Profesor N. BASILESCU
DE LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘCI

STUDII SOCIALE

Evreiĭ în România

— EXTRASE DIN ZIARUL «CRONICA» —

SERIA III

BUCUREȘCI
TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU
No. 89, — Strada Casărmeĭ — No. 89.
1903

www.dacoromanica.ro

Veacurĭ îndelungate a fost necontenit deschisă chestiunea Evreilor aflătorĭ în România.

De o rasă şi de o credinţă religiósă deosebită cu Românii, eĭ s'aŭ arătat, în tot-d'a-una, ca un pericol pentru *Ideea română*.

Pentru a salva de întinare, pentru a conserva pură ideea şi legea naţională, Românii, din tóte timpurile, aŭ păzit ácest vecĭnic aşezământ: împedicarea orĭcăruĭ amestec aĭ Evreilor în naţionalitatea română.

Tóte restricţiunile luate de strămoşiĭ noştri în potriva Evreilor nu aŭ avut altă causă de cât păzirea legeĭ nóstre

www.dacoromanica.ro

străbune şi ideeĭ naţionale; nicĭ-odată,— la nicĭ un moment, — nimenĭ nu s'a gândit la persecuţiunĭ religióse, — ba din contră, cultul mosaic — ca şi tóte cele-l-alte culturĭ, aŭ fost înconjurate de un adânc şi pios respect.

Acéstă chestiune fu în 1879 definitiv închisă, prin faptul că noul art. 7 din Constituţiune desfiinţă orĭ-ce deosebire între locuitoriĭ României, pornind din diferenţa de credinţe religiose.

De atuncĭ încoa nu maĭ sunt în România, de cât dóuĕ categoriĭ de locuitorĭ, Românĭ şi Streinĭ, — orĭ-care ar fĭ religia lor.

Şi cu tóte acestea, spectrul persecuţiuneĭ religióse tot se agită în potriva României, — chestiunea Evreilor aflătorĭ în România tot se discută, ca şi cum încă ea ar fi încă deschisă.

Acéstă eróre este comisă, de unu cu sciinţă şi rea credinţă, — iar de alţiĭ, dintr'un examen superficial al problemeĭ însăşĭ.

Pentru a lumina — odată pentru tot-

www.dacoromanica.ro

d'a-una — opiniunea publică asupra ei, am publicat în *Cronica* studiile de faţă, carĭ — credem noĭ — vor arunca o lumină deplină şi desăvârşită asupra acesteĭ ardente şi iritante discuţiunĭ.

Am făcut'o fără pasiune, — cu imparţialitatea care se cuvine omuluĭ de sciinţă, iar nu combatantuluĭ militant,— am făcut abstracţiune de orĭ-ce simpatie saŭ antipatie, — nu 'mi-am adus aminte decât de un singur principiŭ: că noĭ — toţĭ — orĭ-care ar fi D-zeul în numele căruia ne grijim—*suntem ómenĭ!*

N. Basilescu

4 Martie 1903

Bucurescĭ - Nouĭ.

www.dacoromanica.ro

Evreii în România

www.dacoromanica.ro

EVREII IN ROMÂNIA

Interviewurile d-luĭ Prim ministru aŭ stârnit din noŭ faimosul spectru al *Chestiuneĭ Evreilor*, aflători în România.

Cu mâna pe consciinţă, — Români şi Evreĭ, puteţĭ voĭ óre jura că *aĝĭ* maĭ există în România o *chestiune evreéscă ?*

Că aĝĭ, — între *streiniĭ* aflători în România, se maĭ fac deosebirĭ, între streinii creştinĭ şi streiniĭ necreştini,—adică Evreii ?

Nu, — nimenĭ nu se va găsi în România, care să pótă afirma acéstă deosebire.—care să pótă cita un cas măcar de preferinţă, dat streinului creştin în contra streinului evreŭ.

Ba, chiar, — dacă am examina lucrurile de aprópe, — aş putea cita ĝeci de casurĭ, în carĭ Guvernul român, în carĭ Parlamentul însuşĭ aŭ dat dovedĭ de parţialitate în favórea Evreilor şi au persecutat, — da, **a persecutat,** — pe streiniĭ creştini.

Cine nu'şĭ aduce aminte de casul d-luĭ

www.dacoromanica.ro

N. Chrisovoleni, marele bancher din Bucurescĭ — marele industriaş, marele proprietar *rural* în România, aşezat de zecimĭ de anĭ în mijlocul nostru, căsătorit şi avênd copiĭ născuţĭ aicĭ ?

Cine nu'şĭ aduce aminte de casul d-luĭ Negroponte, tatăl, unul dintre ceĭ maĭ marĭ proprietarĭ *ruralĭ* şi industriaşĭ din ţară ?

Cine nu'şĭ aduce aminte de casul d-luĭ Haracopol, îmbogăţit în agricultură, în România ?

Cine nu'şĭ aduce aminte de casul tinĕruluĭ Wachman, fiul distinsuluĭ Director al Conservatoruluĭ din Bucurescĭ, — care el însuşĭ este de douĕ orĭ Român : Român prin naştere, de óre-ce la epoca nascereĭ d-sale, înainte de 1864 faptul nascereĭ unuĭ creştin, în solul Românieĭ, 'ĭ conferea de drept naţionalitatea română — şi Român prin naturalisaţiune,— şi fiŭ al d-neĭ Wachman, Româncă de viţă veche, sora d-luĭ C. Disescu, fostul ministru de justiţie, Avocat şi colegul nostru la Facultatea de drept din Bucurescĭ, — în fine el însuşĭ — fiul Wachman — născut în România, făcându-şĭ tóte studiile în şcólele şi Universităţile române etc. ?

Etc. etc. etc.

Eĭ bine, în tóte aceste casurĭ — şi al-

www.dacoromanica.ro

tele — ce omit, — Parlamentul român a respins cu ostentaţiune naturalisaţiunea acestor ómenĭ.

Pe când din contră, acelaşĭ Parlament a votat naturalisaţiunea d-lor: Rosenthal, Grünberg, Wortmann etc. etc — Evreĭ, — a căror profesiune este advocatura — în care, graţie Domnului, Românii ar ţine primul loc în Franţa chiar, şi în care ne plângem că avem prea mulţĭ avocaţĭ, decĭ noiĭ veniţĭ nu aduc nicĭ un serviciŭ patrieĭ, — nu sunt folositorĭ ţĕreĭ.

Cu tóte acestea, eĭ aŭ fost naturalisaţi cu dispensă de stagiŭ — adică prin favóre,— întocmaĭ ca «aceĭ carĭ aŭ adus în ţară industriĭ, invenţiunĭ utile saŭ talente distinse saŭ carĭ aŭ fondat aci stabilimente marĭ de comerciŭ saŭ de industrie» (art. 7 § 2 lit. *a*).

Din punct de vedere al agonisireĭ traiuluĭ, — al exerciţiuluĭ profesiunilor, — chiar sub punctul de vedere al legeĭ meseriilor, — nu am stabilit noĭ că Evreiĭ sunt trataţĭ maĭ favorabil de cît streiniĭ-creştinĭ?

Aceştia sunt, într'adevĕr, adstrânşi la dovada reciprocităţeĭ, dovadă de care Evreiĭ sunt scutiţĭ.

Nu, — este o adevĕrată infamie a susţine

www.dacoromanica.ro

adĭ, în vĕdul şi audul tutulor, că există încă în România o *chestiune Evreéscă*; că Evreii sunt persecutaţi — întru cât eĭ sunt Evreĭ, — *adică din causa religiuneĭ lor?*

Acéstă afirmaţiune era calomniósă, chiar înainte de 1879, pentru că nu a existat popor, nu a fost o ţară în Europa unde toleranţa religiósă şi libertatea Cultelor să fi fost — ori-când — mai desăvîrşită ca în România.

Pe când aiurea, disidenţiĭ eraŭ omorîţĭ nóptea, orĭ arşĭ pe rug, — pe când aiurea, popóre se băteaŭ — secole îndelungate, pentru triumful credinţeĭ lor, — blândele popóre de la Dunăre primeaŭ şi ospătaŭ pe toţi fugariĭ şi persecutaţiĭ din lumea întrégă, le da asil în pământul salvat şi udat de eĭ — cu sângele lor — contra hordelor barbare.

Dar chiar de la 1879 încoa, diferenţa de credinţe religióse, — care nu privea numaĭ pe Evreĭ, — care privise altă-data şi pe Armenĭ, — creştinĭ totuşi, — carĭ privea încă şi pe Turcĭ etc. şi alţĭ necreştinĭ, — ştergându-se din Constituţiunea nóstră, — s'a şters şi din moravurile nóstre.

Iată pentru ce nu putem lăsa să trécă, fără a protesta cu energie, afirmaţiunea calomniósă a reporterului ziarului *Frank-*

www.dacoromanica.ro

furter Zeitung, căruia d. Prim-ministru 'ĭ-a făcut onórea nemeritată de a'ĭ acorda un interwiev:

„Este cu totul neadevĕrat — zice el — că în România, Evreii nu sunt expuşĭ la nicĭ o persecuţiune. Contrariul este cu mult mai adevĕrat. Politica română, şi în specĭal aceea a d-luĭ Sturdza, nu are, în general, de cât un scop: «*stârpirea Evreilor*».

Nu, — nu există în România o chestiune specifică a Evreilor,—dar există una gravă—mare — generală — socială şi economică, privitóre la *toţĭ* streinii — creştinĭ şi necreştinĭ — aflaţĭ în România, a căreĭ soluţiune importă saluteĭ şi viitoruluĭ patrieĭ însăşĭ.

Iată realitatea, — iată adevĕrul![1])

1) Din *Cronica* 3 August 1902.

www.dacoromanica.ro

Eroare Politică

www.dacoromanica.ro

EROARE POLITICĂ

Atât în interviewul publicat în *Vaterland* cât şi în acela apărut în *Frankfurter Zeitung*, d. Prim-ministru a căutat să stabilească:

Că *chestiunea evreiască* este, în România, înainte de tóte, *o chestiune socială*.

Alţii, *d. G. Panu*, de ex. recunósce că nu există «*o chestie evreiască politică*»,—că acésta a fost definitiv resolvată în 1879,—dar pretinde că există «*o chestiune evreiască economică*», (v. *Campanie contra ţĕreĭ, chestia evreiască*, 1902—Bucuresci).

Să examinăm aceste două propositiuni.

Pentru ce *chestiunea evreiască* este *o chestiune socială*?

Pentru că răspunde d. Prim-ministru «proletariatul evreŭ sporeşte neîncetat, cu tóte legile nóstre; şi pentru că solutiunea eĭ devine cu atât maĭ grea cu cât i se dă un caracter confesional».

www.dacoromanica.ro

Pentru ce acum *chestiunea evreiască este o chestiune economică*?

Pentru ca, răspunde d. G. Panu, Evreii—*fiind consideraţi ca streini*—sunt isbiţi de diverse incapacităţi şi restricţiuni în activitatea lor economică, ei nu pot fi: droghişti, farmacişti, debitanţi de tutun, mijlocitori de schimb, cârciumari prin sate.

Evreii sunt obligaţi a plăti taxe şcolare —şi nu sunt primiţi în şcólele române de cat atunci când sunt locuri vacante.

Evreii nu pot fi directori saŭ censori la Banca Naţională a Românieĭ saŭ administratori la societăţile anonime.

Evreii nu pot locui prin sate fară învoiaia consiliului comunal, şi nu pot dobîndi imobile rurale—potrivit art. 7.

Pentru că, adăogă d-sa, condiţiile economice a Evreilor, au devenit cu mult maĭ grele aḑi de cât eraŭ acum 100, 60 saŭ 40 de anĭ.

Pentru că pe terenul comerciuluĭ şi meseriilor, *Românii* aŭ recăpătat faţă de ei superioritatea;

Pentru că «Evreii eraŭ deja prea mulţi pentru activitatea comercială a ţăreĭ, chiar consideraţi din propriul lor punct de vedere. Toţi Evreiĭ carĭ aŭ venit după 1854 erau de prisos chiar pentru coreligionariĭ

www.dacoromanica.ro

lor. De la acea dată şi încep a'şi face concurenţă între dânşii şi când începe concurenţa Românilor şi streinilor celor-l'alţi, atunci crisa isbucneşte».

In fine, elementul evreesc este prea mare pentru a putea fi absorbit în întregime de elementul românesc.

Conclusiune: emigraţiunea Evreilor este un fenomen economic natural,—ea este un bine—atât pentru Români cât şi pentru Evreii cari rămân în ţară.

Terenul pe care d. Prim-ministru şi d. G. Panu, pun chestiunea streinilor aflători în România, este un teren periculos pentru ţară.

Precum nu există *o chestiune politică economică specifică*—tot ast-fel nu există *o chestiune evreiască specifică :*

Nu există o atare chestiune socială saŭ *economică* pentru că nu există o legislaţiune care să reglementeze condiţiunile sociale şi economice a Evreilor în deosebi: —Evreii—ca toţi streinii—sunt supuşi unuia şi aceluiaşi regim ; deci condiţiunea lor socială şi economică este absolut identică cu aceia a tuturor streinilor aflaţi în România: Germani, Unguri, Bulgari, Greci, Englezi, Francezi, Italieni, Turci, etc. etc.

www.dacoromanica.ro

Aşa fiind, este maĭ mult de cât o inexactitate,—este o eróre politică a maĭ susţine că aḑĭ în România există încă o chestiune evreiască—specifică socială saŭ economică, adică *o chestiune basată pe diferinţa de credinţe religióse.*

Pe acest teren perfid, voesc duşmaniĭ României să pună chestiunea streinilor aflătorĭ în România, eĭ voesc să ne arate lumeĭ civilisate, ca făcând, încă în plin secolul XX, deosebirĭ confesionale, ca persecutând pe Evreĭ—*din causa religiuneĭ lor.*

Pe acest teren aŭ pus eĭ chestiunea evreiască în 1879, şi aŭ triumfat contra nóstră,—pe acest teren—*Alianţa Isdrailită* şi ziarele eĭ — printre carĭ *Franckfurter Zeitung,* voesc să ne atragă din noŭ aḑĭ.

Nu,—acesta este un teren alunecos—pe carĭ noĭ Românii nu trebue să ne aventurăm.

Nu există în România, să se scie bine, de cât o singură chestiune: *chestiunea streinilor,* de orĭ ce neam saŭ credinţă, aflătorĭ aicĭ, — acéstă chestiune însă este o *chestiune exclusiv naţională* a căreĭ soluţiune, aparţine Românilor şi numaĭ Românilor,—eĭ o vor resolvi,—atunci şi când interesele lor—o vor cere.

Şi acésta nu pentru a satisface intere-

www.dacoromanica.ro

sele cutăreĭ saŭ cutăreĭ grupărĭ de streinĭ: după religia saŭ naţionalitatea lor, ci pentru că perseverând în politica nóstră de până acum *faţă de streinĭ*—şi nu numaĭ faţă de ceĭ ce se găsesc aḑı în mijlocul nostru—dar maĭ ales faţă de aceĭ ce ar putea încă veni printre noĭ—cu talentele şi capitalurile lor—ducem ţara la peire.

Este dar vorba aci de un interes superior al ţăreĭ, interes care singur va da măsura reformelor ce el exige şi înaintea căruia tóte interesele individuale, ca şi tóte simpatiile şi antipatiile, trebue să se plece.[1])

1) Din *Cronica* 10 August 1902.

www.dacoromanica.ro

Interviewurile
D-luĭ prim-ministru al României

www.dacoromanica.ro

INTERVIEWURILE D-LUI PRIM-MINISTRU AL ROMANIEI

In interval, de aprópe o lună de ḑile, d. Prim-Ministru a făcut *lumeĭ* onórea a douĕ interviewurĭ: unul a apărut în *Vaterland* din Viena şi cel-l'alt, de ună ḑi, în *Frankfurter Zeitung*.

Trebue să mărturisim că nicĭ unul, nicĭ altul nu sunt de natură a satisface opinia publică.

Ele nu satisfac opinia publică pentru că în loc să găsim în ele *soluţiunea* problemelor sociale, economice şi politice, la carĭ orĭ-cine se aştepta de la şeful unuĭ guvern, de la acela care are în mâna luĭ tot organismul Statuluĭ,—direcţiunea şi acţiunea luĭ,—găsim lungĭ şi sarbăde discuţiunĭ, găsim argumente, adesea, unilaterale şi specióse şi nu o dată, chiar false — în favórea unor tese preconcepute.

Lumea, la care d. Prim-Ministru a făcut apel să'l asculte, cere fapte, iar nu vorbe.

www.dacoromanica.ro

Lumea vede în România o stare de fapt *anormală*, după conceptul ei general—şi se întreabă de ce ea nu se schimbă, de ce ea nu devine normală?

Lumea vede în România întinse câmpii, vaste păduri, munţi bogaţi în tot felul de minerale, — vede o ţară în care ar putea trăi, cu îmbelşugare, 20—30 milióne de locuitori şi în loc ca aceste perspective, de un traiu mai sigur şi mai uşor, să atragă exodiul de populaţiune al Europei, care se duce peste mări şi peste ţări să caute o pâine nesigură,—ea vede, ţic, că şi bruma de populaţiune ce se adăpostise aici — şi aceia fuge din acéstă ţară.

Şi fug, nu numai Evreii—dar fug şi aŭ fugit cu duiumul Germanii, Italienii, etc.: —fug Germanii aşezaţi în Dobrogoa de secole, unde ei 'şi-aŭ căminurile lor, pământurile lor, vitele lor, osemintele străbunilor lor;—fug, în fine, chiar Românii;—fug plugarii români, fug inginerii şi architecţii români, fug meseriaşii români, medicii, farmaciştii, etc., etc., fug, fug toţi.

Iată adevĕrul, — iată adevĕrul, pe care noi nu trebue să ni'l ascundem, sub pedeapsă de a ne ucide înşine.

Acest fenomen social nu póte găsi explicaţiunea sa, precum crede d. Prim-Mi-

www.dacoromanica.ro

nistru, nicĭ într'o recoltă rea (v. interviewul din *Vaterland*), nicĭ în intrigile orĭ instigaţiunile Sioniştilor (v. interviewul din *Frankfurter Zeitung*).

Pentru că nu este admisibil ca un singur an agricol reŭ să aibă resultate atât de durabile, ca emigraţiunile se continue şi după încetarea luĭ, şi chiar în timp de prosperitate, ca aḑi, căci, *cessante causa, cessat effectus.*

Pentru că nu aŭ emigrat numaĭ Isdrailiţi, ci aŭ emigrat şi emigră şi streinĭ de alte confesiunĭ, ba chiar şi Românii.

Pentru ca, în fine, chiar Isdrailiţiĭ nu aŭ emigrat către Palestina, ţelul Sionismuluĭ, ci către America.

Nu, dar, acestea sunt causele reale şi durabile a emigraţiuneĭ locuitorilor din Regatul Românieĭ.

Ele sunt maĭ adâncĭ; ele ţin la întreaga legislaţiune care organiseaz̆ă traiul celor adăpostiţĭ în solul Românieĭ,—legislaţiune bizară—care nu are seamăn în lumea întreagă, cutez a o zice.

Într'adever, ce ar putea căuta în România un strein, de ex., un Englez, un Frances, un Italian, când de la început, luĭ 'ĭ este interzis a se aşeza într'o comună rurală,—a face acolo agricultură, a exploata

www.dacoromanica.ro

o mină, o carieră, a deschide un stabiliment industrial saŭ comercial, — când el póte—în tot momentul—să fie isgonit de autoritatea comunală, să fie condamnat la ruină, el şi familia luĭ ?

Şi să nu se ḑică, cŏ, în fapt, sunt streinĭ, ba chiar Evreĭ — carĭ locuesc prin sate, carĭ sub nume împrumutate aŭ chiar cârciumĭ,—nu, pentru că este destul ca principiul să existe, ca temerea să pótă fi inspirată, pentru ca un om de ordine, un om consciŭ de viitorul luĭ şi al familiei luĭ să nu'şĭ clădească traiul pe o basă atât de fragilă.

Dar tocmaĭ aceste fraude,—graţie cărora legea póte fi înconjurată,—dovedesc că legea este inutilă şi ineficace ; ea tot, are, însă puterea de a turbura libertatea economică a factorilor de producţiune.

Ce ar putea căuta încă, în România, un strein, fie chiar capitalistul cel maĭ mare, dacă el nu póte cumpĕra un petec de pămînt spre a face pe el o industrie, nu póte cumpĕra căderea uneĭ ape sălbatice, spre a o domestici, nu póte întreprinde, într'un cuvênt, un comerciŭ saŭ o industrie, o exploataţiune minieră,—liber şi sigur,—acolo unde interesele luĭ 'l-ar povăţui ?

Ce ar putea căuta în România societăţĭ

www.dacoromanica.ro

marĭ şi puternice,—carĭ ar transforma într'o di faţa acesteĭ ţĕrĭ, carĭ ar face să curgă rîurĭ de aur din munţiĭ eĭ şi pe văile eĭ, dacă ele nu pot veni în România fără învoirea guvernului,—fără să plătéscă gras paşaportul şi dreptul lor de a trăi aici — câtor-va duzinĭ de Românĭ, carĭ în de obiceiŭ, graţie situaţiuneĭ lor politice, se impun lor pentru a forma majoritatea consiliuluĭ lor de administraţie ?

Ce ar căuta toţĭ aceştĭ ómenĭ in România, când eĭ sciŭ, că chiar zece secole de ar trăi, eĭ tot nu vor putea fi naturalisaţi, că aşedându-se aicĭ,—fără spirit de întórcere, —eĭ 'şĭ pierd naţionalitatea lor de origină, fără a putea căpăta, verĭ-o dată, pe cea română, devenind, ast-fel, *Heimathlose* ca paserile cerului, fără nicĭ o protecţiune pe faţa pămîntuluĭ ?

Ce ar căuta etc. etc. ?

Iată causele carĭ aŭ făcut şi fac pe streinĭ să emigreze din România.

Cât pentru Românĭ, ele sunt în strânsă legătură cu cele d'întâiŭ.

Lipsa de capitaluri înţeleneşte pe poporul român la córnele pluguluĭ.

Nicĭ o perspectivă, dar, nu mai póte fi pentru sutele de arhitecţĭ românĭ,—pentru sutele de ingineri românĭ, — pentru miile

www.dacoromanica.ro

de meseriaşi de construcţiuni,—pentru enormele fabrici de var, de cărămidă, de lemnărie,—pentru tóte comerciurile legate cu aceste industrii—cum cherestigii, marchidani, ferari, etc.—pentru tóte industriile şi turnătoriile de fer etc., căci tóte acestea sunt strâns legate între ele; viaţa lor isvorăsce din aceeaşi sorgintă şi curge prin aceleaşi vine; ele tóte compun un singur şi indivisibil organism.

Lanţul să se rupă într'un singur loc—şi de îndată întreg organismul piere!

Ori, falsitatea organisaţiuneï sociale. *artificiale*,—cu care un spirit strimt de zecï de anï ne înzestróza,—a silit şi silesce pè locuitoriï acesteï ţërï la emigraţiune.

Emigraţiunea rarifică populaţiunea—decï nicï o construcţie nouĕ, nicï o casă nu se va maï face;—maï mult încă, chiar cele deja construite remân góle, de şi chiriile lor aŭ scăḑut cu mult.

Consecinţa: ruina proprietarilor ce le-aŭ construit, comptând pe un venit determinat de timpurile cele bune, ruina creditelor funciare urbane, ruina creditorilor hypotecarï în al II-lea rang, ruina tuturor industrielor, carï trăiaŭ din industria şi comerciul materialurilor de construcţiunï;—ruina comercianţilor, industriaşilor, meseriaşilor,

www.dacoromanica.ro

carĭ furnisaŭ hrana, îmbrăcămintea şi în general, traiul tuturor acestor ómenĭ, etc.

Iată consecinţele politicei de ostracism!

Să sdrobim lanţurile ce împedică sborul acestei ţerĭ şi atuncĭ, în câţi-va anĭ, numaĭ, România va renasce!

Cine va fi, însă, în stare să înţeleagă pericolul şi sa cârmuiască, către portul de salvare, şubreda barcă a României?[1])

1) Din „*Cronica*“ 2 August 1902.

www.dacoromanica.ro

Emigrațiunile

www.dacoromanica.ro

EMIGRAȚIUNILE

Problemele sociale sunt de natură complexă: iar causele lor finale scapă de cele mai multe ori observatorului celui mai atentiv, din causa dificultăților obiective și subiective, ce de obiceiŭ le înconjură.

Pentru a putea să te pronunți cu órecare probabilitate, asupra lor, trebue cum prea bine dice Herbert Spencer, (*Introduction à la Science sociale* pg. 77): «să faci abstracțiune complectă de rasa și de țara ta,— să pui de oparte interesele, prejudecățile, simpatiile, superstițiile create de viața societății și a epocei tale,--să contempli tóte schimbările ce societățile suferă saŭ aŭ suferit,—fără a te influența de considerațiuni de naționalitate, de religiune saŭ de interes personal; iată, conchide Spencer, ceea-ce este imposibil omului mediocru — și la aceea-ce chiar omul escepțional nu reușește de cât în mod imperfect».

www.dacoromanica.ro

Ori, asistăm, de câți-va ani, la unul din cele mai grave și insolite fenomene sociale ce de timpii immemoralĭ nu se mai întâmplase în țara nóstră.

România a fost, în decurs de vécurĭ, țara făgăduinței; aicĭ s'aŭ adăpostit toțĭ urgisiții din lumea întrégă, de ori-ce naționalitate și de ori-ce credință.

Populațiunea României, — mai ales cea din orașe, — prezintă cel mai bizar amalgam de rase, căci aicĭ a fost punctul de întâlnire al Orientului cu Occidentul.

De fapt, într'adevĕr, populațiunea României înumĕră tot atâția Germani,—Unguri, — Italienĭ, — Evreĭ occidentalĭ, etc. — câț Grecĭ,—Bulgari,— Sêrbi,— Muscalĭ,— Turcĭ sau Evreĭ orientalĭ.

Aci, un fenomen în sens contrariŭ, se îndeplinește: populațiunea de la gurile Dunărei, începe să abandone țara nóstră, — grânarul lumei, — comóra nesecată din care tóte popórele aŭ venit rând pe rând să se îmbogățéscă.

Un reflux, dar, de populațiune are loc.

Și acest reflux smulge cu dênsul — aci stă erórea capitală a observatorului superficial,—tot ceea-ce țara acésta are mai vital mai energic, mai cutezător, lăsând în urma luĭ elementele slabe, timorate, acelea carĭ

www.dacoromanica.ro

trăesc în virtutea mișcăreĭ primite și carĭ sunt incapabile de impulsiune proprie.

Din acest punct de vedere,—și considerând chestiunea în generalitatea eĭ — fenomenul emigrațiunilor, care pe fie-care ĭi se accentuéză, se dovedesce a fi o calamitate publică, ale căreĭ resultate nu se pot compara de cât cu catastrofele, carĭ distrug orașele și ucid populațiuni întregĭ, — ca aceea din Martinica, ca inundațiile din Murcia etc. etc.

Ori-ce val de emigrațiune, smulgênd dar cu sine o parte a populațiuneĭ țereĭ, diminuéză forțele eĭ de producțiune și reduce chiar puterea eĭ politica, — nu numaĭ vitalitatea eĭ economica.

Și vice-versa, ori-ce val de imigrațiune infuséză un sânge nou, o vigóre nouă țăreĭ, pentru că noĭ albine se adaugă stupuluĭ, noĭ forțe de producțiune acced Economieĭ nóstre naționale,—puterea morală, puterea politica a Statuluĭ însăși se măresce.

Eĭ! da — dacă, — cum cred unĭĭ, — emigrațiunea ar ridica pléva, dacă emigrațiunea nu ar purta de cât asupra parasitelor — adică asupra trântorilor carĭ trăesc din mierea albinelor, — carĭ deciméză fără compensațiune venitul național, — emigrațiunea ar fi un bine, ea ar constitui o e-

www.dacoromanica.ro

puraţiune a organismului social; — dar, din nenorocire, este un fenomen social constant — o veritate fundamentală — că netotul nu se expatriază!

Pentru a avea curagiul să înfrunţi mări şi ţări, să daĭ pept cu necunoscutul, trebue să fii înzestrat cu un caracter puţin comun, trebue să aĭ o energie salbatică, trebue să fiĭ armat cu talente şi cunoscinţe excepţionale, trebue, într'un cuvênt, să fiĭ om şi jumetate;— şi acésta mai ales atuncí când aĭ de gând să te ducí într'o ţară unde nu sunt de cât *ómenĭ întregĭ*, unde lupta pentru existenţă a atins maximum ei de acerbie, unde pentru a avea o bucată de pâine şi un loc sub sóre, — trebue să lupţi cu o energie şi cu un curagiŭ cel puţin tot atât de selbatic ca şi al lor.

Numaĭ elementele de elită emigră!

Acest fenomen explică pentru-ce popórele carĭ s'aŭ formiat prin imigraţiunĭ aŭ stat şi staŭ, în fruntea lumeĭ civilisate; pe când, din contră, popórele autochtone — originare — aŭ întelenit, s'au cristalisat.

Luaţi, ca exemplu de erĭ, Anglia.

«Posiţiunea geografică a Engliterei — ne spune d. Marshall, Profesor de Economie politică la Cambridge, a făcut ca ea să fie

www.dacoromanica.ro

populată de membriĭ ceĭ mai viguroşĭ aĭ raselor celor maĭ viguróse a Europeĭ moderne; un procedeŭ de selecţiune naturală aduse la malurile eĭ membriĭ fie-căruĭ val emigratoriŭ succesiv, *carĭ avusese cea maĭ mare îndrăsnélă şi încredere în eĭ înşăşĭ*».

Luaţĭ, astă-ḑĭ, America de Nord; — Nu există popor în lume mai puternic, maĭ energic, de cât poporul american, pentru că el este un popor de selecţiune a tuturor raselor din Univers; în ea 'şĭ-aŭ dat întâlnire elementele de elită a tutulor popórelor.

Iată, dar, din ce punct de vedere trebue să considerăm fenomenul sociaĭ, grav între tóte, al curentuluĭ de emigraţiunĭ, ce cu atâta putere bântue popularitatea ţĕreĭ nóstre).

) Din „*Cronica*“ 11 August 190:.

www.dacoromanica.ro

II

Fiind constant, precum am dovedit în articolul nostru precedent, că emigraţiunile, în general, rădică din ţară elementele cele maĭ bune—să examinăm acum, dacă şi emigraţiunile, ce au loc din România, aŭ acelaşi caracter, dacă, într'adevĕr, numaĭ elementele cele bune emigră, ĭar cele rele rĕmân.

In acéstă privinţă, avem nu numaĭ dovada materială a faptului, dar avem confirmaţiunea patentă, solemnă de către d-l Prim-ministru însuşĭ.

Dovada materială ne-o dă procedura, ce se urméză de administraţiunea română, pentru liberarea paşapórtelor, zise de emigraţiune.

Nu se liberéza nicĭ un paşaport de emigraţiune, dacă emigrantul nu justifică că satisface condiţiunile cerute de ţara unde el voesce să emigreze, de ex. de Statele-Unite ale Americeĭ.

Orĭ, prima din aceste condiţiunĭ este ca

www.dacoromanica.ro

să aĭ o meserie—şi cà să aĭ mijlóce de traiŭ— propŗii; într'alte cuvinte, ca nu eşti o sarcină pentru noua ta patrie, *ci un factor util.*

Celor-l'alţĭ, netrebnicilor, trântorilor, parasitelor, nicĭ nu li se dă voe să emigreze, nicĭ nu li se liberéză paşapórte,—pe aceştia 'ĭ reţinem, siliţĭ, pentru că nu-ĭ primesce nimenĭ şi nicăerĭ.

Şi atuncĭ, când am făcut imprudenţa—culmea contradicţiunilor sociale—sa'ĭ lăsăm să plece, sperând că ne vom scăpa de eĭ, am fost nevoiţĭ încă să plătim cheltuelile repatriereĭ lor; adică nu era de ajuns că eĭ trăiaŭ aci, în ţară, în socotéla şi din sudórea nóstră, dar eĭ aŭ şi voiajat tot pe spesele nóstre!

«Calamitatea din 1899, a zis d. Prim-ministru la Viena (*Vaterland*), a provocat emigraţiunile Evreilor. Noĭ i-am lasat să plece. Dar unde miile de emigranţĭ au fost reţinuţĭ şi de unde ne-aŭ fost înapoiaţĭ? de la Viena şi Budapesta. Statul nostru a trebuit să plătéscă cheltuelile de repatriere».

«In anul precedent, a zis încă tot d-sa (*Frankfurter Zeitung*), aŭ venit Sioniştiĭ şi aŭ organisat marĭ emigraţiunĭ; cântând şi plângênd,—în mirarea Românilor, aceştĭ ómenĭ aŭ emigrat, dar pe tăcute eĭ s'au

www.dacoromanica.ro

înapoiat. Nimenĭ nu a voit să'ĭ lase a trece graniţile, *pentru-că eĭ eraŭ absolut fără mijlóce*».

Iată dar dovada că săracĭĭ, ómenii fără mijlóce, cerşetorĭĭ, etc. rĕmân în ţară, voind sau nevoind noĭ, de óre-ce nimenĭ nu 'ĭ primesce, pe când ómeniĭ utilĭ şi harnicĭ sunt singurĭ autorisaţĭ, de noĭ înşine, să emigre, şi sunt singurĭ pretutindenĭ primiţĭ.

O eróre capitală, ce în general Ómenii noştri de Stat şi publiciştii noştri — chiar cei mai de sémă—fac, este că eĭ examină fenomenul emigraţiunilor din România din punct de vedere subiectiv şi adesea superficial.

Mai toţĭ cred că emigranţii sunt numai Evreĭ.

Şi atunci unĭĭ—naţionalişti până la şovinism—se bucură că scapă ţara de dênşii, că în fine România se epuréză.

Alţii cred că Evreii sunt prin natura lor un popor migratoriŭ, că fenomenul actual al emigraţiunilor este tot atât de natural, cum este şi rĕsăritul şi apusul sóreluĭ—cum este şi revoluţiunea pământuluĭ în jurul sóreluĭ, *pe care eĭ 'l aŭ şi anunţat cu 10—15 anĭ maĭ 'nainte!*—şi eĭ se bu-

www.dacoromanica.ro

cură «atât pentru Evreiĭ carĭ plécă, cât mai cu sémă pentru cei cari rĕmân» (v. G. Panu, *chestia evreiască).*

Ambele aceste puncte de vedere sunt însa complect eronate.

Da, este adevĕrat ca emigră şi Evrei şi emigra fórte mulţi.

Dar este însa tot atât de adevĕrat că emigră şi *ómenĭ* de alte naţionalităţi şi confesiuni; emigră Germani, Italienĭ, Greci, Sèrbi, Bulgarĭ etc. şi *emigră chiar Românĭ.*

Fenomenul emigraţiuneĭ nu trebue dar considerat din punct de vedere subiectiv, —nici al observatoruluĭ, nici al emigrantului; ci din punct de vedere general—şi obiectiv.

Trebue dar să ne întrebăm, în primul loc, dacă emigraţiunea în sine este un bine, —saŭ dacă interesul general încércă vreri-o perdere din faptul eĭ?

Şi numai în al doilea loc, să cercetam cari sunt elementele ce emigră, şi dacă selecţiunea, ce emigraţiunea face póte causa verĭ-un prejudiciu Naţiunei, saŭ a 'ĭ aduce verĭ-o ameliorăţiune?

Aşa pusă chestiunea am dovedit că emigraţiunile, în general, sunt un rĕŭ social şi naţional, că emigrând numai elementele cele mai tari şi maĭ hai nice, orga-

www.dacoromanica.ro

nismul social se slăbesce—el devine inferior în lupta grea pentru existență.

Că, în special, cu privire la emigrațiunile ce aŭ loc acum din România nu emigră numaĭ Evreĭ ci şi creştini—ba chiar şi Românĭ;—prin urmare—orĭ-care ar fi sentimentele nóstre—simpatiile saŭ antipatiile nóstre de rassă saŭ de religiune,—ele trebue să ne îngrijoréscă în cel maĭ înalt grad.

Este vorba aci nu numaĭ de rangul nostru social—rang care se determină—nu atât după întinderea teritorială—cât după numĕrul populațiuneĭ uneĭ țerĭ,—dar chiar de viața nóstră.

Aceste emigrațiunĭ sunt un simptom premergător—al uneĭ stărĭ de decrepitudine; ele sunt o dovadă, că viața în condițiunile actuale,—sociale, economice saŭ politice,—nu maĭ póte continua, căcĭ daca aceste condițiunĭ ar fi propice,—de sigur,—nimenĭ nu ar maĭ căuta aiurea, cu atâtea sacrificiĭ, o alta;—acesta este un adever evident,

Este dar un vierme care róde la rădăcină batrânul stejar de la Dunăre;—trebue să'l descoperim, cu orĭ-ce preț, trebue să'l ucidem dacă voim să nu vedem Statul român prăvălindu-se în neant.

Aparențele, superficialitatea, judecata

www.dacoromanica.ro

preconcepută, lenea de a aprofunda un lucru etc.,—defecte inerente, din nenorocire popórele din climele prea calde,—ţin adesea orĭ loc de judecată dréptă, de concept sigur al uneĭ ideĭ, al unuĭ lucru.

Aşa, de ex. pentru-că *nu vedem* de cât Evreĭ carĭ emigrézĕ, — şi 'ĭ vedem pentru că eĭ sunt supuşĭ românĭ şi nu pot emigra de cât cu paşapórte române,—ne închipuim că numaĭ eĭ emigrézĕ; nu ţinem însă sémă de toţĭ supuşiĭ strĕinĭ, carĭ pentru a părăsi ţara, nu aŭ nevoe de paşapórte romênescĭ.

Orĭ aceştia eraŭ, acum douĭ-treĭ anĭ, peste 200 000. Câţĭ aŭ maĭ rămas?

Tot ast-fel, pentru că emigranţiĭ carĭ aŭ plecat cu surle şi cu trâmbiţe, «plângând şi râdênd», eraŭ goĭ, desculţĭ, nemâncaţĭ, etc., credem că, în general, emigranţiĭ sunt lepra societăţeĭ: decĭ plecarea lor constitue un bine social; însă, în fapt, emigranţiĭ sunt elementele cele maĭ harnice şi bogate, sunt albinele carĭ părăsesc stupul Românieĭ pentru a merge să roiască în America saŭ aiurea.

A închide ochiĭ în faţa primejdieĭ nu ne ajută la nimic; — este a deserta datoria nóstră.

Trebue din contră să o privim în faţă;

www.dacoromanica.ro

să cercetăm causele ei și să purtăm urgent leacul—până póte mai este timp.

Situațiunea nóstră politică,—dar mai ales situațiunea nóstră socială, economică și financiară sunt suprem îngrijorante.

Acum incumbă mediculuĭ social datoria de a'și astâmpăra bătăile inimeĭ și de a tăia cu scalpelul sĕŭ, în carne viue,—pentru a conjura cangrena ce amenință întreg organismul [1]).

1) Din „*Cronica*“ 13 August 1902.

www.dacoromanica.ro

Comitas Gentium

www.dacoromanica.ro

COMITAS GENTIUM

Intervenţiunea Statelor-Unite,—insolită şi neaşteptată,—în afacerile nóstre interióre, a rădicat o adevĕrată furtună, nu numaĭ în presa română, dar şi în presa mondială.

Unele ziare, deşi simpatiséză cu modul de a vedea al Noteĭ americane, cu tóte acestea, resping şi combat acéstă intervenţiune în numele doctrineĭ fondamentale, a politiceĭ americane însăşĭ, — a doctrineĭ luĭ Monroe: *America a Americanilor*,— ceea-ce prin *a contrario* ar putea prea bine însemna: şi *Europa a Europenilor!*

Altele,—ziarele philosemite şi românophobe,—aprobă fără rezervă acéstă Notă şi se aliniază de partea Statelor-Unite contra Românieĭ.

Pentru a ne da bine séma de importanţa şi de fondul acesteĭ intervenţiunĭ; trebue să o considerăm în sine şi numaĭ pentru sine, adică desbrăcată de orĭ-ce consideraţiunĭ subiective,—de antipatiile şi

www.dacoromanica.ro

simpatiile nóstre personale, deci în mod cu totul obiectiv.

Orĭ, pentru a putea face acest examen, trebue să distingem şi să ne punem dintr'un întreit punct de vedere:

Din punct de vedere al *Dreptuluĭ Ginţilor scris*, adică al Tractatelor internaţionale; ce légă efectiv România de cele l'alte State.

Din punct de vedere *intern*, al *Interesuluĭ nostru naţional*, şi

In fine, din punctul de vedere al *Opiniuneĭ publice mondiale*, al acestuĭ Tribunal suprem înaintea căruia tóte popórele marĭ şi micĭ sunt aḑí trase, în virtutea unuĭ principiŭ superior, care domină şi guvernă tóte acţiunile nóstre şi care este însuşi principiul de viaţă al familieĭ umane, al împreuneĭ conviețuirĭ a tuturor popórelor pe acest glob: *Comitas Gentium*.

Din punct de vedere al Dreptuluĭ internaţional—al Tractatelor—este învederat că acéstă Notă va fi şi va rĕmânea o lovitură de sabie dată în apă.

România a executat cu fidelitate şi *literal*,—nicĭ maĭ mult, nicĭ maĭ puţin,—tóte obligaţiunile ce i s'aŭ impus, fie pe faţă, prin Tractatul de la Berlin, fie pe dos, de

www.dacoromanica.ro

pretinşii noştri amicĭ şi protectorĭ, de Principele de Bismark, după cum reese dintr'un important articol al bătrânuluĭ ziar vienez, *das Vaterland*—adică am rescumpĕrat faimosul drum de fier Strussberg pe preţul ce ni s'a impus.

Ea a modificat, într'adevĕr, principiul înscris în Costituţiunea din 1866 (art. 7); ea a desfiinţat diferenţa de credinţe religióse între streinĭ: aḑĭ toţĭ streiniĭ sunt supuşi aceluiaşi regim legal;—*aḑĭ nu maĭ există*, precum am dovedit'o, în studiile nóstre precedente, o *chestiune evreiască* specifică, pentru că nu maĭ există streini creştini şi streinĭ necreştinĭ, ci numaĭ *streinĭ*, —de orĭ-ce credinţă.

Ba, — precum am spus'o deja, — streinii necreştinĭ, în special Evreiĭ, de a căror sórtă, numaĭ se preocupă Ministrul de Externe al Statelor-Unite, d. Hay, sunt la noĭ maĭ favorisaţĭ de cât streiniĭ creştinĭ, —fie din punct de vedere al obţinereĭ naturalisaţiuneĭ, fie chiar din acela al tratamentuluĭ general,—fapt pe care nimenĭ nu îl va putea contesta.

Ast-fel, am dovedit, că s'aŭ naturalisat cu dispensă de stagiŭ maĭ mulţĭ avocaţi isdrailiţĭ, marfă de care din nenorocire aveam prea multă, avem pletoră, — avem

www.dacoromanica.ro

chiar un proletariat avocătesc,—şi s'a respins naturalisaţiunea unor marĭ capitalişti industriaşĭ, agricultorĭ creştinĭ.

Mare parte din legile făcute contra streinilor nu se aplică, de asemenĭ, Evreilor, zişĭ pământenĭ saŭ supuşĭ românĭ; în special nu li se aplică faimósa lege a meseriilor, acest spectru hidos, chemat numaĭ a turbura bunele nóstre raporturĭ internaţionale şi a vătăma, fără folos, bunul nostru renume în lumea civilisată, căcĭ acest monstru,—născut-mort — nu se va aplica nicĭ-odată, cu tóte Regulamentele şi circulările ce se vor mai face sub presiunea mulţimeĭ deşănţate.

Prin urmare, nicĭ Europa, — Marile Puterĭ,—semnatare a Tractatuluĭ din Berlin, nici,—şi maĭ puţin încă,—Statele-Unite ale Americeĭ de Nord nu pot cere, nu aŭ dreptul să céră de la România mai mult de cât ea deja a făcut; atât i s'a cerut în 1879 atât ea a făcut; ea a modificat principiul diferenţeĭ de credinţe religióse şi atât tot.

Dacă însă acéstă modificare este orĭ nu un pas înainte, aşa cum voiaŭ şi speraŭ atuncĭ duşmaniĭ Românismuluĭ, un progres către ideia lor, acésta este o altă chestiune.

Am dovedit, acĭ chiar, că acéstă inter-

www.dacoromanica.ro

venţiune silită a Europeĭ ne-a constrâns să facem un pas *înapoĭ* şi am adăogat că orĭ de câte orĭ Europa se va amesteca în afacerile nóstre interióre, ea va găsi în Românĭ un bloc compact şi indivisibil, pentru a respinge orĭ-ce intervenţiune streină care 'ĭ va sili, póte, să ia în potriva streinilor mesurĭ şi maĭ restrictive,—iar nu liberale.

Românul nu ştie de frică, ameninţarea din contră îl face dârj.

Acésta să intre bine în mintea tuturor agitatorilor, tutulor duşmanilor Românieĭ.

Tóte aceste reforme, pe carĭ Europa le reclamă aḑi, România, le începuse încă din 1859, când ea a emancipat pe Armenĭ—şi încetul cu încetul ea singură, călăuzită de propriele sale interese şi sentimente, ar fi dat încă de mult o soluţiune favorabilă acestor chestiunĭ iritante, — însă de bună voie, iar nu silită.

Amestecul brutal al Europeĭ în 1879, intervenţiunea şi intrigile Aliaţeĭ isdrailite aŭ înăsprit spiritele şi ne-aŭ silit să facemĭ un gigantic pas înainte... în prăpastia ce duşmaniĭ Românieĭ şi aĭ Românismuluĭ săpase sub piciórele nóstre.

Trecutul dar să serve de lecţie presentuluĭ şi viitoruluĭ!

www.dacoromanica.ro

Reforma regimului legal, la carĭ sunt supuşĭ streinii în România trebue, însă, să se facă, nu pentru că Europa o cere, nu pentru că Statele-Unite o reclamă, dar pentru că ea ne este imperíos şi urgent impusă de propriul nostru *Interes naţional*, precum am dovedit prin tóte studiile mele precedente.

România,—cu acest regim,—se sinucide, se stranguléză; ea opresce sângele generos să circule în vinele eĭ, sânge care ar putea să o invioreze, să o scótă din atrofia în care ea lâncezesce, pentru că ea împedică să vină în ţară forţele, talentele şi capitalurile străine, condamnându-se însăşĭ la stagnaţiune şi la peire.

Din acest punct de vedere trebue pusă chestiunea şi orĭ-carĭ ar fi presiunile din afară, datoria piloţilor, carĭ conduc vasul Statuluĭ, este de a rĕmânea cu sânge rece şi a nu pierde un moment din vedere,—în mijlocul furtunei pasiunilor deslănţuite,—steaua călăuzitóre: *Interesul superm şi permanent al Naţiuneĭ*.

Resentimentele nóstre contra intervenţiunilor din afară nu trebue să ne siléscă a uita că orĭ-ce pas înapoĭ ne vatămă întâiŭ, noua inşine.

Nu este dar nevoie de intervenţia Ame-

www.dacoromanica.ro

ricei pentru ca România să modifice un regim baroc, barbar, care nu există în nicĭ o ţară din lume, — ci pur şi simplu de a ne convinge noĭ înşine, că este propriul nostru interes de a o face, şi de a o face cu o ḑi maĭ de vreme.

Or, acéstă gravă, importantă şi între tóte dificilă şi impopulară misiune, am asumat'o noĭ.

De anĭ şi de anĭ, ne silim să învederăm erórea politică şi economică a acelor ce aŭ acumulat aceste obstacole în drumul Naţiunei.

Ora a sunat când naţiunea însăşĭ, convinsă de propria sa eróre, va sdrobi lanţurile ce împedică libera eĭ evoluţiune, ce stânjenesce mişcările şi sborul eĭ.

In fine, dacă din punct de vedere al Dreptuluĭ Ginţilor *scris*, al Tractatelor — intervenţiunea Statelor-Unite nu are nicĭ o valóre juridică şi nu va avea nicĭ un efect practic; nu tot ast-fel este din punct de vedere al *Opiniunei publice mondiale*, acest suprem Tribunal înaintea căruia noĭ nu ne putem dispensa de a compare.

Pentru ce să ne-o ascundem?

Popórele civilisate formézā aḑĭ o mare şi singură familie pe Glob; ea şi-a stabi-

www.dacoromanica.ro

lit genul ei de a fi şi de a trăi, *Codul bunelor maniere,* care presidă la împreuna lor convietuire. acésta este ceea-ce formézä *Comitas Gentium*. Or, din acest punct de vedere şi înaintea acestuĭ Tribunal, procesul Românieĭ este dinainte perdut.

Legislaţiunea eĭ asupra streinilor, — aşa cum un şovinism strimt, lipsit de orĭ-ce sentiment de justitie şi de umanitate, desbrăcat de orĭ-ce *Ideal naţional*, a zămislit'o, în decursul ultimuluĭ pătrar al Secoluluĭ XIX. a făcut din România,—care altă dată era azilul tutulor urgisiţilor din lume, ţara liberală şi tolerantă prin excelenţă din lumeà întrégă —a făcut ḑic, o ţară absolut intolerantă, a singularisat'o în mijlocul tutulor Statelor de pe Glob, scoţênd'o afară din acésta *Comitas Gentium*, a silit'o să înfrîngă Principiile stabilite de *Codul bunelor maniere*, ce presidă aḑĭ la împreuna convieţuire a Popórelor civilisate.

Din acest punct de vedere dar, şi fie că acéstă Notă nu ar fi emanat de cât de la d. Hay, personal, de la un simplu filosof, iar nu de la Ministrul Primeĭ Republicĭ din lume, ea merită să fie luată în de-aprópe bágare de sémă.

Trebue să spunem Poporuluĭ român a-

www.dacoromanica.ro

devĕrul şi numaĭ adevĕrul, orĭ cât de neplăcut ar fi el.

Iată în ce constă Patriotismul.

Şovinismul este şarlatanismul, pentru că el exaltă pasiunile populare, ascunde Naţiuneĭ adevĕrul şi o conduce ast-fel — cu ochiĭ închişĭ—în prăpastie,—la peire.

In contra acestuĭ curent, am luptat şi vom lupta în numele *Interesului permanent şi suprem* al Naţinneĭ.

Acest Interes exige ca România să reintre în marea familie a popórelor civilisate să adopte şi să practice regulele ce *Comitas Gentium* a stabilit pentru lumea întrégă, dacă ea voesce să nu se maĭ expună a fi considerată ca o naţiune barbară şi sĕlbatică [1]).

1) Din „*Cronica*“ 12 Septembre 1902.

www.dacoromanica.ro

Nota americană

www.dacoromanica.ro

NOTA AMERICANA

Intervenţiunea Americeĭ, în afacerile nóstre, a stărnit în lumea întrégă o puternică furtună.

Părerile sunt împărţite.

Aceea-ce este aprópe sigur este că printre Cabinetele europene, Cabinetul englez singur a aderat, la Nota americană; celel'alte, — unele din simpatie pentru România, altele din antipatie pentru amestecul Americeĭ în trebile Europeĭ,— nu se vor ralia la acéstă intervenţiune, care va remânea precum am zis deja, o lovitură de sabie dată în apă.

Eşecul diplomatic al Noteĭ americane nu însémnă, însă, că chestiunea streinilor aflaţĭ în România este resolvată şi prin urmare închisă.

Nu, — să nu ne amăgim.

Acest proces rĕmâne încă pendent atât înaintea tribunaluluĭ opiniuneĭ publice mon-

www.dacoromanica.ro

diale, cât şi înaintea propriului nostru judecător: interesul naţional bine înţeles.

Printre acusatorii noştri ceĭ maĭ înverşunaţĭ şi ceĭ maĭ bine documentaţĭ este marele organ parizian, *Le Temps*.

In două lungĭ colóne, în numĕrul sĕŭ din 24 Septembrie, acest ziar tratéză *chestiunea streinilor* — şi în special *chestiunea Evreilor*, în România.

In acest lung studiŭ, găsim multe afirmaţiunĭ inexacte, carĭ nu pot trece în opinia publică fără a fi relevate şi elucidate.

Ast-fel, de ex., *Le Temps* afirmă că aşezarea Evreilor, în România, este concomitantă cu aşezarea însăşĭ a Naţiuneĭ române.

Fapt inexact, în sine,

Da, este probabil că, cu ocasiunea venireĭ Românilor în Dacia, a venit şi un numĕr óre-care de Evreĭ.

Câţĭ? şi pentru ce însă?

Se scie că în tóte rĕsbóele ce Romaniĭ aŭ purtat, Evreĭ eraŭ inseparabilĭ.

Un numĕr óre-care de Evreĭ urmaŭ legiunile romane pentru a continua, în lagĕr, meseria lor de usură; eĭ nu încetaŭ să

www.dacoromanica.ro

împrumute şi să speculeze tinerimea română, chiar sub arme!

Alţii urmaŭ aceste legiunĭ pentru a cumpăra de la soldaţĭ spoliile luate de eĭ de la inamicĭ, în scop de a le trafiica în urmă.

De unde, dar, se póte deduce că şi în Dacia un stol de asemenĭ pasărĭ hrăpitóre aŭ urmat bravelor legiunĭ romane.

Dar atâta tot; şi este maĭ mult de cât probabil că cu retragerea legiunilor romane din Dacia de către Aurelian, şi acest stol, — întocmaĭ ca corbiĭ carĭ urmăresc armatele în timp de rĕsboiŭ, — aŭ urmat şi eĭ legiunile romane în Moësia —, aşa în cât, din acéstă epocă, nu există nicĭ o urmă de Evreŭ în ţĕrile române:— nicĭ o urmă nu există, într'adevĕr, în Istorie de verĭ-o aşezare în mase a Evreilor în Dacia — în aceste rĕstimpurĭ.

Eĭ nu aŭ început a veni în mase în ţĕrile române, de cât târziŭ — către secolul XIII—XIV, când persecuţiunea contra lor a atins maximul eĭ de intensitate şi de cruḑime, în Occident: în Spania şi în Francia.

Atuncĭ aŭ venit aicĭ câte-va sute de familiĭ, — aşa zişiĭ Evreiĭ *spanioliĭ*, — în deobşte stimaţĭ şi carĭ nu aŭ nimic de face cu Evreiĭ zişĭ *leşeştĭ*;— aceştia ne-aŭ venit

www.dacoromanica.ro

la finele secolului XVIII, şi mai ales în secolul XIX. când ei aŭ fost alungaţi în mase compacte din Polonia şi din Rusia, şi ei aŭ venit pentru că numai aici, ei găseaŭ pacea şi liniştea.

O altă inexactitudine constă în afirmaţiunea că boerii înşişi ar fi chemat, ori când, pe Evrei în ţară, — că ei le-ar fi acordat chiar *şi privilegii*, cu condiţiune de a întemeia oraşe pe teritoriile lor depopulate.

Nu, — nimeni şi nici odată nu a chemat pe Evrei în ţările române.

Ei aŭ venit — siliţi saŭ de bună voe: siliţi atunci când isgoniţi din Rusia din Polonia, din Turcia, chiar din Spania şi din Francia, etc., ei nu aŭ găsit *nicăeri* în lume un asil deschis de cât în România; de bună-voe, când împrejurările economice li s'aŭ părut mai prielnice aci de cât aiurea.

Dar nu numai că nimeni nu-i a chemat — ci din contră Istoria ţărilor nóstre este plină de ordine de expulsare—ordine pentru a căror revocare ei îngenuchi adesea au căḑut.

Dacă dar era aşa de răŭ, aici, dacă Evreii eraŭ atât de persecutaţi aici — de ce

www.dacoromanica.ro

eĭ nu plecaŭ, căcĭ nimenĭ nu'ĭ reţinea, — de ce eĭ nu plecaŭ, atuncĭ maĭ ales, când eĭ eraŭ amenińţaţĭ a fi expulsaţĭ cu sila?

O altă inexactitudine stă în afirmaţiunea că după «Unirea Principatelor sub regnul Principelui Carol de Hohenzollern, persecuţiunile aŭ reînceput».

Maĭ întâiŭ, nicĭ odată în România Evreiĭ — ca Evreĭ — din causa credinţeĭ lor religióse — nu aŭ fost persecutaţĭ

Cultul lor a fost tot-d'auna liber şi pe când aiurea ereticiĭ eraŭ arşĭ pe rug, orĭ măcelăriţĭ în mod mişelesc nóptea, precum a fost St. Barthélémy în Francia, Evreiĭ, la noĭ, puteaŭ adora divinităţile lor, în cea maĭ perfectă linişte şi pace.

Pe de altă parte, venirea în România a Principeluĭ Carol de Hohenzollern,— în genere animat de sentimente liberale, — nu a avut nicĭ o înrâurire asupra regimuluĭ la care sunt supuşĭ streiniĭ — şi în special — Evreiĭ, — în România.

Pentru ce să ocolim, însă, adevĕrul?

Românii, ca tóte cele-l'alte naţiuni aŭ trebuit să se apere contra invasiuneĭ semite, eĭ aŭ voit să rémână Români în casa lor; precum aŭ voit să rĕmână şi Francezii, — Francezĭ, şi încă Francezĭ numaĭ

www.dacoromanica.ro

catolici, Germanii,— Germani ; — Ruşii, — Ruşi, etc.

De aceia în decurs de vêcurĭ, ei aŭ edictat dispoşiţiuni restrictive *nu numaĭ contra Evreilor*, ci contra tutulor elementelor streine neasimilabile, în masa naţiunei, cum eraŭ de ex. Turcii, Armenii şi chiar Muscalii,—deşĭ de o credinţă cu noi.

In maĭ multe rânduri, — Românii, călăuziţi de propriele lor sentimente şi interese, aŭ voit să îndulcéscă acest regim, în măsura diminuăreĭ primejdieĭ ce încurgea ideea de Românism însăşi ; ast-fel în 1848 avu loc o mică încercare trecătóre de emancipaţiune a Evreilor: un Evreŭ chiar fu Primarul Capitaleĭ ; la 1864, din noŭ, legea comunală acordă Evreilor dreptul de alegătorĭ comunalĭ, iar Codul civil, din 1864, permitea însăşi naturalisarea lor — cea mare — prin legea individuală.

Din nenorocire, o mişcare, nechibzuită de strada, silui mâna legiuitoruluĭ constituant din 1866 şi el edictă — *à son corps défendant* — acel faimos art. 7, din vechia Constituţiune, care a adus peirea nóstră ; căcĭ ostracismul luĭ, prohibiţiunea luĭ absolută, — ca Evreiĭ să ajungă verĭ-o odată la cetăţenia română, — a dat prilegiŭ duşmanilor noştri, în 1879, să ridice capul,

www.dacoromanica.ro

să ne acuze de barbarie, de sălbăticie în plin secolul XIX și să facă pe Europa a ne sili să introducem în Constituțiunea nóstră actualul art. 7, — tot atât de funest pentru noi ca și pentru Evreĭ.

El fu, într'adevĕr, în mâinile nóstre o armă cu doĕ tăișurĭ :

Nepulêndu să asimilăm pe Evreĭ strĕinilor creștinĭ, — carĭ la noĭ se bucurau de un tratament favorabil, identic cu acela ce Francesii înșiși admisese pentru strĕinĭ în Francia, — am fost siliți să asimilăm pe toți strĕinĭ, — de orĭ-ce rit saŭ credință religióșă, — Evreilor, înstreinându-ne și depărtând, ast-fel, tóte elementele strĕine *asimilabile*, carĭ până atunci formase un contingent important în formațiunea națiuneĭ române și care pe viitor puteaŭ concura cu atât folos la desvoltarea și propășirea nóstră.

Dar, de ce nu am putut să asimilăm pe Evreĭ strĕinilor creștinĭ ?—acésta este ușor de înțeles și o înțeleg nu numaĭ Românii, dar o înțeleg chiar Evreiĭ, — stabiliți aci de veacurĭ și carĭ, într'adevĕr, simpatizéză și se solidarizéză cu destinele poporuluĭ român.

Cum era posibil să acordăm cetățenia, — de o dată, — unor ómenĭ, carĭ eșaŭ din

www.dacoromanica.ro

stepele Rusiei saŭ din nisipurile Galiţiei, carî nu cunosceaŭ limba nóstră, carî nu hrăneaŭ nicî o iubire de patria nóstră?

Adopţiunea, înfiarea exige, ca condiţiune prealabilă, iubire şi devotament reciproc, — şi cum putea exista iubire şi devotament pentru patria română, în inima unor ómenî ce abia tauncî păşise pragul casei nóstre?

Europa a înţeles acéstă enormitate, — acéstă monstruositate şi ea nu a accedat la injoncţiunile Alianţei isdrailite.

Intervenţiunea, însă, a acesteî Alianţe şi a Europei, în 1879, a avut, cu tóte acestea, pentru România şi pentru Evreî, cele mai dezastróse urmări.

Ea a fost punctul de plecare al regimuluî eronat — şi din punct de vedere naţional, şi din punct de vedere economic — ce guvernă aḑi pe strĕini în România.

Din punct de vedere naţional, acest regim sporesce pe fie-care ḑi numĕrul uneî clase de ómenî, carî de drept, de fapt şi cu inima stă afară din naţiunea română, o împiedică să se asimileze, să se confúnde într'ênsa, să se absórbă în ea şi să dispară, precum a dispărut aiurea: ba, din contră, pe fie-care ḑi, rêndul supuşilor streinî, deţinĕtorî de alte State, sporesce şi pe

www.dacoromanica.ro

fie-care ḍi independenţa şi autonomia nóstră internă este ştirbită; — într'un cuvînt, acest regim este un obstacul la desăvîrşirea unităţeĭ nóstre naţionale, el duce din ce în ce mai mult la diferenţiarea elementelor ce compun naţiunea română, la îmbucătăţirea şi împestriţarea acesteia, — fenomen social insolit,—combătut chiar din rĕsputerĭ aiurea: tóte Statele tinḍênd la unificare, cu sila saŭ de voe.

Din punct de vedere economic,—precum am dovedit deja, — acest regim ne duce la sărăcie, — el înlătură saŭ alungă din România Capitalurile streine şi forţele de producţiune, ce aiurea nu aŭ ce face şi carĭ nouă atât ne lipsesc.

A venit — Românĭ! — vremea să examinăm aceste chestiunĭ cu sânge rece; să le considerăm, nu din punct de vedere al simpatiilor, al antipatiilor orĭ al intereselor nóstre personale şi vremelnice, — ci din punct de vedere al interesuluĭ general al patrieĭ, singurul permanent şi neperitor.

O altă inexactitudine constă în afirmaţiunea, gravă între tóte, că de óre-ce în virtutea Tractatuluĭ din Berlin. zice «*Le Temps*», *nu se putea legifera contra uneĭ colectivităţĭ religióse, s'a elaborat o serie*

www.dacoromanica.ro

de legĭ contra streinilor şi s'aŭ aplicat şi Evreilor».

Din moment ce am fost nevoiţi, pentru a şterge orĭ-ce diferenţă de credinţe religióse între streinĭ, să asimilăm pe toţi streinii, Evreilor — *carĭ în tot-d'auna aŭ fost consideraţi şi trataţi ca streinĭ în România* — este invederat că tóte legile făcute contra şi asupra streinilor se aplicaŭ şi Evreilor, — streinĭ prin excelenţă; din acest moment a încetat însă de a maĭ exista în România o chestiune evreească.

In zadar, duşmanii României se căsnesc să o reînvíe; ei înşişi aŭ înmormântat'o în 1879!

Sinceritatea ne obligă totuşĭ, să recunóscem că, la început, în spiritul iniţiatorilor acestuĭ regim, legile ce'l constituesc nu eraŭ, în fapt, de cât legĭ de defensă naţională contra Evreilor, — de unde pornea şi primejdia pentru naţionalitatea nóstră.

Puţin câte puţin, însă, acest spirit s'a alterat şi, aḑi, am ajuns la acest spectacol, — cel puţin curios, — că unele legĭ contra streinilor se aplică la toţi streinii creştini, — pe carĭ noi în tot-d'auna «i-am bine primit şi-ĭ am chemat chiar», cum recunoscea însuşĭ I. C. Brătianu în Constitu-

www.dacoromanica.ro

anta din 1866, — şi nu se aplică Evreilor, în pohida şi în contra cărora, în aparenţă, ele aŭ fost făcute.

Ast-fel, de exemplu, este şi faimósa lege a meseriilor: Evreiĭ, — fiind supuşĭ români — adică neaparţinênd nicĭ uneĭ naţionalităţi streine, neavênd nicĭ o patrie, depinḑênd forţamente de Statul Român,— nu cad sub previsiunile art. 4 din lege ; — pe când, din contră, acestea se aplică la toţĭ ceĭ-l'alţĭ streini, de orĭ-ce credinţă şi naţionalitate.

Iată unde a condus perversiunea ideilor de drept şi de morală. rĕsturnarea principiilor pe carĭ este aşeḑată ordinea socială modernă,—perversiune şi rĕsturnare la care însă Europa ne-a împins.

Din excesul reului isvorasce binele, ḑice un bătrân proverb francez.

Póte că Nota d-luĭ Hay, — póte că opiniunea publică a lumeĭ intregĭ, — póte că discuţiunea acestor chestiunĭ înaintea tribunalului opiniuneĭ publice mondiale, ne va sili pe noĭ înşine să le cercetăm maĭ de aprópe şi cu maĭ multă băgare de sémă şi să le dăm o soluţiune conformă, cu timpul, cu ideiile moderne şi cu intere-

www.dacoromanica.ro

sele României, bine înțelese și matur chibzuite.

Nu voim să ne atribuim un succes ușor, dar, am putea să rememorăm acelor ce aŭ uitat, că sunt anĭ și anĭ, — că chiar acum câte-va lunĭ, în aceste colóne — într'o serie întrégă de studiĭ — am prevĕ-ḑut explosiunea de resentimente contra nóstră, a lumeĭ întregĭ și am ḑis că este mai bine să facem noĭ înșine aceste reforme, de bună-voe, în pace și linisce — în măsura interesuluĭ nostru național — de cât silițĭ.

Glasul nostru s'a perdut în pustiŭ. Alte chestiunĭ maĭ grave preocupă pe politicianiĭ noștri: *scólă tu să șeḑ eŭ!* este maĭ important de cât salvgardarea intereselor permanente ale Țărei, de cât bunul renume al României în lume.

Ce timpurĭ! Ce moravurĭ!

Timpul, însă, carĭ schimbă tóte — să sperăm că le va schimba și pe ele [1]).

1) Din *„Cronica“*, 18 Septembrie 1902.

www.dacoromanica.ro

Doctrina lui Monroë în România

www.dacoromanica.ro

Doctrina lui Monroe în România

Onor d. Victor Antonescu, în două lungi şi fórte documentate articole apărute în *L'Indépendance Roumaine*, din 18 şi 19 Septembrie curent, se silesce să stabilésca că, între celebra formula dată de Presidentul Monroë politicei externe a Statelor-Unite şi între politica efectiv urmată de acestea, este o gravă contra dicţiune.

Că într'adevĕr, Statele-Unite apará cu gelosie de orĭ-ce amestec european continentul american, ceea-ce pe ele nu le împedică de a se amesteca în afacerile europene,—dovadă blestemata lor de *Notă*, —care atât turmentă aḑi spiritul în Europa,—inculsiv pe acela al d-lui Victor Antonescu.

Că chiar la eĭ acasă, aceştĭ celebrĭ filantropĭ,—aceştĭ umanitarĭ... la vecinĭ!—sunt de o lăcomie şi de o cruzime sĕlbatică,—dovadă, ḑice d. Antonescu starea negrilor lor, dovadă chiar starea Evreilor lor!

www.dacoromanica.ro

Nu ne îndoim că critica,- întemeiată şi documentată,—pe care onor. d Victor Antonescu o face Politicei d-lor Roosewelt şi Hay,—cărora ea va fi de sigur fórte sensibilă,—va avea un mare resunet în Europa şi... în America.

Din nenorocire, efectul ei *extern* nu resolvă chestiunea *internă* a streinilor aflători în România.

Rusia a semnat Tratatul din Berlin, alături cu cele-l'alte şase mari Puteri, dar ea n'a admis încă nici până adi principiul ce ea, împreună cu ele, ne-a impus, nouĕ —de a desfiinţa ori-ce diferenţă de credinţe religióse între streini.

Şi adi, Evreii continuă în Rusia a fi prigoniţi, maltrataţi, schingiuiţi, ori expulzaţi în mase, parcaţi în anumite guvernăminte, ca altă dată în *Gheto*, fără ca nimeni, dintre toţi acei ce ţipă în potriva micei România, să ridice glasul contra regimului barbar — necunoscut chiar veri o dată în blânda România.

Şi adi, Americanii, continuă a lyncha, sfîşiind în bucăţi saŭ arzĕndu-i de vii, cu pompă şi ostentaţie chiar, dând adevĕrate representaţiuni teatrale, — pe bieţii negri pentru fapte, de multe ori, minore; şi cu

www.dacoromanica.ro

tóte acestea nimenĭ nu ridică glasul în favórea acestora.

Şi aşa, rĕsbóe nedrepte, cum fu rĕsboiul din Sud—America, mai aŭ loc,—şi Europa —America, lumea întrégă asistă cu braţele încrucişate la măcelul, la desfiinţarea uneĭ micĭ, dar brave între brave naţiuni. Impĕraţii şi Popórele se înclină cu respect în faţa învingătorului şi adastă cu nerăbdare momentul oportun ca să intre şi eĭ, pe urma luĭ, în casa celui învins—dór vor putea, şi ei, jacmăni câte ceva!

Ei da, iată rostul, iată hidosul rost al lumeĭ!

De aceea ceĭ vechĭ ziceaŭ: *quod licet jovi, non licet bovi*!

Aceste abusurĭ, aceste tăgade de dreptate sunt permise celor marĭ şi tarĭ;—ceĭ micĭ şi slabĭ sunt nevoiţĭ de multe orĭ — cu inima strânsă—cu ţumnul încleştat, să îndure şi să sufere—voinţa şi chiar capriciul altor ţărĭ; fabula *lupul şi mielul* sunt imagina viue a raporturilor dintre popóre; ca şi dintre individe.

Dacă critica pe care onor d. Victor Antonescu a făcut'o politicei mondiale a guvernului Statelor-Unite va avea, de sigur, un mare ecoŭ în lumea civilisată, obser-

www.dacoromanica.ro

vaţiunile ce urmézã aŭ un objectiv mult mai modest şi mai restrâns, ambiţiunea mea constă pur şi simplu în a lămuri pe compatrioţii mai asupra unuĭ singur punct.

Ce se înţelege, în America, prin celebra formulă: *America a Americanilor*, şi pe care d. Victor Antonescu, nu 'l-a desluşit, de şi el forma după titlul lor obiectul gravelor sale studiĭ.

Pentru a rĕspunde, trebue să scim mai întâiŭ cine sunt Americanii?

In principiŭ şi în regulă generală sunt Americani ori-ce locuitori stabiliţi de mai mult de cinci ani în America şi cari aŭ declarat înaintea uneĭ Curţĭ de justiţie, dintr'un Stat óre-care, al Uniuneĭ, voinţa lor că doresc să devină cetăţenĭ americani şi că vor respecta Constituţiunea Statelor-Unite.

America prin urmare, adoptă pe toţĭ aceĭ carĭ voesc să o ia de patrie, fără distincţiune de religiune saŭ de origină. Chinezii numaĭ sunt actualmente excluşi de la acest beneficiŭ.

Graţie acestuĭ sistem, Statele-Unite aŭ putut trece, în maĭ puţin de un secol, de la 6.000.000 locuitorĭ la 60 000.000, devenind, ast-fel dintr'o minusculă colonie en-

www.dacoromanica.ro

gleză, perdută în Océnul american, una din cele mai marí Puteri din lume.

Graţie acestuí sistem, Statele-Unite au putut ajunge la acéstă incomensurabilă şi incompresibilă putere, cu tóte sforţările bătrâneí Europeí, de a o limita saŭ comprima.

Graţie acestuí sistem, Statele-Unite păşesc—şi vor păşi încă şi maí repede, cu tótă critica onor. d. Victor Antonescu — pe calea civilisaţiuneí—aşa cum ele—şi cu ele lumea întrégă—o înţeleg,—dictând lumeí legí şi constrângênd'o să se supună chiar capriciilor lor.

Ce fu óre alt, celebrul trust al Océnuluí, pe care Morgan 'l visă într'o nópte— şi a doua ḑi 'l realiză ?

Impărăţii marí, ca Anglia, Germania, Francia etc., aŭ trebuit să se supună voinţeí unuí om,—capriciuluí unuí simplu neguţător!

Dacă dar graţie acesteí politice, America a putut să ajungă în aşa scurtă vreme la acest grad de putere, de supremaţie universală—este că de sigur în ea se ascunde alt-ceva de cât o *flagornărie*, – se ascunde de sigur un *misterios* mister.

Acest mister, trebue să 'l desvăluim, cu orí-ce preţ, trebue să furăm secretul luí,

www.dacoromanica.ro

cum altă dată Prometeŭ a furat focul din cer.

Iată onor. d-le Antonescu, ce aveaĭ, între tóte, important de făcut.

A ne îmbăta cu frase ca acestea! «să înceteze Statele-Unite a ne mai da lecţiunĭ...» este nu numaĭ a nu spune nimic Poporuluĭ român, dar încă a'l deturna tocmaĭ din calea unde el ar putea şi ar trebui să înveţe ceva;—zic *ar trebui*, căcĭ nu se cade să uităm un moment că din nenorocire America este rivala şi concurenta nóstră pe piaţa europénă.

Ne importă în cel maĭ înalt grad să o studiem, să o cunóştem şi maĭ mult încă să luăm lecţiunĭ de la ea—căcĭ imprudenţa de a ignora atarĭ lecţiunĭ, adesea popórele o platesc cu onórea, ba chiar cu viaţa lor.

Exemplul Franciei, faţă cu Germania, este încă viŭ în mintea nóstră a tuturor.

Tot aşa despreţuiaŭ Francezii pe Germanĭ—şi aŭ fost bătuţĭ de aceştia!

Tot aşa facem noĭ acum cu Americanii şi suntem bătuţĭ de eĭ pe tóte pieţile Europeĭ, în fie-care di, în fie-care moment: ea dictéză armatei nóstre economice, ea fixéză preţul cerealelor nóstre în propriele nóstre porturi: o scădere de un cents la

www.dacoromanica.ro

New-York se repercută cu iuţéla fulgeruluĭ, în porturile nóstre şi face să sca lă cu zece leĭ la kilă grânele nóstre!

Nu dispreţui pe inamicul tĕŭ, zice un bătrân proverb german.

Nu dispreţui onor. d-le Antonescu Republica Statelor-Unite a Americeĭ! [1])

1) Din „*Cronica*“, 21 Septembrie 1902.

www.dacoromanica.ro

Hambemus reum confitentem

www.dacoromanica.ro

HABEMUS REUM CONFITENTEM

«Dacă România este iubitóre de Evreĭ,—ast-fel precum d. Prim-Ministru o arată, —*cum se face*, ḑice Hugo Ganz, perfidul interviewer al ziarului *Frankfurter Zeitung*, **că *Evreiĭ fac apel la coreligionariĭ lor* de peste graniță, invitându-ĭ la o acțiune saŭ presiune contra României».**

Iată explicațiunea campanieĭ de calomniĭ ce, de câte-va lunĭ, o parte din presa streină o aduce contra Românieĭ: *habemus reum confitentem!*—avem mărturisirea vinovatuluĭ însuși.

România înumĕră dar dușmanĭ, nu numaĭ în afară, ci și în lăuntru.

Pe ceĭ d'întâĭ, îĭ cunóscem încă de mult, îĭ cunóscem de la congresúl din Berlin, îĭ cunóscem dîn timpul campanieĭ ce eĭ aŭ dus contra recunóștereĭ *Independenței Românieĭ*.

Și cu tóte afirmările luĭ Hugo Ganz «că nu există organe ale *Alianței Israelite* și

www.dacoromanica.ro

că acest centru al tuturor răutăţilor a fost *inventat* numaĭ pentru a ridica de la început orĭ-ce credit criticeĭ obiective a stăreĭ României», un fapt devine acum evident: concertul, înţelegerea, între unii Evreĭ din ţară,—de sigur puţinĭ, fórte puţinĭ, căcĭ nu putem fără injustiţie acusa o întrégă populaţiune de crima a câtor-va, cu aceĭ din afară, pentru a face campanie comună contra României.

Dar, maĭ întâiŭ, există orĭ nu o *Alianţă Isdrailită ?*

Acéstă *Alianţă*, s'a amestecat ea — orĭ când — în afacerile nóstre?

Pentru a dovedi acésta nu avem de cât să deschidem raportul din 17/29 August 1879, ce d. B. Boerescu, Ministrul Afacerilor Streine a României, — trimis în misiune extra-ordinară pe lângă Marile Puterĭ pentru a negocia recunóşterea *Independenţeĭ* nóstre,—a înaintat colegilor seĭ din Bucuresci:

«La începutul şedereĭ mele la Paris, le scrie d-sa, nicĭ un membru al *Alianţeĭ Isdrailite* n'a venit să mé vadă: părea că 'şĭ dăduseră cuvintul să mĕ evite; altminterĭ sciam că membriĭ seĭ prezenţi la Paris se agitaŭ şi căutau a contra-balansa

www.dacoromanica.ro

acţiunea mea. Am vĕḍut cu tóte acestea alţi Isdrailiţi însemnaţi din Paris, din lumea financiară şi jurnalistică, carî nu făceaŭ parte din Alianţă. Aceştia se arătaŭ fórte moderaţi, şi pot ḍice fórte raţionalî, orî de câte-orî vorbeam cu dînşiî despre coreligionariî lor de la noî. Nu tot ast-fel a fost cu douî membri ai *Alianţeî*, amicî şi secretarî intimî aî d-luî Crémieux, carî se hotărîserá, în fine, să vină să mĕ vaḍă. Eî combăturá cu înverşunare sistemul meŭ; am putut să înţeleg că eî nu s'ar mulţumi nicî cu categoriî,—afară dacă numaî prin ele s'ar emancipa de odată toţî Evreiî supuşi românî. Luând cencediŭ de la mine, eî îmî declarară, în fine, că e maî bine a lăsa lucrurile cum sunt, de câ a adera la sistemul meŭ. Acéstă declaraţiune a *representanţilor Alianţeî* este importantă: ea ne lasă a vedea maî bine ţinta lor şi procedările lor. E bine, conchide d. Boerescu ca noî Românii să scim şi să profităm de acéstă revelaţiune».

Iată dar dovada autentică a existenţeî *Alianţeî Isdrailite* şi a amesteculuî eî — în afacerile nóstre interióre.

In zadar, dar, Hugo Ganz tăgăḍueşte existenţa şi acţiunea eî.

Aceia ce însă este extrem de grav este

www.dacoromanica.ro

că unii din Evreii din România nu aŭ învĕţat încă nimic şi nu aŭ uitat încă nimic; eĭ nu s'aŭ convins încă că atuncĭ când este vorba de *Independenţa politică a României* — de înlăturarea amesteculuĭ influenţelor streine, toţi Românii fac un singur bloc indisolubil pentru a o apăra în contra duşmanilor din afară, ca şi din lăuntru.

Mai mult încă, aceştĭ Evreĭ nu aŭ înţeles încă că orĭ-ce tentativă de constrîngere a Românilor din partea streinătăţeĭ a avut tot-deauna resultate contrariĭ; că dacă la 1879, Europa, după stăruinţele Alianţeĭ Isdrailite, nu se amesteca în afacerile nóstre, România nu ar fi făcut acest imens pas înapoĭ pe care ea a fost *silită* să 'l facă prin art 7, ci din contră, încetul cu încetul, de buna voe, precum a făcut'o la 1864, ea ar fi netezit calea absorbţiuneĭ tuturor elementelor streine, pe mĕsura asimilăreĭ lor cu Naţiunea română.

In fine, precum am ḑis intr-unul din articolele nóstre precedente,—este o infamă calomnie contra *spiritului* de libertate şi de toleranţă a Poporuluĭ român, de a susţine încă aḑĭ, că în România maĭ există o *chestiune specifică evreiască*, adică: că între streinĭ se maĭ face, cum se făcea îna-

www.dacoromanica.ro

inte de 1879, deosebire din causa credinţeĭ lor religióse.

In România, nu maĭ există de cât Românĭ—de orĭ-ce credinţă,—şi streinĭ,—iarăşĭ de orĭ-ce credinţă.

Iată termeniĭ problemeĭ:

Alianţa Isdrailită dar, organele eĭ,—bancheriĭ eĭ,—ómeniĭ eĭ politicĭ nu aŭ ce reclama de la România,—în favórea Evreilor

Evreiĭ sunt supuşĭ aceluiaşĭ regim legal,—fără nicĭ o distincţiune,—ca şi toţi cei-l'alţi streinĭ.

Atât ne-a cerut Europa în 1879, atât i-am dat.

Procesul între România şi Europa este închis: *chestiunea evreiască* este definitiv judecată [1]).

1) Din „*Cronica*", 9 August 1902.

www.dacoromanica.ro

Trădătorul !

www.dacoromanica.ro

TRĂDĂTORUL !

La graniţa de Nord a Moldovei exista, o dată, o mare Impărăţie, — tare, bogată, strălucitóre! Acéstă fu Regatul Poloniei.

Ea, înpreună cu noi, nu o dată a pus piept în contra hordelor turcescĭ, ce amenińţaŭ creştinătatea.

Sabiei luĭ Sobieski, datoréză Viena salvarea eĭ: ea tăiă cercul de fer şi de foc ce Turcii trăseseră împrejurul eĭ, — ea scăpă Imperiul Hambsburgilor de ruşinea dominaţiunei turcescĭ.

Puterea eĭ se întindea departe : până în stepele Rusieĭ şi până în inima Germanieĭ : Saxonia, perla, cetăţuia germanismuluĭ, era provincie polonă, avênd de Rege pe Regele Polonilor.

Prin arte, litere, sciinţe, Poloniĭ eraŭ odată în fruntea tutulor naţiunilor.

Totul, dar, concorda pentru a face din acest Imperiu — o împărăţie durabilă, din acest popor — un popor mare şi puternic.

www.dacoromanica.ro

Astă-zĭ Polonia nu maĭ există!

Pentru ce?

Fi-va óre pentru că Polonii aŭ devenit maĭ puţin bravĭ, ca altă dată?

Nu,—căcĭ în tóte revoluţiunile ulterióre, în care acest neferice popor s'a ridicat contra asupritorilor sĕĭ, — el a dovedit o vitalitate — o bravură — un dispreţ pentru mórte — fără sémăn— în lume.

Când conducătorii lui 'l aŭ convocat la arme, pentru a'şĭ recuceri independenţa perdută, eĭ s'aŭ sculat, cu femeĭ şi copiĭ, cu cóse şi cu topóre, ei au pus mâna pe tot ce aŭ găsit, spre a combate pentru sfânta lor cauză: Polonul nu scie ce este frica de mórte!

Fi-va óre pentru că s'a stins în eĭ sentimentul de patriotism, iubirea de patrie, de limbă şi de datinele strămoşeştĭ?

Nu,—căcĭ după maĭ mult de un veac de la desfiinţarea patrieĭ lor, acest sentiment este atât de viŭ, atât de ardent, în stră-strănepoţii celor aserviţĭ, în cât tóte popórele ar putea să ia pildă şi învăţătură de la eĭ.

Când guvernul prusian voi, acum câte-va lunĭ, să suprime limba polonă din şcóle, micii Polonĭ — neînpinşĭ de nimenĭ, — fără frică de stăpânitoriĭ şi asupritoriĭ

www.dacoromanica.ro

lor,— au refusat să vorbească altă limba, de cât limba strămoşilor lor, — aŭ cântat, în limba polonă, imnul libertăţei lor naţionale, sub căutătura încruntată a guvernatoruluĭ prusian.

La ameninţările luĭ Wilhelm II de la Marienburg, Polonii aŭ respuns cu primirea sepulcrală de la Posen. Nici un Polon nu a eşit înaintea puternicului Impĕrat, — nici unul nu a arborat un steag în onórea luĭ, — maĭ mult încă, toţi aŭ deschis prăvăliile tocmaĭ pe când el intra în oraş şi chiar în faţa tribuneĭ, unde el era sĕrbătorit de funcţionariĭ seĭ.

Wilhelm II a fost învins de potriotismul cald, tenace şi neperitor al Polonilor: el a fost silit să declare că limba, datinele şi chiar sentimentele lor, pentru patria perdută, vor fi de acĭ înainte respectate.

De ce dar Polonia a perit ?

Pentru că în sênul eĭ, s'aŭ găsit trădătorĭ !

Trádătorul este fiara cea maĭ perfidă — el este laş şi mişel.

El este laş, pentru că el te sapă în umbră, pe sub ascuns.

El se preface că te iubesce, că se jertfesce pentru tine, până ce 'ţĭ fură încrederea — până ce te légă cot la cot — şi

www.dacoromanica.ro

atunci...., atunci apare mișelul: laşul a dispărut, lăsându-te în prada dușmanului tĕŭ.

S'aŭ găsit, da, în nefericita Polonie—câți-va trădători!

Aceştia au ucis un popor —aŭ sdrobit o împĕrăție, aŭ lăsat ca trupul ei să fie tăiat în bucăți şi împărțit de dușmanii şi protivnicii ei.

Nici nu era nevoe de mulți: o lege nenorocită făcea ca unul singur, — un singur deputat din Dieta Regatului să se pótă opune la ori-ce lege nouĕ, la ori-ce modificare a constituțiunei şi a legilor în vigóre, — unul singur avea dreptul de a opri mersul—sborul națiunei,—avea *dreptul de veto.!*

Era dar suficient Caterinei II a Rusiei saŭ lui Frederic II al Prusiei să cumpere unul saŭ doui deputați, pentru a fi stăpâni pe Dieta acestui popor.

Grație acestor trădători ai Patriei, Polonia a înțelenit pe loc; — pe când jur împrejurul ei lumea întreagă mergea —pe când dușmanii ei se înarmaŭ, ridicaŭ subsidii şi armate noui — Poporul polon 'şi perdea timpul în a convinge prin discursuri, în Parlament, pe *trădătorii* vênduți, dușmanilor lor.

www.dacoromanica.ro

Iată cum peri marea și frumósa Polonie — acéstă țară, acest popor — pe care lumea întreagă 'l plânge și pentru a căruĭ sórtă nu este remediŭ: *între cetățenii din lăuntru și între dușmanii din afară s'a stabilit o înțelegere împotriva patrieĭ;* s'au găsit Poloni, cari s'aŭ înțeles, într'ascuns, cu dușmanul pentru a'și trăda patria!

Mobilul — atunci *ca și acum* —: banĭ și onoruri.

In mijlocul nostru s'a găsit aḑĭ un Român — *un singur Român*, — care să întindă mâna streinilor din afară — dușmanilor noștri — și care să se înțelégă, cu ei, în potriva țereĭ.

Numele lui nu trebue nicĭ scris, nu trebue nici pronunțat.

El este acelașĭ care a trădat pe C. A. Rosetti — pe I. C. Brătianu — pe Lascar Catargiu — pe P. P. Carp — pe toți amicii sei — rînd pe rînd, — el este nesățiosul de banĭ și de putere.

El este omul cel mai pervers și cel mai periculos în țara nóstră.

El nu are nimic sacru, nu există nici o forță care să stâmpere poftele lui nesănătóse.

Pentru a cuceri încrederea poporuluĭ

www.dacoromanica.ro

român, pentru a'l adormi asupra pericolului în care el 'l târesce, trădătorul se preface că l iubesce — ca nu are altă grijă de cât ac ia a intereselor patriei.

Am greşit! iartă-mă! — clamă el; — eŭ sunt păcătosul, eŭ sunt ticălosul care am făcut legea din 1893! prin care străinii sunt excluşi din şcolile române — şi de aci în colo, vérsând lacrimi de crocodil, el se face ecoul tuturor infamiilor şi tuturor acusaţiunilor, ce duşmanii noştri ne aruncă în cap.

Am greşit! repetă el, — *dar voi îndrepta!*;—*daţi-mi puterea!*—zice el inimicilor noştri de peste graniţă, — şi voiŭ şterge tóte urmele greşalelor mele şi chiar a greşalelor adversarilor mei.

Acest apel la streinătate, a fost înţeles *Frankfurter Zeitung*, din 11 Octombrie curent, ne aduce cruda dovadă, — dovada cea maĭ evidentă şi irecusabilă, — a trădăreĭ, — a înţelegereĭ dintre acest om nefast şi duşmaniĭ Românieĭ.

Românĭ! fiţĭ atenţi! — in mijlocul nostru este un trădător!

Sórta Polonieĭ ne aştéptă! [1]).

1) Din *Cronica* 2 Octombrie 1903.

www.dacoromanica.ro

II

«*Români, fiţi atenţi!—în mijlocul nostru este un trădător!*» ziceam, terminând articolul nostru de eri.

Ce ne-a îndrituit să credem că se póte găsi un român trădător de neam?

Ce dovadă—evidentă, irecusabilă—avem pentru a arunca asupra unuĭ om prepusul —odios între tóte—*că între el şi duşmaniĭ némuluĭ nostru există o înţelegere?*

Acéstă dovadă ne-a dat'o înşişĭ eĭ: o găsim într'un articol apărut în *Frankfurter Zeitung,* din 11 Octombrie curent, organul Alianţeĭ Isdrailite, în care celebrul Hugo Ganz şi-a scurs prosa sa infamă şi calomniósă, în care nu trece ţi—fără ca România să nu fie insultată şi ponegrită, — în care—şi chiar femeile române nu aŭ fost cruţate.

Acéstă dovadă o regăsim într'un alt articol din 9 Octombrie, publicat în *Les Débats* din Paris, de către unul dintre redac-

www.dacoromanica.ro

torii ziarului seu, *La Roumanie*, ambele eşind din oficina luĭ saŭ inspirate de el.

Şi pentru a nu fi acuzaţi că încărcăm tabloul, — pentru a pune pe toţi Românii în măsură să judece pe cel vinovat, reproducem aci *in extenso* articolul de mai sus din *Frankfurter Zeitung*, remânând ca în articolele nóstre viitóre să le apropiem de acelea ce *el* publică în *La Roumanie* :

„România

„Vechiĭ conservatorĭ şi Evreiĭ românĭ (!)

Bucurescĭ 8 Decembrie

«Cu tóta desaprobarea categorică pe care Nota circulara a Oficiuluĭ din Afară a Statelor-Unite a întâlnit în tóte câmpurile partidelor politice a ţereĭ — şi cu tóte diversele articole de protestaţiune îndreptate contra eĭ de *L'Indépendance Roumaine*, care este organul guvernului pentru streinătate, nu maĭ rĕmâne nici o îndoială ca acéstă Notă a produs o mare impresiune atât asupra cercurilor guvernamentale cât şi asupra celor opositionale. *Pe când însă* «L'Indépendance Roumaine» *nu lasă nimic să se întrevadă şi tótă înţelepciunea eĭ, cu privire la deslegarea chestiuneĭ Evreilor românĭ, consistă în propositiunea că acéstă din urmă se va face de România, singură la timpul eĭ, păşeşte fóia dirigentă a opo-*

www.dacoromanica.ro

siţiuneĭ vechĭ conservatóre cu proecte exact formulate pentru deslegarea acesteĭ chestiunĭ.

Articolele, referitóre la acésta, apărute în *La Roumanie* aŭ ca atari o importanţă care trece peste însemnătatea unor declaraţiunĭ de jurnal, *de óre-ce ele trebuesc raportate la încheerea comitetuluĭ executiv al partiduluĭ vechĭ—conservator, care acceptă în programul partiduluĭ* o serie de concesiunĭ *pentru* populaţiunea isdrailită indigenă. *Ast-fel se va acorda Isdrailiţilor dreptul* gratuit *în şcolile primare şi în şcolile de meseriĭ; naturalisaţiunea Isdrailiţilor va avea loc în o maĭ întinsă măsură şi paragraful din legea de expulsare va fi ast-fel înţeles ca el să nu se maĭ aplice în viitor acelor indigenĭ carĭ nu aŭ altă patrie, afară din România. Intru cât se atinge de egalitatea tutulor locuitorilor ţăreĭ cu privire la frecuentarea institutelor de învĕţămînt, deja P. Carp în 1893, ca ministru de Domeniĭ, propusese un atare proiect de lege referitor la şcolile de meseriĭ şi urmând exemplul luĭ,* T. Ionescu, *ca ministru de cultę şi instrucţiune publică, în cabinetul Catargi-Carp, reluase acelaşĭ principiŭ în proectul de lege asupra învĕţămîntuluĭ primar.* Din nenorocire *aceste pro-*

www.dacoromanica.ro

iecte remaseră în minoritate, pentru că în afară de oposiţiunea liberală şi aripa vechilor conservatorĭ, a majorităţiĭ vechilor conservatorĭ, şi juniniştiĭ votară în contra. La Roumanie mărturiseşte pe faţă erórea făcută atunci de către propriĭ sĕĭ conducătorĭ de atunci şi acéstă a eĭ recunóscere are, în orĭ-ce cas, o maĭ mare valóre de cât cele-l'alte două concesiunĭ, deduse în proect în favórea Isdrailiţilor pământenĭ de către vechiĭ conservatorĭ.

«Căci prin faptul, că s'ar arata maĭ liberalĭ la acordarea drepturilor cetăţeneştĭ celor din urmă, nu s'ar schimba însă cu mult condiţiunile de existenţă materiala şi de producţiune a marelor mase a populaţiunei isdrailite, căci dobândirea diplomei de cetăţén român, pe cale obicinuită, costă atât de mult, în cât micii meşteşugarĭ nu ar putea ajunge până la ea. Tot de asemenea, daca chiar Evreiĭ pământenĭ nu ar maĭ putea fi expulzaţi ca ceĭ-l'alţĭ străinĭ, situaţiunea juridica a Evreilor pământenĭ faţă de Statul român nu ar fi de loc lămurită.

«Aci nu ar putea remedia, cu adevĕrat, de cât o lege, care, clar şi categoric ar dice, că toţĭ locuitoriĭ Românieĭ, născuţĭ în ţară şi carĭ nu sunt în o legătură de supuşenie cu verĭ-un Stat strĕin, să fie consideraţĭ ca cetăţenĭ aĭ Sta-

www.dacoromanica.ro

tuluĭ şi excluşĭ de la aplicaţiunea legilor făcute pentru străinĭ.

Căci nu în recunóşterea egalei îndreptaţirĭ la drepturile cetăţenilor, *dar în recunóscerea condiţiuneĭ juridice şi drepturilor de a dobândi egal cu Românii, este datoria imediată a tutulor sforţărilor acelor ce caută deslegarea chestiuneĭ Evreilor români.*

Restul se va găsi de la sine».

Din cele ce preced resulta dar:

Ca în România, după d. Take Ionescu şi «Franfurter Zeitung», exista o chestiune evree—specifică, distincta de acea privitóre la toţi streinii aflători în România, deci o chestiune isvorând din diferenţa lor de credinţe religióse.

Că partidul liberal, — adică guvernul — eludéza soluţiunea ei.

Că singurul partid care nu numai că se gândesce la dênsa, dar care din contra a acceptat'o ca punct de program, este partidul vechi-conservator.

Că articolele d-luĭ *Take Ionescu,* din *la Roumanie,* aŭ o gravitate extra-ordinară, pentru că ele sunt conforme cu închierea comitetuluĭ executiv al acestui partid.

Că din aceste articole resultă mărturi-

www.dacoromanica.ro

sirea *importantă între tóte*, a greşelilor comise şi promisiunea de a le îndrepta şi adică: de a acorda mai multe naturalisaţiuni evreilor, de a'i sustrage de la legea expulzarilor, şi a le concede gratuitatea în şcolile Statului.

Că tóte aceste ameliorăţiuni în condiţia Evreilor de şi importante, totuşi ele nu satisfac pe amicii evreilor! — ei *cer o egală îndreptăţire cu Românii*: o lege generală care să'i asimile Românilor.

Că în fine, *singurul om* în România care este bine voitor Evreilor, care se gândesce la sórta lor şi la soluţiunea chestiuneĭ lor este d. *Take Ionescu*: faimosul autor al faimóselor articole din *La Roumanie*.

Intr'ênsul pun eĭ tótă nădejdea lor.

In eĭ pune însu-şĭ el tótă nădejdea, ca să ajungă la putere, pentru a realisa tóte angajamentele luate şi tóte făgăduelile date direct şi indirect.

Iată preţul trădăreĭ sale de neam:

Daţi-mĭ puterea, ḑice el amicilor sĕĭ Evreĭ, şi voĭ repara tóte *greşelile* comise faţă de voĭ: vĕ voiŭ da tot ce-mĭ cereţi, vĕ voiŭ da legea de asimilare, de «egala îndreptăţire» cu Românii la tóte drepturile până acum reservate numai pentru eĭ.

Şi pentru a da o formulă şi mai precisă

www.dacoromanica.ro

pentru a le arăta că el i-a'nțeles, el a avut curagiul să țipe în mijlocul poporului celuĭ maĭ tolerant din lume, — unde tóte credințele din vechĭ și stravechĭ aŭ fost îngăduite și protegiate,—că el va acorda Evreilor un fel de *Edict de Nantes*, adică tocmaĭ legea de asimilare pe care *Frakfurter Zeitung* o cere.

Da, cuvîntul — *Edict de Nantes*— a fost repede retractat în România; trădarea era pe față, ideia însă nu.

Frankfurter Zeitung din 11 Oct. și *Journal des Débats* din 9 Oct. dovedesc că el este pe deplin de acord cu dușmaniĭ țĕreĭ din afară: Ideia unuĭ fel de *Edict de Nantes* — prin care în Franța în urma persecuțiunilor protestanților și celebreĭ Sf. Barthélemy, tóte culturele aŭ fost tolerate, — a rĕmas însă.

Și acest apel la streinĭ, gajul ce el le da, făgăduelile ce el le face 'șĭ aŭ în momentele actuale gravitatea și importanța lor excepțională.

Deja *Frankfuretr Zeitung*, aliatul trădătorului, — acela care mijlocesce înțelegerea între el și dușmaniĭ României, — ne-a avertisat că bancheriĭ Evreĭ nu vor consolida împrumutul de 175 milióne, de cât

www.dacoromanica.ro

modificând legislațiunea nóstră față de Evreiĭ pământenĭ.

Ori, partidul liberal, atât prin ultimele sale declarațiuni, cât și prin cele anterióre făcute de d. Prim-ministru în interviewul seŭ din *Vaterland* din Viena în Iulie trecut, a afirmat voința sa fermă de a nu aduce nicĭ o modificare acestuĭ regim.

Consolidarea împrumutului dar, crede acest trădător, va fi refuzată guvernuluĭ român; — el va fi deci silit să se retragă.

„Și de óre-ce numaĭ eu, își dice el, am promis acéstă modificare, numaĭ mie bancherĭ Evreĭ 'mĭ vor acorda acésta consolidare: Eŭ dar, voĭ fi chemat forțamente la putere, *envers et contre tout le monde*».

Iată cum acest om mic de suflet, care nu are nimic sacru, a cărui conscințĭă nu are nicĭ o busolă, dă mâna cu dușmanii țereĭ, o calomniază, o arată ca fiind o țară intolerantă, ca persecutând pe Evreĭ din causa credințeĭ lor religioase,—fapt notoriŏ mincinos, și pentru a ajunge la putere, pentru a putea să satisfacă setea lui bolnavă de a guverna pe semenii seĭ,—el jertfesce tóte interesele Némuluĭ și viitorul Țereĭ.

Acest om pervers este de sigur nefast Patrieĭ[1]).

1) Din *Cronica*, 3 Octombrie 1902.

www.dacoromanica.ro

Duplicitate și anarchie

www.dacoromanica.ro

DUPLICITATE ŞI ANARCHIE

«*De mult timp* eram acusaţi că isgonim pe Evreĭ, împiedecându-i să lucreze, afirmă autorul articolelor: *Nota americană şi d. Dim. Sturdza* din *La Roumanie*.

«Până la legea din Martie 1902, — (*asupra meseriiĭor*), — aceste acusaţiuni nu puteaŭ invoca de cât vorbe. D. D. Sturdza le-a procurat un document, — un document voluntar sau inconscient, puţin importă.

Iată greşéla sa. **Iată crima sa.**

«Cuvîntul crimă nu este prea mult». (v. *La Roumanie* de Vineri 4 Oct. curent).

Nimeni nu este, mai autorisat de cât noĭ care să vorbéscă în această chestiune.

Intr'adever, *încă de la 16 Februarie 1902*, în ajunul votărei acesteĭ legĭ, în articolul nostru intitulat *Strigoiul*, dam strigătul de alarmă şi ne ridicam cu vioiciune în contra acesteĭ legĭ.

www.dacoromanica.ro

«Din tóte aceste puncte de vedere considerat, ḑiceam atunci, proectul de lege pentru organisarea meseriilor, aflat în discuţiunea Camerei, este *anti constituţional;* mai mult încă el este *anti-om*, căci el isbesce şi stâlcesce personalitatea omului, în tot ceea-ce omul are mai sacru: în dreptul şi libertatea absolută de a munci, ce o are orí-ce om numaí prin faptul că el există; dreptul de a'şi câştiga, în lupta grea pentru existenţă — *cum va putea şi unde va putea* — pâinea lui şi a copiilor lui.

«El încă este anti-constituţional, pentru că el înfiinţează monopoluri de clasă, în favóre aşa ḑişilor patroni, monopoluri desfiinţate pentru trecut şi oprite pentru viitor.

«*In fine, supunênd pe streini la condiţiunea reciprocităţei, violam principiul înscris în art. 11 din Constituţie şi rĕsturnam cu totul tradiţiunile liberale ale poporului român.*

. . . . . .

«Se va ḑice însă că acésta lege este cerută de interesaţi înşişi — de meşteşugarí, decí ea isvorăsce dintr'o necesitate publică.

«Pentru a rĕspunde, voiu distinge:

«Dacă chiar am presupune că meşteşugarii români aŭ reclamat o atare lege, to-

www.dacoromanica.ro

tuşi, drepturile şi libertăţile înscrise în pactul nostru fundamental fiind un patrimoniu naţional, ele nu aparţin, în propriu, la nicĭ o clasă socială, la nicĭ un individ; prin urmare, puţin importă dacă meşteşugarii reclamă resturnarea lor; eĭ nu aŭ dreptul să vorbească pentru naţiunea română».

Ce făcea, în acest restimp, partidul vechiu-conservator? Ce făcea faimosul autor al articolelor din *La Roumanie*?

Eĭ aţâţaŭ poporul, provocau pe meşteşugarĭ la revolte şi sedĭţiuni, îĭ conduceaŭ prin agenţiĭ lor în Dealul Mitropolieĭ, pentru a reclama tocmaĭ acéstă măsură de intoleranţă contra străinilor,—şi în sprecial şi contra Evreilor,—îĭ expuneaŭ, nevinovaţiĭ, a fi stâlciţĭ de copitele cailor orĭ a fi mutilaţĭ de săbiile jandarmilor—şi de a suferi, în fine, lunĭ şi lunĭ de ḑile închisóre... iar la urmă eĭ s'au presentat înaintea justiţieĭ pentru a lua apărarea lor—adică tocmaĭ apărarea acelora ce provocaseră acéstă lege, ce impuseseră cu pietre şi bolovanĭ măsurile restrictive—*pe carĭ eĭ aḑĭ le califică de crimă!*

Acéstă duplicitate este suprem revoltătóre!

— III —

www.dacoromanica.ro

Dar ei aveau jurnale, ei aŭ fost în Cameră—ei aŭ fost în Senat—pentru ce nu au ridicat glasul contra acesteĭ dispoșițiuni—eĭ carĭ, adĭ, *scriŭ* că ea este atât de fatală și de funestă țăreĭ—că ea este o *crimă* și autorul eĭ un criminal?

Nu numaĭ că ei nu aŭ ḑis nicĭ un cuvînt, dar toți oratoriĭ conservatoriĭ *atunci* afirmaŭ acoliților lor, în tóte întrunirile meșteșugarilor, că acéstă lege este o lege de protecțiune a meșteșugarului român tocmaĭ contra celor Evreĭ.

Ce, s'aŭ uitat óre faimósele întruniri ḑilnice ce d. *Brătescu*, corifeul partiduluĭ, conservator—candidatul luĭ oficial la scaunul de deputat de Ilfov,—provoca în fiecare ḑi și se declara în permanență—ca altă dată Jacobinii din 1793—pentru a impune guvernului acéstă lege draconiană și în care se fulmina numaĭ contra Evreilor?

Ce, s'aŭ uitat óre amenințările aceluiașĭ d. Brătescu și agenților conservatoriĭ, că vor dărîma sinagogile Evreilor—dacă eĭ vor continua a se întruni în ele pentru a protesta contra acesteĭ legĭ?

Ori-ce om de bună credință va recunósce că o atare conduită constitue nu numaĭ o trădare națională dar și o infamie;

www.dacoromanica.ro

Pe de o parte împingi, silescĭ guvernul ţereĭ ca să facă o lege ce'l expune la oprobriul public şi ridică lumea întrégă în contra Patrieĭ tale—şi pe de altă parte, tot tu eştĭ acela care ţipĭ că de ce el a făcut'o.

Numaĭ un om, ca autorul articolelor din *La Roumanie*, este în stare să jongleze cu morala, cu probitatea, cu consciinţa, cu logica, precum el o face.

Din fericire ţara 'l conósce; ţara scie ce el vrea!

Gură de om
Gură de câine
Cere pâine!

El cere puterea! El o cere însă de la duşmaniĭ noştri sciind că ţara nu i'o va maĭ da nicĭ odată.

Da, guvernul liberal şi în special d. Prim-Ministru aŭ comis o gravă eróre, când aŭ dat ascultare unor iresponsabilĭ şi inconscĭĭ de marile interese ale ţĕreĭ, de principiile de drept public şi de drept, — de convenienţă internaţională, ce leagă România de cele-l'alte State, pentru a face o lege odiósă, stupidă, inaplicabilă, inutilă şi care punea în joc tóte aceste marĭ interese şi principiĭ.

www.dacoromanica.ro

Da, guvernul liberal şi d. Prim-Ministru aŭ comis şi comit erórea de a sta de vorbă cu asemenĭ ómenĭ, de a le promite sub presiunea temerei de scandal, de revolte de stradă, tot ceea-ce aceştia 'ĭ cer, în loc să le opună resistenţa demnă, care singura convine guvernuluĭ, el care are rĕspunderea destinelor acesteia.

Este într'adevĕr pentru toţĭ ómenĭ de ordin un spectacol întristător un semn indubitabil de *anarchie*,—de lipsă de guvernemînt şi de autoritate,—de a vedea pe miniştrii ţărĭĭ primind, rând pe rând, pe acelaşi individ ce se dă de organul opiniunei publice,—a lua consiliile luĭ şi a'ĭ da promisiunĭ cu carĭ el exploatéză credulitatea câtor-va naivĭ — muritorĭ de fóme — în profitul tocmaĭ al acelor ce mâine vor critica mesurile ce eĭ indirect, pe sub ascuns, prin agent fac-totum, aŭ plănuit.

Dacă din partea acestora este o infamie, o politică bizantină, din partea guvernuluĭ este o greşală şi maĭ mare, este o deşeanţă din misiunea lui de a guverna.

Un guvern ajuns la acest punct, când el face legĭ rele, pe carĭ el le scie vătămătóre ţĕreĭ, pe carĭ el însuşĭ nu le aplică, precum este casul legeĭ meseriilor, dă o dovadă

www.dacoromanica.ro

categorică de lipsa luĭ de autoritate morală de lipsa luĭ de curagiŭ de a guverna.

Nu, misiunea guvernuluĭ stă în a guverna masele, iar nu a fi guvernat de ele. [1])

1) Din *Cronica* 5 Octombrie 1902.

www.dacoromanica.ro

Evreiĭ în România

www.dacoromanica.ro

EVREII IN ROMÂNIA

Chestiunea Evreilor, aflătorĭ în România, a intrat într'o nouă fasă.

Impusă atenţiuneĭ nóstre prin emigraţiunile sgomotóse şi ostentatoriĭ a Evreilor de acum douĭ-treĭ anĭ, de discuţiunile urmate în jurul interviewurilor d-luĭ Prim-Ministru, de Nota americană şi de apreciaţiunile ce ele aŭ deşteptat în presa mondială ca şi într'a nóstră,—acéstă chestiune pare acum a deveni şi maĭ urgentă, a exige o soluţiune imediată.

Trebue să recunóscem, însă, că nu există o chestiune maĭ odiósă şi maĭ oţiósă de cât *chestiunea evreiască.*

Ţic că ea este odiósă pentru că ea repausă pe cea maĭ infamă calomnie—căcĭ ea isvorăsce din alterarea adevĕruluĭ celuĭ mai evident, celuĭ maĭ patent, şi

Ţic oţiósă, căcĭ orĭ cât ne vom învîrti împreĭurul eĭ, nu vom putea afla o soluţie; neantul nu se póte deslega !

www.dacoromanica.ro

Nu există în România, am spus'o în nenumerate rînduri [1]) *o chestie evreiască specifică*, nici specială, nici economică nici chiar politică.

Nu există o asemenea chestiune *specifică*, pentru că nu există *causa ei, generatorie :* nu există *diferința de credințe religióse* care singură ar diferenția pe Evrei de cei-l'alți locuitori ai acestei țări.

Desființată prin art. 7 din Constituțiunea de la 1879, acéstă diferență a încetat de a exista și în legislațiunea nóstră, precum ea nu existase nici o dată în moravurile nóstre.

Nici un popor în Europa, dintre acelea chiar, cari astă-di strigă mai tare împotriva nóstră, nu pot presenta *o carte albă*, neîntinată de sânge religios, ca poporul român.

Nici un popor din lume nu a fost și nu este mai tolerant de cât poporul român pentru tóte culturile, pentru tóte religiunile!

Este dar o négră calomnie, o infamie de a agita împotriva nóstră spectrul intoleranței, spectrul persecuțiunei religióse!

Dar acéstă agitațiune este și inoperantă, căci neexistând o *chestiune evreiască specifică*, cum s'ar putea ea resolva?

1) Vedi *Cronica* din 2, 3, 9, 10, 11 și 12 August 1902.

www.dacoromanica.ro

Da, sciŭ, că evreiĭ şi amiciĭ lor,—cu ajutorul articolelor din *La Roumanie* în frunte,—tocmaĭ acésta urmăresc: ei urmăresc să născocéscă o *chestiune evreiască*, —adică între streiniĭ aflătorĭ în România, ei vor se deosibéscă pe Evreĭ—de ceĭ-l'alţi —şi să se creeze un regim special, de favóre pentru eĭ, pe basa unor pretinse drepturĭ înăscute.

Intre alte cuvinte, să ne întórcem tocmaĭ de unde am plecat:—să reînfiinţăm gogoriţa diferinţei de credinţe religióse — însă *à rebours*—în potriva creştinilor şi în favórea Evreilor!

Orĭ acésta este imposibil.

Din aceste puncte de vedere considerată, —*chestiunea Evreilor* în România a găsit în consiliul municipal din Bucurescĭ, un interpret elocuent, iubitor de patrie, de adevĕr şi de *om*—ca *om*.

Fără pasiune—cercetând învinuirile ce duşmaniĭ noştri—împreună cu uniĭ pretinşĭ ómenĭ de Stat românĭ (!) ne aduc, d. I. G. Bibicescu—într'un studiŭ imparţial şi documentat,—clădit piatră cu piatră, numaĭ din afirmaţiunĭ controlate şi controlabile,—a stabilit că în România nu există, precum nu a existat verĭ-odată, nicĭ

www.dacoromanica.ro

o diferință de credință religiósă între locuitorii ei.

Că tóte culturile sunt egal protejate de autoritățile nóstre publice—că în special cultul mosaic—că resortisanții lui sunt egal împărtășiți de tóte bine-facerile publice, egal admiși în ospiciile nóstre, egal tratați, nu numai cu ceï-l'alți streini, de alte confesiuni—dar chiar cu Românii.

Acest cuvânt cade aci în mijlocul nostru—nu numai cu greutatea pe care 'i o dă autoritatea celui mai bătrân publicist român—fidel elev al lui C. A. Rosetti, și păzitor al marilor tradițiuni a Preseï române,—dar cu aceea a adeverului indiscutabil, pe carï faptele evidente, irecusabile singure 'i o pot da.

Incetul cu încetul atmosfera sa limpezesce, norii negri—pe carï ura unora, pe carï interesele inavuabile a altora 'i aglomera în jurul unei chestiuni de ordine interiór și exclusiv economică,—se risipesc, și lumea începe să vadă și jocul unora și infamia celor-l'alți.

Nu există să scie bine—în România—o chestiune privitóre pe Evreii din România —*pentru că ei sunt Evrei.*

Există însă precum tot-d'auna am dis, o

www.dacoromanica.ro

chestiune generală, privitóre la *toţi* străinii —aflătorĭ saŭ viitorĭ în România, de orĭ-ce naţionalitate saŭ credinţă—a căreĭ soluţiune importă, în cel maĭ înalt grad, prosperităţeĭ nóstre naţionale.

Iată în ce termenĭ trebue pusă acéstă problemă.

Orĭ aşa pusă ea încetézá de a maĭ avea caracterul iritant, odios şi selbatic ce 'ĭ se dă aḑĭ—*de chestiune religiósă*, — isvorând din intoleranţa nóstră pentru cultul ebraic, —aşa cum duşmaniĭ noştri o presintă opiniuneĭ publice mondiale şi Naţiuneĭ române.

Aşa pusă, ea póte fi discutată cu sânge rece, fără pasiune—şi găsi o soluţiune care să împace tóte interesele naţionale şi tóte exigenţile, ce spiritul modern impune aḑĭ popórelor carĭ formézá marea familie a lumeĭ civilisate.

Discursul d-luĭ I. G. Bibicescu, pe care lectoriĭ noştri îl găsesc *în extenso* în corpul ziaruluĭ, este din acest punct de vedere *bahnbrechend*, el îndruméză *chestiunea streinilor*,—inclusiv a *Evreilor*,—din România pe singura cale unde ea 'şi va afla deslegarea sa logică [1]).

1) Din *Cronica* 6 Octombrie 1902.

www.dacoromanica.ro

Alianța Israelită și Evreii din România

www.dacoromanica.ro

ALIANȚA ISDRAILITĂ și EVREII DIN ROMÂNIA

I

Alianța Isdrailită a crezut de cuviința să ridice din nou capul.

Printr'un Memoriu adresat d-lui Delcassé, ministrul de Externe al Franciei, ea cere intervențiunea acestuia în favórea Evreilor din România.

Acest Memoriu a fost publicat *in extenso* de *Frankfurter Zeitung* din 1 Noembrie; el merită o deosebita luare aminte.

Pentru ași ne vom mărgini la câte-va observațiuni generale asupra principiului chiar al intervențiunei, rămânênd a'l examina în el însuși în articolele nóstre viitóre.

Evreii din lumea întrégă formézá o vastă asociațiune: *Alianța Isdrailită.*

Acésta este singura asociațiune *confesională* internațională, care există în lume.

In lumea întrégă, într'adevĕr, diverginta

www.dacoromanica.ro

saŭ asemănarea de credinţe religióse nu maĭ produce nicĭ un efect.

Cot la cot trăesc, de exemplu, în Francia, Germania, Austria, Englitera, etc. catoliciĭ, protestanţiĭ şi liberiĭ cugetători, fără ca Francesiĭ, Germaniĭ, Austriaciĭ, Engleziĭ etc. să se preocupe, pentru a ajuta saŭ combate pe coreligionariĭ lor, de credinţa lor; cu atât maĭ puţin catoliciĭ saŭ protestanţiĭ din diverse ţĕrĭ aŭ vre-o legătură între eĭ.

Lucru ciudat, aceia tocmaĭ, care ţipă maĭ tare, care se plâng de intoleranţă religiósă, cer disfiinţarea tutulor deosebirilor, ce decurg din diferenţa de credinţe religióse, tocmaĭ eĭ sunt aceia carĭ menţin şi întreţin acéstă diferenţiare, carĭ se isolă în mijlocul lumeĭ întregi, carĭ se forméză într'un vast bloc compact, în mijlocul tutulor credinţelor, tutulor confesiunilor religióse.

Într'un cuvênt, Alianţa Isdrailită 'şĭ trage origina eĭ şi se baséză tocmaĭ şi numaĭ pe credinţa religiósă a Evreilor: Evreiĭ şi numaĭ Evreiĭ pot face parte dintr'însa,— ea nu cunósce, ea nu ajută de cât pe aceĭ ce se închină Tablelor lui Moïse.

Iată causa generică, iată principiul de viaţă al Alianţeĭ Isdrailite.

www.dacoromanica.ro

In numele comunităţeĭ religióse, Alianţa Isdrailită crede că are dreptul să intervină şi să turbure liniştea interióră a Statelor,—să se amestice în raporturile dintre ele şi supuşiĭ lor,—să céră modificarea legilor lor,— într'un cuvînt, în numele legeĭ luĭ Moïse, care unesce într'o singură credinţă pe toţi Evreiĭ din lumea întrégă, Alianţa Isdrailită 'şĭ arogă dreptul de a considera ca un supus al sĕŭ pe orĭ ce Evreŭ şi de a! proteja chiar în contra Statului, al cărui supus politic el este.

Un sentiment de admiraţiune nasce, în tóte minţile, spiritul de solidaritate ce unesce într'un singur bloc, pe toţi evreiĭ din lumea întrégă.

Da, este admirabil să veḑĭ încolţind încă în inima unor ómeni, carí trăesc în mijlocul egoismului celui maĭ absolut, un sentiment de fraternitate ce légă între eĭ ómeni nevĕḑuţí, necunoscuţĭ,—de sub latitudinĭ diverse şi de cilivisaţiunĭ aţât de deosebite.

Este dreptul lor, şi póte datoria lor, de a se ajuta unii pe alţiĭ, şi orĭ-cât îl vom tăgădui noĭ, nu vom putea să'l împedicăm să existe, nu vom putea împedica pe Evreĭ

www.dacoromanica.ro

să simpatiseze unii pentru alții, numai prin faptul că ei sunt Evrei.

Dar atâta tot: sentiment de platonică admirațiune.

Dacă chiar am presupune că Alianța Israelită ar forma un Stat suveran,—având un teritoriu și un popor,—ea însă tot nu ar avea dreptul să intervină în afacerile interióre a altor State, în favorul coreligionarilor sĕi, supuși ai acestui Stat.

Ea nu ar avea acest drept, pentru că dreptul de a legifera pentru orĭ-ce Stat suveran, este absolut și nu îngădue nicĭ un amestec saŭ intervențiune din afară.

Dacă principiul intervențiuneĭ, bazat pe comunitatea religiósă saŭ chiar și de sînge, ar fi admisibil în dreptul internațional, nu Românii ar fi ceĭ d'întîiŭ care l'ar regreta.

Sunt, într'adevĕr, peste Carpați, peste Prut și peste Dunăre, milióne și milióne de frați, de o credință, de un sînge și de un neam cu noĭ, carĭ suferă, carĭ sunt puși afară din dreptul comun, numaĭ pentru că ei sunt Români, și nu avem dreptul, noĭ Românii, să ḑicem un cuvînt—în favórea lor,—suntem siliți să stăm cu brațele încrucișate, să asistăm la tortura lor

www.dacoromanica.ro

morală, și fisică, la desființarea limbeĭ române, la desnaționalisarea lor.

Când Statul român executând obligațiuni positive, care datéză de vécurĭ, a cautat să susțină limba și credința fraților noștri de peste Carpați, Ungurii, în numele principiului neintervențiuneĭ, aŭ amenințat cu desființarea chiar a instituțiunilor subvențiunate de noĭ,—dacă nu ne supunem controlului luĭ.

Și noĭ a trebuit să ne supunem.

A trebuit să remitem în mâna guvernuluĭ ungar capitalul trebuincios, pentru a întreține aceste instituțiuni, să subordonăm asistența nóstră controlului sĕŭ trufaș.

Sunt în Imperiul German milióne de Francesĭ— cuceriți în 1870— de aceași limbă și neam cu Francesiĭ, cari pâna erĭ aŭ fost pușĭ afară din dreptul comun și subordonați guvernământului militar— legilor de asediŭ, — carĭ pe fie-care ĝi aŭ primit o atingere în limba, în obiceiurile și în naționalitatea lor ; pentru ce Francia nu a putut ĝice nicĭ un cuvînt în favôrea lor ?¡

Sunt atâți Slavĭ în Austro-Ungaria, pușĭ de Unguri, ca și Românii, afară din lege ;

www.dacoromanica.ro

pentru ce Rusia nu ţice un cuvînt în favórea lor ?

etc. etc. etc.

Sunt, în fine, Evreiĭ în Rusia, carĭ şi aĭ sunt parcaţi în anumite guvernăminte, carĭ şi aĭ sunt isgoniţĭ cu biciul de foc, în glóte, care sunt schinguiţi şi persecutaţi ; de ce Alianţa Isdrailită nu intervine în favórea lor ?

Iată ce se întrébă toţi cu mirare.

Alianţa Isdrailită însăşi recunósce că a organisat în România bucătăriĭ populare, pentru Evreĭ, că agenţiĭ eĭ aŭ putut cutreera ţara întrégă fără a fi supăraţi de nimenĭ, că a deschis şcolĭ, că'şĭ are profesoriĭ eĭ, etc. cu un cuvênt, că ea a făcut în România tot ce a voit, fără ca nimenĭ să o turbure în acţiunea eĭ de ajutorare a coreligionarilor sĕĭ.

Acesta este adeverul.

Nu există în România nicĭ o persecuţiune religiósă, contra nimăruĭ şi maĭ puţin contra Evreilor.

Nu există în România nicĭ o lege care să se aplice numaĭ Evreilor.

Prin urmare, Evreiĭ ca Evreiĭ nu aŭ nicĭ un temeiŭ de a se plânge.

Evreiĭ însă sunt streiniĭ şi ca streiniĭ sunt

www.dacoromanica.ro

supușĭ regimuluĭ general care guvernă pe toți streinii aflați în România.

Or, există în România 200.000 de streinĭ, *de rit creștin*, dintre carĭ chiar mulți supușĭ aĭ altor State, și carĭ toți sunt supușĭ aceluiași regim la carĭ sunt supuși și Evreiĭ; pentru ce acești streinĭ nu se plâng, pentru ce Statele cărora eĭ aparțin nu ridică glasul lor în favorul lor și în contra legilor nóstre ?

Pentru că *principiul neintervențiuneĭ* se opune la orĭ-ce amestec în trebile interióre a altor State.

Orĭ, *quod non licet Iovi, non licet, a fortiori, bovi !* [1]).

1) Din *Cronica* 29 Octombrie 1902.

www.dacoromanica.ro

II

Frankfurter Zeitung, care se vede că şi-a luat sarcina de a fi Monitorul duşmanilor Românismului şi României, în numerul său din 1 Noembrie curent, publică Memoriul pe care Presidentul Alianţei Isdrailite din Paris îl adresează d-lui Delcassé Ministrul de Externe al Franciei, învitându-l să intervină spre a cere faţă de România «complectă şi deplină esecuţiune a art. 44 din Tractatul din Berlin».

Nu ne îndoim, că nici acéstă cerere de intervenţiune nu va fi mai norocósă de cât aceea a marei Republice a Statelor-Unite ale Americei.

Nimeni nu este astă-qi dispus în Europa să turbure bunele raporturi internaţionale cari cu atâta greutate şi artificii abia se menţin, pentru plăcerea de a da o satisacţiune platonică unor pretinşi persecutaţi, —cu atât mai puţin, cu cât aqi tocmai doui din cei mai puternici stâlpi ai Tratatului din Berlin, iaŭ mesuri de persecuţiune

www.dacoromanica.ro

contra Evreilor în propriele lor ţinuturi: Germania şi Rusia.

Din acest punct de vedere, România póte dormi liniştită: nici o intervenţiune internaţională nu se va produce în favórea Evreilor din România.

Memoriul însă adresat Ministrului Franciei de către Alianţa Isdrailită şi publicat în tóte organele marí din lume, nu póte trece nebăgat în sémă.

Există, într'adevĕr, unde-va un tribunal al opiniunei publice mondiale, înaintea căruia am dis şi altă dată, noi nu ne putem dispensa de a compare.

Trăim în mijlocul lumei civilizate şi trebue să ţinem sémă de opiniunea, ce ea are despre noi.

Din acest punct de vedere, acest Memoriŭ trebue luat în de aprópe băgare de sémă trebue cercetat cu imparţialitate, cu sinceritate, în lumina faptelor, a principiilor de drept internaţional şi a equităţei universale, al acelei *comitas gentium*, care constitue codul bunelor maniere între popórele civilisate.

Inainte însă de a aborda examenul objectiv al acestui Memoriŭ, o observaţiune generală se impune:

www.dacoromanica.ro

Există oŗi nu astă-ḑi în România o chestiune evreiască specifică, adică legi caŗi să se aplice numaĭ Evreilor şi de caŗi alte confesiuni să fie scutite, pentru ca ast-fel să se pótă încá pune în discuţiune chestiunea specifică a Evreilor—ca Evreĭ ?

Nu.

Şi acest aspect al chestiuneĭ, ce de atât timp agită spiritele, în lumea întrégă, ne silim noĭ să'l punem în evidenţă.

De la 1879 încoa, nu s'a maĭ făcut în România nicĭ o lege, care să aibă de basă diferinţa de credinţe religióse.

Chestiunea Evreilor în România a dispărut, s'a confundat, s'a topit în marea chestiune, care privesce pe toţi streiniĭ aflaţi în România,— creştinĭ saŭ necreştinĭ.

Aceĭ dar, caŗi, ca Alianţa Isdrailită, maĭ agită spectrul dispărut al persecuţiuneĭ religióse, oŗi nu cunosc noua faţă a chestiuneĭ în România, oŗi sunt de rea credinţă.

Din partea Alianţeĭ Isdrailite şi o supoşiţiune şi alta este întemeiată.

Imparţialitatea ne obligă să reproducem fiidel objecţiunile ce Memoriul Alianţeĭ Isdrailite invócă în contra nóstră.

Nu putem face maĭ bine de cât traducând după *Frankfurter Zeitung*, principalele părţi dintr'ânsul.

www.dacoromanica.ro

«Sunt 24 de ani, zice Alianța Isdrailită, de când Republica francesă, prin primul său plenipotențiar, propuse Puterilor, reunite în congres la Berlin «de a supune Independența României la aceleași condițiuni la care a fost supusă și independența Serbiei» și de a proclama cetățeni români pe Isdrailiții, cari locuesc în România și cari nu aparțin nici unui Stat strein. Acéstă propositiune acceptată de congres, a devenit art. 44 a tratatului din Berlin, care declară în mod solemn «că în România diferința de credințe și de confesiuni nu póte fi nimănui opusă, ca motiv de exclusiune saŭ de incapacitate privitor la folosința de drepturi politice și civile, la admisiunea în serviciile, funcțiunile publice ori onorări saŭ la exercițiul diverselor ramuri de comerciŭ saŭ industrie în ori-ce loc acesta ar fi».

«Recunóscerea oficială a României de către Puterile europene depinse de primirea art. 44 al tractatului. România trebui, să conforme lui legislațiunea sa interióră; Guvernul însă se mărgini să înlocuéscă art. 7 din constituțiunea din 1866, care prohibea naturalisațiunea necreștinilor printr'o dispositiune care afirmă că «diferența de credințe religióse și de confesiuni în

www.dacoromanica.ro

România nu formézĕ nicĭ un obstacol la dobândirea şi exercitarea drepturilor civile şi politice.

«Dispoziţiunea regulézĕ tot odată şi naturalisaţiunea streinilor.

«Ea afirmă maĭ departe că naturalisaţiunea în general nu se póte alt-fel obţine de cât prin lege specială, care este o lege individuală şi că numaĭ Românii şi ceĭ naturalisaţi Români pot dobândi imobile rurale.

«Acéstă lege fu promulgată la 13 (25) Decembrie 1879.

«Eĭ îĭ urma naturalisaţiunea prin Parlament a unuĭ mic numĕr de Evreĭ, carĭ făcuseră campania din 1877—1878.

«Guvernul francez era de opiniune că acésta era o aplicaţiune incompletă şi infructuósă a art. 44 a Tratatuluĭ din Berlin.

«Pentru a învinge resistenţa Puterilor, în special a Francieĭ, Germanieĭ şi Anglieĭ, ministrul român de afacerĭ Externe, declară într'o depeşă trămisă agentuluĭ sĕŭ din Paris:

«Este afară din orĭ-ce dubiŭ că acéstă aplicaţiune a legeĭ (13 (25) Oct. 1879) se va continua leal şi sincer, că organele Statuluĭ şi în viitor, precum a făcut'o şi acum, vor asigura observaţiunea de curând vo-

www.dacoromanica.ro

tatei legi și vor continua aplicațiunea ei. Timpul va aduce dar desvoltarea treptată și progresivă a Reformei introdusă în legislațiune».

«In considerațiunea acestei asigurări formale s'aŭ hotărât guvernele Franciei, Germaniei și Englitereĭ să recunóscă România ca Stat independent,—fu însă între ele înțeles să adreseze României o notă identică spre a formula reservele lor. Acésta fu remisă la 20 febr. 1880.

«Guvernul frances declară printr'însa că dispositiunile constituționale luate pentru executarea Tractatului din Berlin sunt insuficiente și observă textul: «Dispositiunea care în special rîdica objecțiune este aceea prin care se supune formalităților naturalisațiunei individuale persónele necreștine, carĭ locuesc în România și nu aparțin nici unuĭ Stat strĕin.

«In fine. d. de Freycinet, ministrul afacerilor strĕine, reînoi intr'o circulară adresată agenților diplomatici aĭ Franciei, din 16 Aprilie, 1880, reserva făcută de cele treĭ guverne în nota remisă și luă act «de asigurările determinate, date de guvernul român, de decisiunea sa de a merge înainte pe drumul de acum încolo deschis și de

www.dacoromanica.ro

a se apropia, pe cât posibil, de scopul desemnat.

«Guvernul român fu recunoscut, scopul lui era atins.

«D-vóstră sciți, d-le Ministru, ce au devenit formalele asigurări date prin depeșa din 22 Noembrie 1879 și că aplicațiunea acestei legi se va continua sincer și leal.

«In spațiu de 22 de ani de la 1880 până la 1902, abia 80 de Isdrailiți aŭ obținut naturalisațiunea lor cu prețul a mari pericole și a demersuri umilitóre.

«De ₫ece ani, Camerile române înlătură în mod sistematic tóte cererile de naturalisare a Isdrailiților.

«Isdrailiții români sunt așa dar aḑi străini într'o țară în care ei sunt născuți, străini,—de și așeḑarea lor în țările de la Dunăre o datéză istoricii încă din secolul XIII și XIV; streini,—cu tótă participațiunea lor la sarcinele publice, la cea mai grea între tóte, la serviciul militar, căruia ei cu onóre aŭ rĕspuns pe câmpurile de rĕsboiu; streini, față de țara lor, fără a aparține la ver'-un alt Stat, expuși la expulsări, fără a avea alt unde-va drepturile de cetățean.

«S'a violat óre unde-va dreptul ginților într'un asemenea mod?

«Aŭ óre Isdrailiții cel puțin drepturile

www.dacoromanica.ro

recunoscute în ţĕrile civilisate streinilor?

«Nu,—România a făcut contra acestor streinĭ o întrégă legislaţiune, care este destinată să'ĭ ruineze fisicamente şi moralmente, să'ĭ aducă în cea maĭ insuportabilă miserie, să'ĭ constrângă la emigraţiune.

«Sunt legĭ pentru a'ĭ alunga din Comerciu, din Industrie,—din Fabricĭ, din ateliere din administraţiunile publice, din artele libere, pentru a'ĭ exclude din şcolĭ, din comunele rurale, ba chiar pentru a'ı isgoni din teritoriul României».

Iată prima parte a acestuĭ memoriŭ,—partea istorică, ca să zicem ast-fel a chestiuneĭ Evreilor în România.

In articolul nostru viitor vom examina temeinicia eĭ, şi după aceea vom continua cu partea a doua—*partea documentală*[1]).

1) Din *Cronica* 31 Octombre 1902.

www.dacoromanica.ro

III

Alianța Isdrailită acusă România:

a) de a fi făurit o legislațiune draconiană, cu intențiunea de a ruina fisicamente și moralmente pe Evreĭ, și de a'ĭ constrânge la emigrațiune;

b) de a fi călcat angajamentele luate de ea față de Marile Puteri în schimbul recunóscereĭ Independenței sale.

Și una și alta, dintre aceste acusațiunĭ sunt false.

Cea d'ânteiŭ este *a priori* evinsă prin faptul, în deobște recunoscut de tóte marile ḑiare imparțiale, ca *Kölnische Zeitung*, și chiar de Alianța Isdrailită, de órece însă'și afirma prin Memoriul sŏŭ că nu există nicĭ o lege, în România, privitóre numaĭ pe Evreĭ, dar ea se plânge că legile făcute pentru streinĭ, în genere, se aplică și Evreilor.

Aceea ce ea dar cere, este un regim de excepțiune, un regim de favóre pentru

www.dacoromanica.ro

streinii de rit mosaic, care regim nu s'ar aplica streinilor creștinĭ!

Din nenorocire, prin propria nóstră imprudență am ajuns și la acest resturnător resultat.

Pe de o parte, guvernul român a declarat că legea meseriilor nu se aplică Evreilor, ḑișĭ pămîntenĭ, carĭ de aci înainte vor fi asemănați Românilor iar pe de altă parte, Inalta Curte de Casație și de Justiție a ḑis că acești, evreĭ, nu vor mai putea fi expulsați—întocmaĭ ca și Românii.

Și totușĭ Alianța Isdrailită se plînge!

Dacă ţările, cărora acești străinĭ creștinĭ aparțin, nu se plâng în contra regimuluĭ ce România a organisat pentru dînșiĭ, cu ce titlu, cu ce drept Alianța Isdrailită s'ar plânge de un atare regim, care numaĭ *în parte* se aplică și Evreilor?

Dar Alianța Isdrailită ḑice: Evreiĭ au drepturĭ câștigate, eĭ sunt autoctonĭ, eĭ sunt veniți în Principatele române încă din secolul XIII și XIV.

Acéstă alegațiune este adsolut eronată.

Până la a doua jumĕtate a secoluluĭ XIX, numărul Evreilor aflați în Principatele române era neînsemnat: el se póte cu precisiune cunósce din catagrafiile făcute în

www.dacoromanica.ro

anii 1832 şi următorii în aplicaţiunea Regulamentului organic.

Imensa majoritate a Evreilor a venit în ţerile române, abia în a doua jumĕtate a secolului XIX, decí eĭ nu aŭ fost partaşi la suferinţele şi la luptele românilor pentru a păstra intactă acéstă patrie; eí nu aŭ nici un titlu pentru a fi adoptaţi de ea, fără voia eĭ.

Tótă lumea scie, într'adevĕr şi *Cronica* a publicat, nu încă de mult, documente interesante privitóre la guvernămîntul faimosuluĭ Domn al Moldoveĭ Mihaiŭ Sturdza, sub domnia căruia a venit prin fraudă, prin corupţiune, cea maí mare parte a Evreilor din Moldova, carí şi formézĕ aḑí majoritatea Evreilor din România.

Da, — existaŭ în România — póte chiar *ab-antiquo*, — din timpul marilor persecuţiunĭ religióse în Occident, din timpul luĭ Torquemada şi inquisiţiuneĭ spaniole, câte-va miĭ de familiĭ de Evreĭ spanioli, carĭ şi aḑí se deosebesc de Evreiĭ leşeştí — (polonezi) prin limba, prin portul, prin moravurile lor, prin iubirea lor de ţară şi chiar de némul românesc.

Şi de sigur, — dacă aceşti Evreĭ ar fi rémas singurĭ în mijlocul nostru, de mult

www.dacoromanica.ro

ei ar fi fost absorbiţi de Români, adoptaţi şi confundaţi în masa naţiunei.

Nu a fost óre la 1848 un Evreŭ spaniol, Primarul Capitalei ?

Tot un Evreŭ spaniol, — Hilel Manoach — nu a făcut óre Universităţei din Bucuresci o splendidă donaţiune pentru a se trămite *tineri Români* la învăţătură în streinătate ?

Din nenorocire, un puhoiŭ de sĕlbaticĭ, isvorât din stepele Rusiei, a venit să schimbe cursul evenimentelor în ţĕrile Române.

Pentru a putea păzi de atingere autonomia ţĕrei, puritatea rasei, a limbei, a legei străbune am fost siliţi să luăm măsurĭ de apărare contra *acestor Evreĭ*—nouĭ veniţi, şi numaĭ pe cale de consecinţă, constrînşĭ tot de Europa şi de Alianţa Isdrailită,— care nu ar fi admis o distincţiune între Evreĭ autoctoni şi Evreii veneticĭ,—a trebuit să asimilăm pe uniĭ celor-l'alţĭ, şi să'ĭ supunem aceluiaşĭ regim.

Şi astă-ḑi, însă, aceeaşĭ problemă se impune—nu numaĭ Românilor dar şi Evreilor.

Nu veţĭ găsi nicĭ un Evreŭ, cu dor de ţara acésta, de viitorul eĭ, care să accepte pro-

www.dacoromanica.ro

punerea Alianţeĭ Isdrailite, de a introduce în cetatea română *dintr'o dată*, pe toţĭ Evreiĭ, aflaţi în România, pe aceĭ Evreĭ, carĭ şi aĝi sunt absolut streinĭ de limba, moravurile şi patria nostră.

Nu,--o atare soluţiune nimenĭ în România,—nici Românii nicĭ Evreiĭ serioşĭ nu o cer.

Şi acéstă soluţiune, pe care Alianţa Isdrailită o propune astă-ĝí—ea a propus'o şi la 1878 congresului din Berlin, ea a voit să ne o impună ca şi atunci, cu sila, dar Românii—*într'un singur glas* aŭ respins'o, — pe faţă, nu prin reticenţe, cum Alianţa Isdrailită în mod perfid insinuéză.

Ea nu a acceptat'o atunci, de ocasie,—ea nu şi-a luat atunci nicĭ un angajament de a o accepta ulterior,—orĭ ea neadmiţând'o aĝí aşa precum o exige Alianţa Isdrailită, nu calcă nici un angajament internaţional, nu violéză cuvântul de onóre ce ea a dat odinióră Europeĭ,—precum vom dovedi în articolul nostru viitor, cu însăşĭ actele procesuluĭ.

1) Din *Cronica* 1 Noembrie 1902.

www.dacoromanica.ro

IV

Alianţa Isdrailită a insinuat că Guvernul român a îagăduit tot aceea-ce Europa, sub influenţa acestei Alianţe îi a cerut,—între altele naturalisaţiunea treptată şi generală a tuturor Evreilor—numaĭ şi numaĭ să fie recunoscută.

Graţie acesteĭ manopere, zice ea, «Guvernul român fu recunoscut, scopul lui era atins»

Acéstă insinuaţiune este absolut inexactă şi afirmaţiunea Alianţeĭ Isdrailite o infamă calomnie.

Şi maĭ întâiŭ de tóte, care este textul art. 44 al Tractatului din Berlin, pe care Alianţa afirmă că România l'a violat?

„In România, zice el, distincţiunea de credinţe religióse şi de confesiunĭ, nu va putea fi opusă, niměnuĭ ca motiv de exclusiune saŭ de incapacitate, în ceea-ce concerne folosinţa de drepturĭ civile saŭ po-

www.dacoromanica.ro

litice, admisiunea în funcţiunile publice, funcţiuni şi onoruri saŭ exerciţiul, diferitelor profesiuni saŭ industrii în ori-ce localitate ar fi.

„Libertatea şi practica exterióră a tuturor cultelor vor fi asigurate la toţi supuşii Statului român, cât şi streinilor şi nici o pedică nu va fi adusă organisaţiunei erarhice a diferitelor comunităţi saŭ în raportul lor cu sefii lor spirituali.

«Naţionalii tuturor Puterilor, comercianţi saŭ alţi, vor fi trataţi în România, fără distincţiune de religiune, pe piciorul unei perfecte egalităţi".

Ce resultă, însă, din această dispositiune?

Resultă, óre, cum pretinde Alianţa Isdrailită, că Europa a înţeles să impună Românieĭ naturalisaţiunea în bloc a tuturor Evreilor din România?

Nu.

Şi acésta resultă nu numaĭ din textul clar al art. 44 de maĭ sus, care stabilesce pur şi simplu un *principiŭ*—şi adică: *diferinţa de credinţe religióse este şi rĕmîne desfiinţată în România*,—fapt pe care însă şi Alianţa Isdrailită l'a recunoscut ca îndeplinit,—dar din desbaterile carĭ aŭ avut

www.dacoromanica.ro

loc în sînul congresului, precum și din tóte negociațiunile cari s'aŭ urmat pentru recunóscerea Independinței nóstre.

Intr'adevĕr, după ce se votase de congres acest articol,—tot după instigațiunea Alianței Isdrailite,—cel de al douilea Plenipotențiar al Italiei, Contele de Launay, a propus să se admită și următórea dispositiune:

«Isdrailiții din România, cari nu aparțin nici unei naționalități streine, dobândesc deplin drept în naționalitatea română». (Vezi Cartea Verde, Documente oficiale privitóre la Independența României 1880. p. 113).

Dacă acéstă dispositiune ar fi fost admisă de Congres, și dacă România ar fi primit'o, la rîndul ei, și-ar fi promis de a o executa, fie atunci, fie mai târziŭ, — de sigur că reprosul ce i se aduce acum de Alianța Isdrailită, de a nu fi naturalisat pe toți Evreii aflați în România, ar fi fost întemeiat.

Dar acéstă dispositiune a fost respinsă după cererea chiar a Principelui de Bismark, pentru că *„este necesariŭ, a ḑis el, ca Congresul să se opună la orĭ-ce încercare de a reveni asupra fondului însuși“.*

Fondul dar, era, cum observa fórte bine

www.dacoromanica.ro

distinsul bărbat de Stat, B. Boerescu, în Memoriul ce el a presintat atunci Marilor Puteri, însuşi *principiul* de mai sus, şi care de sigur că nu era identic cu propunerea plenipotenţiarului italian, a cărei tendinţă era, din contră, de a face ca congresul să revină asupra *fondului* deja resolvat.

Vĕdênd Alianţa Isdrailită, că, la Congresul din Berlin, partida fusese perdută, ea s'a încercat pe cale indirectă,—prin influenţele ei oculte,—să apese asupra sentimentelor Cabinetelor europene, individualmente, spre a nu recunósce Independenţa României, până ce acésta nu va acorda cetăţenia *în bloc*, *tuturor Evreilor*.

Deşi Rusia, Austro-Ungaria şi Turcia s'au grăbit să recunóscă Independenţa României, chiar a doua qi după Tractatul din Berlin, Germania, Anglia, Francia şi Italia sub acéstă influenţă nefastă a Alianţei Isdrailite, aŭ cerut, mai întâiŭ,— nu numai ca noi să revisuim art. 7 din vechia Constituţiune,—după care streinii de rit necreştin nu puteaŭ dobândi naţionalitatea română,—suprimând diferinţa de credinţe religióse,—dar să acordăm naturalisaţiunea la toţi Evreii—qişi pământeni—cari nu eraŭ supuşi nici unei Puteri streine, — adecă

www.dacoromanica.ro

tocmaĭ ceea ce cere şi aḑĭ Alianţa Isdrailită.

Lupta Guvernuluĭ român în contra puterei Ocultei isdrailite a fost acerbă.

Emoţiunile prin carĭ Marii Românĭ, din acéstă epocă, aŭ trecut, sunt atâtea paginĭ glorióse ale Istorieĭ naţionale.

Trecuse secole peste secole ; — de la Mircea şi Vlad Ţepeş, de la Bogdan şi Petru Rareş,—de când ţările române căḑuse sub vasalitatea Turcieĭ— de când Domniĭ Românĭ plăteaŭ un tribut Porţei Otomane.

Pe câmpul de răsboiŭ, eroiĭ sĕĭ, cu desnădejde şi cu generositate, işĭ vărsaseră sângele pentru a cuceri neatârnarea vetreĭ străbune.

Şi, cu tóte aceste jertfe — dusmaniĭ românismuluĭ,—carĭ'l pândeaŭ în umbră, — îl aşteptau aci pentru a'l perde, — acum desăvârşit.

Acéstă primejdie, acéstă cursă aŭ înţeles'o Marii Românĭ de atuncĭ, şi Istoria recunoscĕtóre va înscri cu litere neşterse pe aceĭ carĭ, pe câmpul de răsboiŭ diplomatic, aŭ salvat încă odată *Ideea română*.

Eĭ sunt : I. Câmpineanu, Basile Boerescu, M. Cogălniceanu şi bătrânul lor pilot I. C. Brătianu.

www.dacoromanica.ro

Opoziţiunea Cabinetelor din Berlin, Paris şi Londra era opiniatră.

Toţi agenţii României o constată.

Aceste Cabinete exigeaŭ acum împlinirea propuneret Conteluĭ de Launay— deşi respinsă de Congres.

La aceste injoncţiuni, Guvernul Român a respuns el óre cu reticenţe şi cu promisiuni evasive, cum afirmă Alianţa Isdrailită ?

Nu !

I. Câmpineanu, de exemplu, în nota sa din 31 Mai (11 Iunie 1879) către Agentul Român din Berlin,—ca altă dată moşul sau când în Obştésca Adunare desfidea pe consulul muscălesc, ce bătea acestuia din picior,—rĕspundea cu energie şi mândrie naţională, Europei :

„Mi spuneţĭ d-le Agent, că d. de Bülow recunósce că Congresul n'a făcut de cât să pună un principiŭ, că el nu a fixat nici o solutiune, că el ne-a abandonat nouă grija acesteĭ opere ; orĭ calea pentru a ajunge la acéstă operă este trasă de constituţiunea nóstră. Nicĭ guvernul princiar nici Camerile precedente nu puteaŭ să trécă peste drepturile lor constituţionale şi să se pronunţe asupra uneĭ soluţiunĭ.

«Principiuluĭ pus de Congresul din Ber-

www.dacoromanica.ro

lin, ele aŭ rĕspuns prin declaraţiuni solemne, tot atât de precise cât şi de sincere, că ele se vor conforma întru tóte Tractatului din Berlin.

. . . . . .

«*Dacă Europa însăşi pentru a nu se amesteca în afacerile nóstre interióre, precum a recunoscut'o de Bülow, nu a creĭut că póte face alt-fel, «de cât se abandone ţărei regularea acestor chestiuni de detaliŭ»*, cu atât mai mult cuvânt Cabinetul din Bucureşti nu putea să anticipe asupra decisiunilor Representaţiunei naţionale.

«Romănia va fi de sigur fericită de a'şi asigura buna-voinţa tutulor Marilor Puteri, dar tocmai în acest scop ea trebue să aibă o conduită leală şi corectă către ea însăşi şi către tóte guvernele streine ; *pentru acest motiv ea trebue se probeze în tóte împrejurările că ea face cel mai mare cas de conservaţiunea şi de forţa naţionalităţeĭ eĭ. In ziua în care sentimentul individualităţeĭ naţionale ar lipsi Românilor, ideile carĭ aŭ călăuzit pe Marile Puteri, în sprijinul ce ele aŭ dat celor două Principate separate, pentru a crea o Românie independentă, tare constituită, aceste ideĭ, dic, vor lipsi cu totul scopul propus. Forţa despre care vi s'a vorbit (!) şi care se chiamă in-*

www.dacoromanica.ro

fluența isdrailită în Europa, va fi neputinciósă să slăbéscă acest sentiment și dacă ea va reuși să'l sdruncine, acesta nu va fi de cât în detrimentul intereselor Europeĭ în Orient.

„Nu voi termina, Domnule fără a exprima speranța că Europa după ce a abandonat Românilor soluțiunea chestiuneĭ Isdrailiților pe basa principiuluĭ pus în Tractatul din Berlin, *după ce a respins în sînul Congresuluĭ propunerea d-luĭ de Launay*, tinḑênd a indica o soluțiune, nu va reveni asupra proprielor sale resoluțiunĭ, pentru a se ocupa de soluțiune însăși.

„*Odată principiul admis și sincer aplicat, ar fi suveran injust și contrariŭ spiritului și literei Tractatuluĭ din Berlin de a dicta un mod de aplicațiune, care ar pune în pericol Națiunalitatea română.*

„*Un atare procedeŭ ar întrece dispozițiunile Tractatuluĭ din Berlin și* **Țara nu va accepta o decisiune care îi va fi impusă. Ea nu o va accepta nici în casul de față, nici în principiŭ**“.

Iată cum a vorbit Europeĭ, Marele Român, I. Câmpineanu [1]).

1) Din *Cronica* 5 Noembre 1902.

www.dacoromanica.ro

V

Lupta între guvernul român şi Alianţa Isdrailită, şi în 1879 ca şi adĭ, se da asupra următorului punct:

Alianţa cerea, şi atuncĭ şi cere şi adĭ, naturalisaţiunea *în bloc* a tutulor Evreilor saŭ cel puţin a unor *categoriĭ* dintr'înşiĭ iar guvernul român nu admitea de cât *naturalisaţiunea individuală*.

Alianţa Isdrailită în Memoriul ce ea a adresat Ministeruluĭ de afaceriĭ Streine al Franciеĭ şi pe care se pregăteşte, după ultimele telegrame să'l presente şi guvernuluĭ Italian, acusă România şi pe Miniştriĭ sĕĭ de duplicitate,—adică de a fi făgăduit una şi de a fi făcut alta, numaĭ să'şĭ ajungă scopul—să fie recunoscută: o dată însă scopul atins, tóte asigurările date de guvernul român Europeĭ aŭ fost uitate de el!

Intr'acéstă alegaţiune mincinósă şi infamă stă crima de calomnie a Alianţeĭ Is-

www.dacoromanica.ro

drailite şi a acelor Români carĭ s'aŭ făcut ecoul lor în ţară.

Nu,—Guvernul român nu a promis nicĭ o dată că va naturalisa *orĭ când* pe toţ: Evreii din România saŭ *categoriĭ* dintr'înşiĭ.

El a combătut pe faţă acéstă exorbitantă exigenţă, şi nu s'a dat înlăturĭ înaintea nicĭ unor primejdiĭ, nicĭ chiar în faţa aceleia a uneĭ *Note collective* a întregeĭ Europi, precum nu'l aŭ mişcat nicĭ ameninţările de o demonstraţiune navală în apele Mărei Negre a floteĭ engleze saŭ a uneĭ ocupaţiunĭ Austriace,—propusă într'o conferinţă a Ambasadorilor la Viena.

La aceste ameninţărĭ şi rodomontade a Europeĭ — Românii rĕspundeaŭ cu calm, dar cu hotărîre, cum vor rĕspunde în totd'auna, orĭ de câte orĭ streinii—marĭ saŭ micĭ—colectiv saŭ individual—se vor amesteca în afacererile nóstre.

Ni se comunică, scrie *I. Câmpineanu* la 16 $_{28}$ Iunie 1879, Agenţilor Românieĭ din Viena *Paris* şi Roma, că Europa occidentală prepară o Notă colectivă la adresa guvernuluĭ român. «Nu ve angajez a face demersurĭ oficiale, carĭ ar implica recunóşterea unuĭ drept ce noĭ tăgăduim. *Dar dacă vi se vorbeşte, declaraţi formal că ţara refusă orĭ ce injoncţiune din afară.*

www.dacoromanica.ro

Un atare demers riscă să facă a cădea chiar aceea-ce țara pare dispusă să dea (consiliŭ pe care Evreii din România ar trebui să'l urmeze, și aḑi, dacă sinceramente eĭ doresc schimbarea condițiunilor N. R.) *Cabinetele carĭ se pregătesc la o asemenĭ instigațiune jócă un rol inconscient saŭ prepară o crisă primejdiósă».*

Alianța Isdrailită, și atunci ca și acum, pretindea că art. 44 din Tractatul din Berlin să facă parte integrantă din Constituțiunea-nóstră și că România să'l accepte *tale qua'e.*

Și acéstă pretențiune absurdă și periculósă pentru noi, Românii, am respins'o—și faptele de aḑĭ ale Alianței dovedesc că Oamenii de Stat de atunci eraŭ prevĕḑătorĭ.

«Independent, scrie *I. Câmpineanu* Agenților seĭ—prin Nota sa din $6/_{18}$ Iunie 1879 de motive de convenință și de demnitate națională, carĭ se opun, acésta ar da loc în practică la cele maĭ marĭ dificultăți.

«Fie-care Putere s'ar crede în drept să comenteze legile nóstre și să intervină în ori-ce moment. Acésta ar constitui o situațiune complect deschisă. Nicĭ starea atuală a țăreĭ, nicĭ viitorul eĭ nu o permite».

www.dacoromanica.ro

In fine, *I. Câmpineanu* strângând chestiunea mai de aprópe, în ultima lui Notă circulară către Agenţii sei din $9/_{21}$ Iulie 1879 propune adevěratele base ale chestiuneï.

Acéstă Notă are o importanţa capitală, nu numaï pentru resolvarea chestiuneï, ce ne preocupă, dar pentru întréga nóstră politică naţională, şi constatăm cu o vie satisfacţiune potrivirea de idei, ce noi am exprimat aci—în tóte studiile nóstre — în special în studiul nostru *Unitatea Naţională*, din **19 Iulie a. c.** cu acelea ale Marelui Bărbat de Stat.

«Dacă restricţiunile propuse şi garanţiile ce noï căutăm să luăm ţicea I. Câmpinénu ar fi interpretate în contra adevěrului, ca un indiciŭ de resgând din partea nóstră,— dacă li s'ar atribui caracterul uneï ostilităţi hotărâte contra Evreilor, demonstraţi că *interesul nostru* propriu este pentru Europa o garanţie sigură a sinceritățeï nóstre.

«Intr'adevěr, scopul ce noï urmărim nu este, precum s'ar crede pe nedrept de a pune obstacol asimilăreï posibile a Evreilor, într'un viitor óre-care, dar unicamente de a ne preserva de efectele neasimilăreï lor presente.

«Intru cât privesce viitorul, cum nu vom

www.dacoromanica.ro

vedea noĭ înșine, că va trebui să căutăm cu orĭ-ce preț să ni-i asimilăm?

«Atât timp cât acest resultat nu va fi atins, presența lor într'un mare număr în mijlocul nostru va rĕmânea pentru noĭ un pericol permanent.

«Un Stat maĭ vechiŭ și maĭ tare constituit de cât România ar fi el însuși jenat în desvoltarea lui normală, dacă o masă compactă de streinĭ s'ar stabili pe teritoriul seŭ rĕmânând totuși streinĭ.

«Pentru România este mai mult de cât o jenă. Prin numerul lor considerabil în raport cu populațiunea, prin organisațiunea lor puternică, Evreii sunt o forță. Atât timp cât acéstă forță nu va fi îndreptata către același scop pe care îl urmaresc aspirațiunile țerei, mersul acesteia se gasesce paralisat și resultatul sforțărilor eĭ serios compromis.

«Interesă dar viitoruluĭ nostru — de a face să dispară o stare de lucruri perpetua fără a atrage pentru România cele mai grave consecințe.

«Interesul nostru, bine înțeles, ne obligă dar de a tinde, prin tóte mijlócele posibile, să asimilăm pe Evreĭ, sa-i facem să adopte moravurile nóstre, limba nóstră, aspirațiunile nóstre, să-i facem să devină,

www.dacoromanica.ro

într'un timp mai mult saŭ maĭ puţin lung, *adevĕraţi Românĭ*.

«Acéstă necesitate este atât de evidentă în cât îmĭ pare greŭ să vĕd că îndoelĭ pot subsista în acéstă privinţă asupra intenţiunilor nóstre».

Orĭ, în potriva *interesuluĭ naţional*, bine înţeles, tocmaĭ aceĭ carĭ aŭ stânjenit asimilarea Evreilor—de fapt—cu Românĭi;—eĭ sunt aceia carĭ aŭ inaugurat taxele şcolare pentru streinĭ şi chiar înlăturarea lor din şcolile române.

Dar de acésta nu Evreiĭ se pot plânge—ci noĭ Românĭi, pentru că presenţa lor—ca Evreiĭ formând o naţiune distinctă, având moravurile eĭ, limba eĭ, cum ţicea I. Câmpinénu la 1879 şi cum ţicém noi în articolul nostru sus citat este un pericol permanent pentru Naţionalitatea română.

«Cu drept cuvînt, (v. articolul nostru din 19 Iulie 1902, No. 356) ţiceam eŭ, după 23 anĭ de aplicaţiune a nouilor principiĭ «Ce am făcut noĭ, ce facem noĭ în România pentru a absorbi şi a ne asimila elementele eterogene, carĭ de vécurĭ dăinuesc în mijlocul nostru şi carĭ şi aḑĭ, ca şi la început, formézĕ atâtea Naţiunĭ distincte?

Nimic.

«In interesul *Unităţeĭ nóstre naţionale*,

www.dacoromanica.ro

dar în interesul conservăreĭ *Ideeĭ naționale române*, trebue să inaugurăm o adevĕrată politică națională adică o politică de asimilațiune silită a streinilor aflătorĭ în România, căcĭ acésta ne o comandă însuși interesul nostru național bine înțeles, cum ḑicea I. Câmpinénu [1]).

1) Din *Cronica* 8 Noembre 1902.

www.dacoromanica.ro

VI

Falşurile Alianţeĭ Israilite

I

Pentru a putea să dea o basă, un *color* cel puţin, infameĭ sale calomniĭ contra Românieĭ, Alianţa Isdrailită nu se sfiesce a comite, în memoriul adresat de ea d-lui Delcassé o întrégă serie de falsurĭ, — *falsurĭ în Acte publice.*

Şi pentru a pune pe lector în mĕsură să le constate şi să le judece el însuşĭ, reproducem aci textul chiar original, aşa cum el a fost publicat în *Frankfurter Zeitung*, cu traducţiunea luĭ literală în faţă, precum şi textele originale, luate din documentele oficiale alterate.

Alianţa a zis în memoriul sĕŭ:

Text din *Frankfurter Zeitung* No. 330, 1 Novembre 1902.

Original	**Traducţiune**
Es sind 24 Jahre her, dass die Französische Republik, durch ihren ersten bevollmächtigten, Herrn Wad-	„Sunt 24 de anĭ, de când Republica francesă, prin primul seŭ plenipotenţiar, d-l Waddington, a

www.dacoromanica.ro

dington, auf dem Congresse der in Berlin vereinigten europäischen machte vorschlug „der rumänischen Unabhängigkeit dieselben Bedingungen wie der serbischen Unabhängigkeit zu stellen“ „und die Isdrailiten „welche Rumänien bewohnen, und „keinem fremdon Staate angehören, „zu rumänischen Bürgern zu procla„miren. Diesser von Congress an„genommene Vorschlag“ wurde art. 44 des Berliner Vertrages“.

propus Puterilor europene reunite în Congres la Berlin „de a supune Independența României la aceleași condițiuni la care a fost supusă și Independența Serbiei“ „și de a pro„clama cetățeni români pe Isdrai„liții cari locuesc în România și „cari nu aparțin nici unui Stat „strein“. Acéstă propositiune, acceptată de Congres, a devenit art. 41 al tractatului din Berlin“.

Da, — este adevĕrat că d. Waddington a cerut Congresului din Berlin, să supună recunóscerea Independenței României la aceleași condițiuni la care el supusese recunóscerea Serbiei — dar el nu a propus nici odată *de a se proclama cetățeni români isdrailiții cari locuesc în România și cari nu aparțin nici unui Stat strein*» precum afirmă Alianța Isdrailită.

Deci afirmațiunea sa că «*Congresul a acceptat acéstă propositiune*» este neadevĕrată.

Iată, într'adevĕr, textul chiar al propunerei d-lui Waddington, citit de d. B. Boerescu, ministru de afaceri streine, în ședințele Camerei Deputaților din Octombrie

www.dacoromanica.ro

1879, şi publicat în *Românul* din 5 Oct. 1879 pag. 920 (v. *Contribuţiunile nóstre la înţelegerea art.* 7 § 5 pg. 81 şi ur.)

După ce Principele de Bismark observă că Unirea Principatelor nu a fost încă recunoscută de Marile Puteri, cu tóte că România a încheiat chiar convenţiuni comerciale cu unele State, deci recunóscerea Independenţei ei depinde de Europa.

Acésta are aşa dar să se întrebe, ţice el, în ce condiţiuni va lua ea acéstă importantă decisiune şi «*dacă ea înţelege ca condiţiunile să fie aceleaşi ca cele stabilite de Congres pentru Serbia*».

Atunci «*d. Waddington*, raporta protocolul al 10-lea al Congresului, *declară că fideli principiilor de cari s'aŭ inspirat până acum, plenipotenţiarii Francieĭ cer ca Congresul să pună Independenţeĭ Românieĭ aceleaşi condiţiuni ca Independenţeĭ Serbieĭ*».

«Excelenţa Sa, ţice Protocolul citat, nu îşi ascunde dificultăţile locale cari există în România; dar, după ce a examinat cu maturitate argumentele cari se pot aduce, într'un sens saŭ într'altul, plenipotenţiarii Franţeĭ aŭ judecat preferabil de a nu se depărta de la marea regulă a egalităţeĭ drepturilor şi a libertăţeĭ cultelor.

«Este apoĭ dificil ca guvernul român să

www.dacoromanica.ro

respingă de pe teritoriul séŭ principiul admis în Turcia, chiar pentru supușii sĕĭ.

«Excelența Sa crede că nu trebue a șovăi și că România cerând să intre în marea familie europeană, trebue să primĕscă sarcinile și chiar neplăcerile situațiuneĭ de care ea doresce a beneficia, și că nu se va găsi mult timp o ocasiune atât de solemnă și decisivă de a afirma din noŭ principiile, carĭ fac onórea și siguranța națiunilor civilisate.

«Cât pentru dificultățile locale, d-nu întâiŭ plenipotențiar al Franțeĭ, credea că vor fi maĭ lesne de învins, când aceste principiĭ vor fi recunoscute în România și *când némul evreesc va ști că nu maĭ are a aștepta de cât de la propriile sale silințe și de la solidaritatea intereselor sale cu acelea ale populațiunilor indigene.*

«D. Wàddington termină, stăruind că aceleașĭ condițiunĭ de ordine politică și religiósă, arătate pentru Serbia, să fie egal impuse și Statuluĭ Român».

După câte-va observațiunĭ formulate de principele de Bismark, Comitele Andrassy, pentru Austro-Ungaria, — Lordul Beaconsfield, pentru Anglia, — plenipotențiarĭ Italieĭ, — Principele Gorciakoff și Comitele Schouvalow, pentru Rusia,—precum și ple-

www.dacoromanica.ro

nipotenţiariĭ ottomanĭ declară că se unesc cu propunerea plenipotenţiarulŭĭ Francez, şi principele de Bismark «*constată*, ţice acest Protocol, *că Congresul este unanim a nu acorda independenţa Românieĭ de cât cu aceleaşĭ condiţiunĭ puse Serbieĭ*».

Şi atât tot.

Nicĭ un cuvênt dar nu a fost ţis în sânul congresuluĭ cu privire «*la proclamarea de cetăţenĭ romînĭ a Isdrailiţilor carĭ locuesc în România şi carĭ nu aparţin nicĭ unuĭ Stat strein*».

Congresul, dar, neavând să se pronunţe asupra acestei propunerĭ cum ar fi putut el să o accepte?

Noĭ, însă, am vĕţut, că acéstă propunere—*în chiar aceştĭ termenĭ*—a fost într'adevĕr formulată, nu însă atuncĭ, dar maĭ târziŭ, *cu ocasiunea reducereĭ art. 44*, de către Contele de Launay, al doilea plenipotenţiar al Italieĭ, care a cerut să se declare că «*Isdrailiţiĭ din România intru cât eĭ nu aparţin nicĭ uneĭ naţionalităţĭ streine, dobândesc deplin drept naţionalitatea română*».

Orĭ, nu numaĭ că acéstă propunere nu a fost adoptată de Congres, precum afirmă Alianţa Isdrailită, *dar, din contră*, **ea a fost**

www.dacoromanica.ro

respinsă, în şedinţa din 10 Iulie 1878 (v. protocol 17, iar nu 10) (v. *Cartea Verde* 1880 pg. 112).

Iată, dar, un *prim* fals comis de Alianţa Isdrailită.

Nu, — Europa nu a impus Românieĭ naturalisaţiunea, *în bloc*, a tuturor Evreilor fără patrie, aflaţi în România, şi România nu a acceptat nicĭ o dată o asemenea obligaţiune.

Prin urmare România nu a violat nicĭ un angajament internaţional, nicĭ un Tractat, — cum pretinde Alianţa Isdrailită, — *nenaturalisând încă pe toţi Evreiĭ fără patrie, carĭ se află pe teritoriul sĕŭ.*[1])

1) Din *Cronica* 12 Noembre 1902.

www.dacoromanica.ro

VII

Falsurile Alianţeĭ Isdrailite

II

Alianţa Isdrailită nu s'a mărginit a altera litera şi textul desbaterilor Congresuluĭ din Berlin şi resoluţiunilor, luate de el.

Alianţa Isdrailită, pentru a putea mişca şi maĭ mult opiniunea publică în Europa în contra Românieĭ, *a falsificat*, cu intenţiune, chiar textul Notelor nostre diplomatice.

In urma stăruinţelor şi intrigelor Alianţeĭ Isdrailite, Cabinetele din Paris, Londra, Berlin şi Roma aŭ refusat să recunóscă Independenţa Românieĭ — până ce maĭ întâiŭ ea nu va executa stipulaţiunile Tractatuluĭ din Berlin.

Ce se înţelegea, însă, prin aceste stipulaţiunĭ?

Chestiunea rămăsese, într'adevĕr, *nedeterminată, — din punctul de vedere al naţionalităţeĭ Isdrailiţilor din România, —*

www.dacoromanica.ro

precum constatase în ședința Congresului din 10 Iulie 1878 (Protocol 17) d. *Desprez* primul plenipotențiar al Italiei.

Din acéstă causă, aceste Cabinete aŭ crediut că pot — ulterior — impune României îndeplinirea tocmaĭ a unor stipulațiunĭ pe carĭ Congresul nu le admisese.

Resistența lor a fost cu adevĕrat opiniatră, dar și lupta Românilor nu a fost maĭ puțin hotărâtă.

Vĕdĕnd guvernul român că cu negoțiațiunĭ isolate, conduse în fie-care din aceste Capitale de Agenții României, nu isbutesce — s'a decis să trămită în misiune diplomatică pe însuși Ministrul sĕŭ de Afaceri streine, pe ilustrul jurisconsult și Om de Stat, B. Boerescu.

Din tóte raporturile, ce B. Boerescu adresézĕ colegilor sĕĭ din Bucurescĭ, un fapt reese cu certitudine: aceste cabinete cereaŭ împământenirea Evreilor ca un drept —iar nu ca o favóre; eĭ o cereaŭ *în bloc*,— adică pe *categoriĭ*—iar nu *individualmente*.

«*Ast-fel am putut stabili*, scrie B. Boerescu din Viena la 8 August 1879, *că singura și marea dificultate exterióră era cestiunea categoriilor. Contra acesteĭ marĭ dificultățĭ vom combate cu toțiĭ. Ne este imposibil a admite categoriĭ*».

www.dacoromanica.ro

Iar baronului Calice, B. Boerescu i-a declarat formal:

«Se ţine, i'a ḑis el, la Berlin şi la Paris, ca să înscriem în Constituţiune óreşi-care categorii, în urma cărora unii Isdrailiţi ar deveni cetăţeni români. Din partea nóstră ne e imposibil. Nu numai acest guvern, dar nici un altul nu ar avea cea mai mică şansă pe lângă Camere. In ţară nu vor cu nici un preţ categoriile. *Ele ar presupune existenţa unui drept anterior, ar lăsa pórta deschisă pentru viitor la tóte speciile de abusuri, ar fi un germene de neînţelegere permanentă, aruncat în sânul naţiunei. Acésta nu o voim*».

De aceea dar, de ce se temeaŭ bărbaţii de Stat români, era tocmai de faptul ca nu cum-va Evreii să creadă că aŭ veri-un drept câştigat la dobândirea cetăţeniei române.

Acest drept 'l aŭ tăgăduit ei nu numai pentru atunci, dar şi pentru viitor.

Şi tot acelaşi limbagiŭ l'a ţinut B. Boerescu şi la Berlin şi la Petersburg şi la Paris:

Tot ast-fel a vorbit şi el representanţilor Alianţei Isdrailite, cari aŭ mers să îl vadă la Paris:

«Ei combătură cu înverşunare sistemul

www.dacoromanica.ro

meŭ, scrie B. Boerescu din Paris colegilor sĕĭ la 17 August 1879. Am putut să înțeleg, că eĭ nu s'ar mulțumi nicĭ cu categoriĭ,—*afară numaĭ dacă prin ele s'ar emancipa, de odată*, **toți Evreii supuși români.**

Și luând concediŭ de la Marele nostru Ministru, aceștia 'l amenințară ḑicându-ĭ:

«Că ar fi maĭ bine a lăsa lucrurile cum sunt», — adică chestiunea să rĕmână deschisă pentru a o putea de sigur agita când vor voi și cum vor voi, la care B. Boerescu le rĕspunse:

«Aceasta ar putea să vă convină, d-vóstre, dar nu ne convine nouĕ Românilor».

«Acéstă declarațiune a representanților Alianței, conchide B. Boerescu, este importantă: ea ne lasă a vedea maĭ bine ținta lor și procedările lor.

«E bine ca noi Românii să scim și să profităm de acéstă resoluțiune».

Dacă resultatul acesteĭ misiuni a rĕmas, de o cam dată, îndecis cel puțin acum, Europa cunoscea bine chestiunea în sine, ea cunoscea și intențiunile nóstre *precise*, categorice—exclusive de orĭ-ce dubiŭ saŭ reticențe.

Așa dar, în contra categoriilor cerute de Europa, Românii aŭ propus naturalisațiu-

www.dacoromanica.ro

nea — *prin lege individuală* — și de o cam dată *prin liste*, coprinḑênd pe aceĭ carĭ aŭ făcut campania în 1877—1878.

Acest sistem a fost admis de Camerile române și comunicat Europeĭ cu Nota Ministrului nostru de Afaceri streine din 10 (22) Noembrie 1879.

Eĭ bine, *și acéstă Notă a fost falșificată de Alianța Isdrailită*, în Memoriul, ce examinăm, adresat de ea Ministruluĭ de Afaceri streine al Franceĭ.

Iată, într'adevĕr, textul Noteĭ, așa cum el este reprodus în *Cartea Verde*, 1880:

„Il est hors de doute que cette exécution continuera sincère et loyale, et que les Pouvoirs organiques emploieront l'avenir comme ils viennent d'employer le présent, â assurer le respect et à poursuivre l'aplication de la loi recemment votée".

Traducțiune

„Este afară de îndoială că acéstă execuțiune, va continua sinceră și leală și că Puterile organice „vor întrebuința viitorul", precum „ele au întrebuințat presentul", spre a asigura respectul și a urmări aplicațiunea legeĭ de curând votată.

Și atâta tot,—căcĭ maĭ departe Ministrul nu maĭ face de cât să dea pur și simplu instrucțiunĭ Agenților sĕĭ.

Orĭ, acest text a fost alterat, nu numaĭ în esența luĭ de Alianța Isdrailită, dar în litera luĭ,—de óre-ce precum se va vedea

www.dacoromanica.ro

imediat, pe deoparte ea l'a tradus eronat iar pe de alta, ea a adaogat o frasă întrégă care nu este în textul original, frasă pe care ea tocmaĭ 'şĭ întemeéză acum acusaţiunile eĭ.

După ce într'adevér, ea spune guvernuluĭ francez că aplicaţiunea ce România a făcut art. 44 al Tractatuluĭ din Berlin este incomplectă şi infructuósă, Alianţa adaugă:

Text din Frankfurter Zeitung citat.

„Um den Wiederstand der Mächte, insbesondere Frankreichs Deutschlands und Englands zu überwinden, erklärte der rumänische Minister des Aeussern in einer an den Agenten des Fürstenthums in Paris óerichteten und dem Minister des Auswärtigen Angelegenheiten übergebene Despesche:

„Es ist ausser allem zweifel dass diese Ausfürung des Gesetzes (vom 13/25 Octotre 1879) loyal und aufrichtig fortgesetzt wiereen wird und dass die staatlicehn Körperschaften „es in zukunft" anwenden werdee „wie sie es in der Gegenwart" angewendet haben, um dem jungst wotirten Gesetze Achtung zu sichern und die Stufenweise fortschreitende Entwickelnng der in die Gesrtzgebung eingeführten Reform herbeiführen".

Traducţiune *literală*

Pentru a învinge resistenţa Puterilor, în special a Francieĭ, Germanieĭ şi Angliei, Ministrul de Exte ne român declara într'o depeşe trămisă Agenţilor Principatuluĭ la Paris şi remisă Ministerului de Afaceri streine:

„Este afara din ori-ce îndoiala că acéstă aplicaţiune a legeĭ (din 13/25 Octombre 1879) va fi continuată leal şi sincer şi ca Puterile Statuluĭ o vor aplica şi în viitor ca şi în present pentru a asigura respect legeĭ de curând votată şi pentru a continua aplicaţiunea eĭ „Timpul va aduce dar desvoltarea treptată şi progresivă a Reformeĭ introdusă în legislaţiune".

www.dacoromanica.ro

O primă observaţiune:

Ministrul român zice că Puterile organice *vor întrebuinţa viitorul* precum aŭ *întrebuintat şi presentul*,—el nu a ţis însă că va aplica acéstă lege şi *în viitor* ca în *present*; căcĭ acésta ar însemna că el s'a obligat să presente necontenit la *liste* de Evreĭ spre naturalisare, ca în 1879, cea-ce de sigur nu era în intenţiunea Ministruluĭ şi nicĭ a fost în litera Noteĭ luĭ.

A doua observaţiune: ultima frasă subliniată nu există în textul original.

Pe dênsa, însă, se rézimă Alianţa Isdrailită pentru a cere ca Puterile se intervină in favórea Evreilor din România ţicând tocmaĭ că România a promis, ca cu timpul, *treptat* şi *progresiv*, se naturaliseze pe toţĭ Evreiĭ ţişĭ pământeni, ceea-ce ea nu a făcut şi nu face.

Acéstă promisiune, însă, Guvernul român nu a dat'o *ea nu există în Nota luĭ*; Alianţa Isdrailită a falsificat acéstă Notă pentru a putea să-şĭ susţină infama eĭ acusaţiune.

Iată de ce sunt capabilĭ duşmaniĭ Naţiuneĭ române şi cutez a ţice chiar aĭ Evreilor din România.

Orĭ-cine acum 'şĭ póte face lesne o idee

www.dacoromanica.ro

exactă, pronunța o sentință dréptă, în procesul ce ei ne-aŭ deschis.

Nu, — Românii nu aŭ persecutat și nu persecută pe Evrei— pentru că ei sunt Evrei.

Toleranța religiósă în România, libertatea tutulor cultelor este — o putem spune cu fală—cea mai absolută.

Compare cine-va ce se petrece acum în Francia, unde Francesii catolici, înșiși sunt persecutați din causă că ei sunt Catolici, cu libertatea și liniștea cari domnesc în România și ori-cine se va convinge că mica Românie și în acéstă privință, póte servi de model marilor națiuni[1]).

1) Din *Cronica* 13 Noembre 1902.

www.dacoromanica.ro

VIII

Alianța Isdrailită afirmă că, de la 1880 până la 1902, nu aŭ fost naturalisați de cât 80 de Isdrailiți.

Ea mai afirmă că Camerile române înlătură, în mod sistematic, tóte cererile de naturalisare a Isdrailiților.

In privința primeĭ afirmațiunĭ nu putem rĕspunde, de óre-ce diferența de credințe religióse ne maĭ jucând nicĭ un rol în legislațiunea nóstră, de la 1879 încoa, nu am putea sci câți dintre ceĭ naturalisați sunt Evreĭ și câțĭ sunt creștinĭ.

Putem însă da următórele cifre, absolut autentice, pe care le-am culeș noĭ înșine de la Ministerul de justiție și de la Presidența consiliuluĭ de Miniștri, cu privire la naturalisațiunile, atât cerute cât și admise :

De la 1864 — 1866, nicĭ un Evreŭ nu a cerut naturalisațiunea, de și conform Codului civil din 1864, eĭ puteaŭ să o obțină.

www.dacoromanica.ro

De la 1867—1879, aŭ fost 462 cereri de naturalisare, dintre care aŭ fost admise 277.

De la 1879—1902, aŭ fost 5981 cereri, dintre carĭ aŭ fost admise 2381, adică aprópe jumĕtate, în afară de ceĭ 871 Isdrailiți admiși în 1879.

Am recunoscut noĭ înșine voluntar (v. *Cronica* din 14 Iulie 1902) precum a recunoscut și însă-și d. Prim-ministru, D. A. Sturdza, în intervievul sĕŭ din Viena, publicat în *Vaterland*, că procedura actuală de naturalisare este defectuósă, că Camerile nu aŭ timpul necesariŭ, de a se ocupa de naturalisațiunĭ, carĭ în definitiv sunt afacerĭ de *interes privat*, cărora ele nu pot sacrifica și subordona *afacerile de interes public*.

Și cu tóte acestea ele tot aŭ examinat și votat 2381 de naturalisațiunĭ din 5981 de cereri.

Noĭ înșine am cerut modificarea art. 7 din Constituțiune,—în sens, însă, de a se menține principiul naturalisațiuneĭ individuale, dar să se rădice Camerilor sarcina de a se examina, deferindu-se uneĭ comisiunĭ *ad-hoc*, înconjurată cu tóte garanțiile necesariĭ, atât pentru Statul român, cât și pentru impetrant: este, într'adevĕr, o chestiune de justiție, am ḑis noĭ, că cel

www.dacoromanica.ro

ce face o cerere să fie judecat,—şi pentru acest sfârşit, de óre-ce Camerile *nu aŭ timp*, să se întocméscă ca în tóte ţările un organ anume (v. *Cronica* din 18 Iulie 1902 No. 355).

Cât pentru a doua afirmaţiune, ea este absolut neadevĕrată.

Cu nume propiĭ am dovedit, deja, că Camerile române aŭ votat cu dispensă de stagiŭ maĭ mulţi Isdrailiţi, foştĭ secretarĭ de advocaţĭ, pe când ele aŭ refuzat naturalisaţiunea unor marĭ iudustriaşĭ, bancherĭ saŭ agricultorĭ, cum sunt d-niĭ Negroponte şi Chrissoveloni,—*creştinĭ ortodoxĭ*, — ceea-ce dovedeşte că Camerile române nu sunt călăuzite în voturile lor de *simpatiĭ şi antipatiĭ religióse*: ci pur şi simplu de sentimente şi resentimente *politice* saŭ *personale*, carĭ sunt inerente tuturor Adunărilor politice şi iresponsabile.

Acéstă afirmaţiune—ca şi tóte cele-l'alte—este dar o pură calomnie.

«S'a violat óre unde-va dreptul Ginţilor într'un asemenea mod?» exclamă alianţa Isdrailită.

«Aŭ óre Isdrailiţiĭ cel puţin drepturile recunoscute în ţĕrile civilisate streinilor?».

www.dacoromanica.ro

Legătura între un pământ și locuitorii lui—*vinculum juris*—nu este în principiu, indisolubilă.

Ori-ce om are dreptul natural de a se expatria dacă legislațiunea țărei în care el se află, nu 'i convine.

Cui nu 'i place în Atena, ḑicea Socrate, nu are de cât să plece!

Cui nu 'i place în România nu are de cât să plece, putem noi încă ḑice aḑi, conform principiilor celor mai riguróse ale Dreptului Ginților, la adăpostul căruia se pune Alianța Isdrailită.

Dar noi am stabilit, în al doilea rând, că Evreii aŭ fost în tot-d'auna, și înainte de 1879 ca și după 1879, considerați nu numai de noi dar chiar de Europa, ca streini de óre-ce tocmai aci a fost lupta cea mare între România și Europa—acésta voind a ni'i impune de o dată—ca cetățeni români

Ce este dar de anormal saŭ de mirare ca Evreii să fie aḑi considerați și tratați de noi ca streini?

Am promis noi ori-când?—ne-am obligat noi ori-când, să-i tratăm mai bine de cât pe streinii creștini—supuși ori nesupuși ai altor State?

Nu.

Din contră la aceia ce ne-am obligat a

www.dacoromanica.ro

fost, pur şi simplu, să'ĭ tratăm *ca pe toţĭ streiniĭ*,—fără distincţiune de religiune,—adică să'ĭ ridicăm din posiţiunea inferióră în care eĭ se aflaŭ până atuncĭ,—sciut fiindcă până la 1879, din causa tocmaĭ a credinţeĭ lor religióse, Evreiĭ eraŭ trataţi maĭ puţin bine de cât streiniĭ creştinĭ : în deosebĭ nu puteaŭ dobândi nicĭ odată naţionalitatea română.

«De îndată ce art. 7 din Constituţiune a ţis B. Boerescu— în *Memoriul* sĕŭ presentat Marilor Puterĭ,—va fi suprimat, tóte legile prohibitive vor dispare şi nu se va maĭ face nicĭ o distincţiune între un *strein Evreŭ* şi un *strein creştin*, *musulman* saŭ altul. *Evreiĭ se vor bucura dar absolutamente de tóte drepturile civile carĭ sunt recunoscute saŭ acordate* la toţĭ **streiniĭ**». (V Cartea verde 1880 p. 122).

Iată aceia ce guvernul român a promis: de a asimila pe Evreĭ tutulor celor-l'alţĭ streiniĭ—şi acésta el a realisat'o.

El nu a promis nicĭ odată de a crea în profitul Evreilor un regim de excepţiune, de favóre, superior regimuluĭ la care sunt supuşĭ streiniĭ, în genere.

Dacă însă regimul creat acelor streiniĭ este rĕŭ, vătămător propăşireĭ şi intereselor lor, nimenĭ, precum am ţis, nu'ĭ obli-

www.dacoromanica.ro

gă a rĕmânea locului; Evreĭ saŭ streiniĭ creştini nu aŭ de cât să plece.

Nefiind dar nicĭ o convenţiune internaţională, care să fi stipulat în favórea acestor streiní un alt regim, iar pe de altă parte dreptul de a legifera fiind un drept suveran, absolut, pentru ori-ce Stat independent, nimeni nici un Stat „constituit„ —maĭ puţin, o simplă asociaţiune religióză,—nu póte interveni în afacerile nóstre interne şi exige modificarea legislaţiuneĭ nóstre, în favórea cutăruĭ saŭ cutăreĭ categorii de streiniĭ.

Alta, însă, este chestiunea de a se sci dacă acest regim se asémănă saŭ nu regimuluĭ admis de alte State pentru streiniĭ aflaţi pe teritoriul lor.

Se póte de la început respunde că fiecare Stat legiferéză avênd în vedere propriul lor interes şi elementele constitutive ale problemeĭ, ce el are să resolve.

Când, de ex.. o ţară ca Francia, care are aprópe 40 milióne de locuitori nu are de cât 60000 de Isdrailiţi, şi când aceştĭ Isdrailiţí sunt toţĭ de secole şi de secole aprópe autoctoni, când ei aŭ adoptat moravurile lor, limba lor, sentimentele lor ; când secole de sufierinţe şi de lupte co-

www.dacoromanica.ro

mune 'ĭ-aŭ confundat şi cimentat în masa naţiuneĭ, de sigur, că ea nu încurge nicĭ un risc de a'ĭ proclama pe toţĭ de odată cetăţenĭ francezĭ şi de a le acorda dreptul să patricipe la exerciţiul suveranităţeĭ naţionale,—prin urmare, se hotăresce de sórta şi de viitorul ţăreĭ lor comune.

Când însă un popor ca Poporul român care nu numără de cât 6.000.000 locuitorĭ dintre carĭ ceĭ maĭ mulţĭ în cea maĭ miseră şi precară stare, inculţĭ şi încă inconsciĭ de misiunea lor socială şi de rolul lor politic în Stat, este suprem imprudent, ca să proclamĭ dintr'o dată 300 000 de Evreĭ cetăţenĭ românĭ, dintre carĭ ceĭ maĭ mulţĭ, imensa lor majoritate, sunt veniţĭ de erĭ, vorbesc o limbă streină, aŭ un port strein, aŭ încă moravurĭ sălbatice, nu aŭ nicĭ o legătura cu ţéra acésta, nu aŭ participat intru nimic la formaţiunea tradiţiunilor eĭ istorice, — cu un cuvânt, sunt streinĭ de patrie şi de destinele eĭ şi acésta numaĭ pentru cuvântul, cum pretinde Alianţa Isdrailită, că eĭ nu aŭ nicĭ o patrie, şi că Românii aŭ fost atât de umanĭ şi le-aŭ deschis braţele atuncĭ când cnutul de foc al cazaculuĭ muscălesc 'ĭ isgonea peste Prut?

Cine nu vede că o asemenea măsură bruscă ar avea de resultat să altere faţa chiar

www.dacoromanica.ro

a Românieĭ—se transforme dintr'o dată, Statul român într'un Stat Româno-Evreŭ ?

Nu,—acésta, nu o primesce nicĭ un Român,—afară de unul singur pe care îl am numit altă dată—noul Enric IV de Bourbon autorul faimosuluĭ Edict de Nantes modern —acésta nu o primesc nicĭ chiar Evreiĭ,—aceĭ Evreĭ carĭ cu adevĕrat iubesc şi se intereséză de ţara acésta şi de viitorul eĭ.

In zadar, dar, Alianţa Isdrailită rupe lăncile sale pe la Curţile Europeĭ : zidul cetăţeĭ române este şi rĕmâne impenetrabil pentru orĭ-cine *nu simte românesce.*

Iată ce trebui să intre în mintea Evreilor, din afară şi din lăuntru ![1])

1) Din *Cronica* 14 Noembrie 1902.

www.dacoromanica.ro

IX

«România a făcut—ḑice Alianţa Isdrailită în faimosul sĕŭ *Memoriŭ,—contra Evreilor*, o întrégă legiŞlaţiune, care este destinată să îi ruineze fisicalmente şi moralmente, să'ĭ aducă în cea maĭ insuportabilă miserie. să'ĭ constrângă la emigraţiune.

«Sunt legĭ, ḑice ea, pentru a'ĭ alunga din comerciŭ, din industrie, din fabricĭ, din ateliere, din administraţiunile publice, din artele libere, pentru a'ĭ exclude din şcolĭ din comunele rurale, ba chiar pentru a'ĭ isgoni din teritoriul Românieĭ:

«Legea din 29 Martie 1884, care interzice comerciul ambulant.

«Legea din 15 Februarie 1872 şi 28 Februarie 1887, asupra vênḑăreĭ tutunuluĭ şi a funcţionarilor Regieĭ.

«Legea din 24 Iunie 1886, asupra agenţilor de schimb şi asupra samsarilor.

www.dacoromanica.ro

«Legea din 26 Iunie 1893, asupra droghiștilor.

«Legea din 9 Aprilie 1873, asupra vêndĕreĭ și comerciuluĭ de bĕuturĭ spirtóse.

«Legea din 24 Iunie 1887, asupra fabricilor și atelierelor.

«Legea din 8 Iunie 1884, asupra advocaților.

Să observăm, maĭ întêiŭ, că tóte aceste legĭ se aplică tutulor streinilor, iar nu numaĭ Evreilor—streinĭ și eĭ, precum am vĕdut, din punctul de vedere al Dreptuluĭ positiv.

Prin urmare, Evreiĭ ca Evreĭ nu aŭ nicĭ un titlu să se plângă contra acestor legĭ.

De ce, însă, nu se plâng, precum am ḑis și altă-dată, și ceĭ-l'alțĭ streinĭ contra lor?

Pentru ce Marile Puterĭ nu reclamă contra unor legĭ—arătate ca barbare—ce guvernul României aplică și supușilor lor?

Pentru ce nu uséză eĭ de represaliĭ contra Românilor?

Pentru că, dacă le vom examina, vom vedea că acusațiunea Alianței Isdrailite este nefondată, că un guvern care ar îmbrățișa-o s'ar expune la un eșec sigur.

Intr'adevĕr, legea din 29 Martie 1894, re

www.dacoromanica.ro

lativă la comerciul ambulant este o lege generală, care se aplică nu numai străinilor, deci şi Evreilor—*dar şi Românilor*.

Legiuitorul a voit printr'ênsa să protégă comerciul stabilit, carĭ 'ĭ plătesce imposite, patente, etc.—în contra colportorilor, care nu'ĭ plătesc nicĭ o taxă.

Şi acest principiŭ este atât de drept, în cât acéstă lege există în tóte ţĕrile; în Germania, în Austro-Ungaria etc.

El se va aplica într'o măsură specială chiar *la Paris*, cu ocasiunea mareluĭ bâlciŭ internaţional, care va avea loc anul viitor: nu va fi permis, într'adevĕr, să se vîndă în acest bâlciŭ în detaliŭ, ci numaĭ *en gros*,—Primăria din Paris voind să ocrotéscă pe comercianţiĭ angrosiştĭ, carĭ sunt contribuabiliĭ sĕĭ permanenţĭ contra detailiştilor ambulanţĭ, carĭ vor veni la acest bâlciŭ, de pretutindenĭ,—din tóte ţĕrile,—precum guvernul român voesce să'ĭ protejeze contra colportorilor fără magazinurĭ stabile.

Legea din 15 Februarie 1872, anterióră modificăreĭ Constituţiuneĭ, ca şi legea din 1887, a voit, precum se face în tóte ţérile, ca biurourile de vĕnzare de tutun, să serve a remunera pe servitoriĭ publicĭ meritoşĭ,

www.dacoromanica.ro

a căror pensiune saŭ mijlóce de traiŭ sunt insuficiente.

Se vĕd în Francia casurĭ, unde femeĭ de generalĭ aŭ dobândit dreptul de a vinde tutun, pe care ele saŭ îl explótă direct saŭ îl arendéză.

Dar ce, óre, Statul român nu ar putea avea şi el, dreptul şi datoria să se gândéscă maĭ întâiŭ la servitoriĭ sĕĭ—la Românĭ — carĭ pe câmpul de rĕsboiŭ 'i-aŭ salvat viaţa, 'i-aŭ dat independenţa? — şi cine 'l ar putea moralmente condemna, când el ar da preferinţă acestor eroĭ asupra veneticilor, carĭ erı abia a trecut tiptil Prutul saŭ graniţa Galiţieĭ?

In virtutea legeĭ din 24 Iunie 1886, agenţiĭ de schimb şi samsarii oficialĭ de pe lângă bursele de comerciŭ, trebue să fie cetăţenĭ românĭ.

Dar tot în virtutea acesteĭ legı, aceştia sunt consideraţĭ şi trataţĭ ca adevĕraţĭ funcţionarĭ publicı — ale căror acte sunt creḑute până la inscripţiune în fals ; eĭ liberéză note de încheere a operaţiunilor ce se fac prin intermediul lor, care aŭ puterea executorie, ca şi o sentinţă definitivă; eĭ sunt instalaţĭ în virtutea unuı jurământ de fidelitate, pe care eĭ îi fac Regelŭı şi

www.dacoromanica.ro

Constituţiunei—cum ar putea óre un strein să ocupe o atare funcţiune publică al căruĭ exerciţiŭ implica necesarmente exerciţiul calităţeĭ de Român ?

Dar în Francia oficiul — *la charge*—de agent de schimb nu este óre reservată numaĭ Francesilor ?; de ce nicĭ un strein nu reclamă ?

Cât pentru samsariĭ liberi, pentru târgul de schimb liber — libertatea cea maĭ desăvêrşită există.

De alt-fel, acesta este numaĭ un pretext căci bursa în România — la Bucurescĭ de ex. — nicĭ nu există, de fapt ; — abia un singur agent de schimb—syndicul burseĭ a supravieţuit surpăreĭ acestoĭ instituţiunĭ.

Farmaciştiĭ, în general, trebue să tréca un examen pentru a putea fi numiţi ; eĭ sunt înscrişĭ în cadrele funcţionarilor publicĭ şi asimilaţilor, — decĭ streiniĭ nu pot fi farmaciştĭ.

Droghiştiĭ, prin profesia lor, fiind şi eĭ asemănaţi farmaciştilor, s'a crecut că nu era nicĭ un cuvênt ca eĭ să nu fie supuşĭ la acelaşĭ regim.

Cât pentru libertatea comerciuluĭ de bĕuturĭ spirtóse în principiŭ, el nu este permis de cât în basa uneĭ licenţe.

www.dacoromanica.ro

Aci, trebue să constatăm că există o causă specifică.

Da,—este adevĕrat că încă din 1873, legiuitorul—silit de brutalitatea faptuluĭ—a ordonat ca acest comerciŭ să nu se pótă face de cât de Românĭ; pentru ce însă?

Pentru că libertatea acestuĭ comerciŭ însémnă libertatea de a otrăvi populaţiunea rurală, a distruge, prin urmare, însă-şi naţionalitatea română.

Da,—Evreiĭ, o spunem pe faţă şi orĭ-cine a visitat Moldova o póte confirma, aŭ otrăvit şi ucis—*cu intenţiune şi premeditaţiune*,—populaţiunea eĭ rurală.

Ce óre, un Stat nu are dreptul să se apere în contra unor otrăvitorĭ, carĭ sapă la basă puterea şi viaţa luĭ?

Ce óre, Englesiĭ pot împedica importul porculuĭ american, sub pretext că el are strichnină,—Ungurĭĭ pot impedica importul vitelor nóstre sub pretext că ele sunt bolnave şi trebue să-şĭ preserve propriile lor vite,—şi noĭ nu avem dreptul sá luăm mĕsurĭ spre a apăra sănătatea populaţiunilor nóstre rurale?

Dar acésta ar constitui o crimă, din partea ómenilor de Stat românĭ.

Să înceteze Evreiĭ de a maĭ falşifica bĕuturile spirtóse şi de a otrăvi poporul ro

www.dacoromanica.ro

mân, şi atunci şi noi vom rădica prohibiţiunea edictată de legi.

De fapt din nenorocire, plângerea lor este neintemeiată, căci cu tóte legile sus citate cu tóte ordinele repetate, în Moldova nu există cârciumă românéscă—tóte sunt evreesci: Evreii aŭ găsit mijlocul să înconjure legea, luând licenţa pe numele servitorului lor din prăvălie, care este Român.

Noi,—nu Evreii,—suntem dar în drept să ne plângem contra neaplicăreĭ acesteĭ legi.

Legea din 24 Iunie 1887, privitóre la încurajarea Industrieĭ, cere ca în industriile protejate, jumĕtate dintre lucrători să fie Români.

Pentru a rĕspunde la acéstă objecţiune —nu avem de cât să amintim că la Paris, că la Bruxelles, Caetele de sarcini de lucrări publice exig ca întreprinzĕtorii să nu ocupe de cât lucrători naţionali.

Pentru ce?

Pentru că interesă conservaţiuneĭ putereĭ Statului şi bogăţieĭ naţiuneĭ, ca factorii cari constituesc puterea luĭ şi represintă bogăţia luĭ — să fie ceĭ d'întâĭ favorisaţi.

Lucrătorul strein rădică banii din ţară sub formă de salariŭ şi 'i duce în ţara luĭ.

www.dacoromanica.ro

El însuşĭ se duce să serve patrieĭ luĭ, în cas de rĕsboiŭ, p óte chiar în contra ţereĭ unde el a muncit şi'şı a câştigat existenţa.

In tóte ţĕrile, cu drept cuvênt, s'a căutat să se protégă munca naţională, nu se póte face o crimă României, că a urmat politica practicată de tóte Statele marĭ şi micĭ.

Remâne în fine, faimósa, lege asupra Avocaţilor.

Dar acum, recent, o femee română a cerut să fie înscrisă în baroŭ — şi ea a fost respinsă în basa aceleiaşĭ legĭ.

Decĭ nu este o măsură care decurge din calitatea de strein saŭ Român, ci din faptul că exerciţiul acesteĭ profesiunĭ, cum cu drept cuvênt a ḑis Curtea de Apel din Bucurescĭ, secţia II (afacerea domnişóreĭ Popovicĭ) implică în sine plenitudinea drepturile politice.

Un avocat este adesea chemat să ia parte ca Procuror la desbaterile Curţeĭ şi Tribunaluluĭ şi chiar ca judecător, când ar fi lipsă de judecătorĭ,—el pronunţă dar o sentinţă, care se ve executa în numele Regeluĭ şi al legeĭ române de agenţiĭ putereĭ publice române — cum ar putea óre un strein exercita un asemenea drept?

www.dacoromanica.ro

Raţiunea spune cât este de absurdă acéstă pretenţiune a Alianţeĭ Israilite.

Dar în Francia, străiniĭ aŭ óre dreptul de a fi avocaţĭ!

Nu.

Cum, dar, am putea fi noĭ constrânşĭ să'l conferim Evreilor—carĭ şi eĭ din punct de vedere juridic sunt tot străinĭ?

Şi acéstă pretenţiune merge decĭ, să sporéscă numĕrul enormităţilor pe carĭ Alianţa Isdrailită le debitéză contra Românieĭ [1]).

1) Din *Cronica* 15 Noembre 1902.

www.dacoromanica.ro

X

Alianţa Isdrailită, în Memoriul deja citat, zice încă :

«Sunt, asemenĭ, legile asupra şcolilor : trebuia să se împedice Evreiĭ ca să se instruiască. Primul articol al legeĭ din 12 Maiŭ 1896 este conceput în chipul următor : «instrucţiunea primară este obligatorie şi gratuită pentru Românĭ.

«Streinii, afară de aceĭ ce locuesc în Dobrogea plătesc o taxă, care va fi determinată printr'un Regulament de aplicaţiune al acesteĭ legĭ. Când numĕrul candidaţilor întrece numĕrul locurilor disponibile se va da preferinţă copiilor românĭ. O circulară din Septembrie 1898 către Directoriĭ şcólelor urbane este cel maĭ elocuent comentar al acesteĭ legĭ : «din causa insuficienţeĭ de loçalurĭ, numĕrul copiilor carĭ urmézĕ la şcolile române, se urcă abia la 42.397, aşa în cât unuĭ profesor 'ĭ vine numaĭ 31 de elevĭ în loc de 80. Acéstă împrejurare este o nenorocire. In starea actuală a

www.dacoromanica.ro

lucrurilor nu póte fi vorba de primirea copiilor streinĭ, căcĭ localurile abia pot coprinde jumĕtate din numĕrul copiilor de Românĭ». Acéstă exclusiune a Evreilor se găsesce în legea din 4 Aprilie 1898, asupra învĕţămîntuluĭ secundar şi superior, în legea învĕţămîntuluĭ profesional şi comercial, de orĭ-ce grade».

Incă din 1897 (v. *Contribuţiunile* nóstre la *Inţelegerea art. 7 § 5 din Constituţiune)*, nu ne-am sfiit a exprima opiniunea nóstră asupra taxelor şcolare.

«Tot ast-fel trebuesc înlăturate şi suprimate, ţiceam deja atuncĭ, orĭ-ce taxe speciale carĭ nu grevéză de cât pe streinĭ, cum sunt de exemplu unele taxe şcolare şi carĭ 'í împedică de a căuta cultura în şcólele române, *şi prin urmare le ridică mijlocul de a se asimila şi confunda în masa naţiuneĭ*».

Şi aci nu o-dată, ne-am ridicat contra mĕsurilor prin carĭ se dă streinilor posibilitatea de a continua să rămână streinĭ în mijlocul nostru.

Importă, am ţis adesea, *Unităţeĭ* nóstre naţionale, importă, cum ţicea *I. Câmpineanu*, propriuluĭ nostru interes naţional,

www.dacoromanica.ro

ca streinii să se asimileze și să dispară în masa națiuneĭ.

Din acest punct de vedere este incontestabil că orĭ-ce mĕsură, care tinde la exclusiunea streinilor din școlele române, are de efect de a întârzia asimilarea lor; — ea duce direct contra interesului național român, — de óre-ce școla este mijlocul cel maĭ eficace și cel maĭ natural pentru a asimila elementele eterogene, carĭ se găsesc într'un popor.

In teorie, — asupra acestuĭ principiŭ, — toțĭ Românii sunt de acord, și în fapt până la 1896 streinii, și în special Evreii, aŭ fost totd'auna primiți cu brațele deschise în școlile române.

Din nenorocire, mijlócele financiare ale Românieĭ sunt fórte restrânse și cu tóte sacrificiile imense ce țara face pentru instrucțiunea publică, Statul român tot nu este în mĕsură să ajungă a satisface tóte cererile — a deschide școlĭ superióre, unde *toți copiĭ Românilor, precum și aĭ tuturor locuitorilor* țĕreĭ să pótă dobândi o instrucțiune óre-care.

O selecțiune dar se impune.

Cum trebue ea însă făcută? Pentru a rĕspunde trebue să ne întrebăm:

www.dacoromanica.ro

Care este misiunea Statului român al cărui representant este el?

Ce interese sunt încredințate în mînele lui?

Și în ce mod le va scria el spre a le da satisfacțiune?

Statul român este organul legal al Poporului român, el represintă interesele acestuia și numai pe ale acestuia, lor dar le va da el în primul rînd satisfacțiune.

Așa fiind, este natural și logic, ca Statul român să se preocupe a da instrucțiune copiilor Românilor — și numai atunci când sunt locuri disponibile, el să consimtă a primi și pe ai streinilor.

Dar se dice: streinii sunt supuși la taxe chiar când sunt locuri libere, pe când Românii dobândesc instrucțiunea gratuit.

Da — și acésta taxă considerată în sine este perfect legitmă — de și ea este contrară principiului de asimilare.

Ori cum s'ar învârti și s'ar sbate istoricii evrei, ei nu pot tăgădui ca imensa,—aprópe unanimitatea Evreilor sunt veniți în România în ultima treime a secolului XIX și că ceĭ 200.000 streini creștini, supuși ai altor State sunt veniți iarăși mai toți chiar în ultimul pătrar al acestui secol.

www.dacoromanica.ro

Venind, însă, aci, ei aŭ găsit o țară organisată, un guvernămînt, o justiție, o armată, o poliție, șosele, drumurĭ, orașe luminate și pavate, *școlĭ*, bisericĭ, etc. etc., într'un cuvînt un imens domeniŭ public, de care ei se bucură întocmaĭ ca și autoctonii, fără însă ca ei să fi contribuit nicĭ cu sîngele lor, nicĭ cu economiile lor la păstrarea și apărarea patrieĭ saŭ la creearea acestuĭ imens domeniŭ public.

Nu este óre drept ca părinții aĭ căror copiĭ merg și găsesc o școlă, un profesor — un întreg material didactic, creat din sudórea Românilor, — exclusiv, — să contribue, și ei, cu o infimă parte la amortisarea acestuĭ capital ?

Un exemplu va face și maĭ sensibil argumentul nostru :

Sunt în Elveția localități, orașe, carĭ și aĝi aŭ diverse drepturĭ comunale cum de ex. dreptul de pășiune, dreptul de *affouage*, — de a lua lemne din pădure, — de a pescui, etc., — drepturĭ carĭ aparțin tuturor locuitorilor — burgherĭ — din acest oraș.

Credeți că un strein— chiar Elvețian, de aiurea care s'ar adăposti într'un asemenea oraș dobândesce *ipso jure* folosința acestor drepturĭ ?

Nu, — el va trebui să cumpere cu banĭ

www.dacoromanica.ro

dreptul *de burgher* şi numaĭ ast-fel el se va putea folosi de ele.

In fapt, din causa insuficienţeĭ de locacaluriĭ — chiar copiĭ noştri nu aŭ loc — şi suntem nevoiţĭ să'ĭ punem în şcolĭ particulare, — strĕiniĭ, decĭ, nu se pot plânge.

In special, Evreiĭ —ca Evreĭ—nu se pot plânge, pentru că eĭ sunt supuşĭ aceluiaşĭ regim la care sunt supuşĭ toţĭ strĕiniĭ fără distincţiune, de naţionalitate saŭ de religiune.

Şi acéstă acusaţiune, dar, a Alianţeĭ Israilite este neintemeiată, ca şi cele-l'alte [1].

1) Din *Cronica* 16 Noembrie 1902.

www.dacoromanica.ro

XI

Calul de bătălie al Alianţeĭ Isdrailite, piesa eĭ de resistenţă, este obligaţiunea de serviciŭ militar la care atât Evreiĭ cât şi streinii, nesupuşĭ nicĭ uneĭ protecţiunĭ streine, sunt adstrânşĭ în România.

«Numaĭ pentru serviciul militar,—nu sunt trataţĭ Evreiĭ ca streinĭ, ţice ea. Serviciul militar este impus prin legea din Novembre 1882 *locuitorilor ţĕreĭ*. Evreiĭ sunt streinĭ, dar eĭ locuesc teritoriul, eĭ trebue pentru acésta să facă serviciul militar.

«Pentru a vedea cu câtă dexteritate guvernele acesteĭ ţĕrĭ manevréză instrumentul legislaţiuneĭ, trebue să auḑĭ pe Ministrul de rĕsboiŭ, general Manu, care în timpul discuţiuneĭ legeĭ în Senat, a ţis :

«Pămînténul, care servesce în armată, nu devine printr'acésta cetăţian român. Impositul de sînge ce se plătesce nu are nimic de a face cu naturalisaţiunea. Fiul, născut în ţară, al unuĭ strein, póte să tragă sorţul şi să serve în armată, el nu devine

www.dacoromanica.ro

printr'acésta cetăţian român ; pentru a deveni cetăţian, el trebuie să dobândéscă naturalisaţiunea prin Cameră. Acestea 'ĭ o póte acorda saŭ refusa, fără ca prin faptul că el a servit în armată să fie legate».

«Nicĭ un cuvênt, adaogă Alianţa, nu se ḑice de Evreĭ, dar aceştĭ «*fiĭ de streinĭ, născuţĭ în ţară, carĭ trebue să serve*» sunt Evreiĭ. Eĭ rĕmân streinĭ, chiar după ce aŭ prestat serviciul militar.

«Ei se pot expulsa din ţară. Eĭ aŭ fost expulsaţi din comunele rurale, în basa legei din 7 Aprilie 1881.

«Guvernul a întrebuinţat aceeaşĭ lege pentru a expulsa pe Isdrailiţii din România, carĭ pe calea Presei aŭ protestat contra moduluĭ în care eraŭ trataţĭ coreligionariĭ lor».

Ce este óre reprehensibil saŭ inesact orĭ nejuridic în declaraţiunile d-luĭ general Manu, ministru de rĕsboiŭ ?

Ce óre, atuncĭ când Constituţiunea, în urma unuĭ adevĕrat rĕsboiŭ diplomatic, a hotărât că streiniĭ nu pot deveni cetăţenĭ românĭ, de cât prin *lege individuală*, maĭ este óre posibil să se discute, dacă eĭ se pot naturalisa şi pe alta cale ?

Ce óre, Constituţiunea a permis natura

www.dacoromanica.ro

lisaţiunea, *ipso jure*, prin faptul numaĭ că cine-va a servit în armată?

Dar acésta nu exista nică-erĭ,—nu există nicĭ în Francia, nicĭ chiar în Anglia.

Streinii sunt primiţĭ în armata francesă, de ex., însă în companiile de streinĭ; eĭ pot lua parte la resboiŭ, face acte de bravură şi tot nu devin de drept Francezĭ.

Tot ast-fel şi în Anglia.

Cel mult, faptul că, cine-va a servit în armata naţională, i se póte considera ca o presumpţiune favorabilă, că el a făcut un pas către asimilaţiune.

Oh! dacă acest sistem ar fi fost admis de Constituţiune — adică dacă se admite un fel de naturalisaţiune *prin opţiune* — cum se cere acum—atuncĭ toţi Evreiĭ puteaŭ deveni, la prima generaţiune, după 1879, Românĭ, şi procesul de faţă, nu ar maĭ exista.

Dar art. 7 din Constituţiune, ca o sentinelă vigilentă supraveghiază intrarea fiecăruĭ strein în cetatea română şi definde cu gelozie intrarea luĭ în bloc.

Dura lex, sed lex.

Cum, Evreiĭ sunt adstrânşĭ la serviciul militar, de şi eĭ nu sunt cetăţenĭ românĭ? ḑice Alianţa.

www.dacoromanica.ro

Da, — pentru că între aceste fapte nu există corelaţiune.

Calitatea de cetăţian importă pentru exerciţiul suveranităţeĭ naţionale, şi negreşit numaĭ Româniĭ pot participa la ea.

Obligaţiunea însă de a lua armele şi eventual a-şĭ da chiar viaţa, importă numaĭ apărăreĭ vieţeĭ şi avuţieĭ naţionale.

Orĭ acéstă vatră este comună şi Românilor şi celor ce sunt adăpostiţi pe teritoriul României: Evreĭ saŭ streinĭ în general.

In cas de invasiune, nu vor suferi numaĭ Românii, ci toţĭ *locuitoriĭ ţăreĭ*, este vorba de averea şi siguranţa lor—a tuturor, toţĭ dar sunt datorĭ să ia armele pentru a merge la fruntariĭ, spre a se apăra în contra inimiculuĭ comun.

Orĭ, armata nu este de cât o pregătire anticipată a viitoruluĭ rĕsboiŭ.

De alt-fel, în fapt, o mare parte dintre Evreĭ se sustrag de la serviciul militar, punându-se sub protecţiune streină—şi arhivele Ministeruluĭ nostru de afaceri streine sunt pline cu conflictele la care daŭ loc fraudele lor.

In fine, maĭ acum câţĭ-va anĭ guvernul liberal pentru a face să înceteze aceste

www.dacoromanica.ro

bârfelĭ, propusese de la sine, ca Evreiĭ să nu maĭ fie recrutaţĭ.

Cine a ţipat maĭ tare ?

Românii ? Nu.

Ci Evreiĭ—*şi cu drept cuvînt.*

Casarma este cel maĭ bun mijloc de asimilare şi nu tăgăduim că între mulţĭ dintre tineriĭ Evreĭ există o tendinţă sinceră de asimilare cu Românii, prin urmare eĭ 'şĭ aŭ zis, că închiḑându-li-se şi casarma, asimilarea va fi şi maĭ anevoiósă —şi prin urmare şi maĭ dificil acesul lor la cetăţenia română.

In urma reclamaţiunelor lor, guvernul român a retras proectul ḑe lege propus de generalul Berendeĭ şi bine a făcut.

Examinate cu imparţialitate, dar, una câte una acusaţiunele, ce Alianţa Isdrailită ne aduce, ele se dovedesc că sunt absolut falacioase,—ba unele chiar mincinóse şi false.

Dacă premisele sunt false cum vor putea fi conclusiunele ? [1])

1) Din *Cronica* 19 Noembre 1902.

www.dacoromanica.ro

XII

„Ubi bene, ibi patria“

«Tóte aceste măsurĭ legislative, ḑice Alianţa Isdrailită, aŭ avut urmările cele maĭ triste: populaţiunea evreascĕ, în Românie, este ruinată; încetul cu încetul ea 'şĭ văḑu mijlócele de existenţă hrăpite, şi când acum douĭ anĭ, crisa economică, care a bântuit atât de tare România, explodă, miseria Evreilor deveni atât de mare în cât nu le rĕmânea altă alegere, de cât saŭ *mórtea prin fóme* saŭ emigraţiunea.

«In vederea açesteĭ nenorociriĭ, Alianţa Isdrailită deschise o subscripţiune, care 'ĭ permise să organizeze,. în tóte punctele populate, bucătăriĭ gratuite pentru nenorociţiĭ muritorĭ de fóme; de aprópe douĭ anĭ, ea trebui să procure la miĭ de familiĭ, cărora li se răpise tóte mijlócele de ajutor, locuinţă şi hrană; acéstă operă de asistenţă a inghiţit deja importante sume; ea trebui însă menţinută, căcĭ alt-fel ar fi resultat nenorociriĭ şi maĭ marĭ. Aceĭ carĭ aŭ avut

www.dacoromanica.ro

puterea de a da plécă. In 1900, s'a veḑut, cum s'aŭ format numeróse bande de emigranţĭ, eĭ părăseaŭ solul român, fără a sci, încontro eĭ vor trebui să mérgă; eĭ se respândiră în ţinuturile vecine, când eĭ nu maĭ aveaŭ puterea de a merge maĭ departe Ceĭ, carĭ aŭ avut maĭ mult noroc, s'aŭ dus în Statele-Unite. Statele Europeĭ aŭ primit dintr'ênşiĭ un mare numĕr, — 'ĭ am vĕḑut chiar sosind în Paris,—cea maĭ mare parte eraŭ ómenĭ tinerĭ, lucrătorĭ animaţĭ de cel maĭ viŭ dor de a munci, dar slăbiţi din causa lungelor suferinţe. Acéstă emigraţiune continuă. In cursul anului 1902 aŭ părăsit România maĭ bine de 10,000 de Evreĭ românĭ. Nu emigréză numaĭ muncitorĭ, ci chiar numeróse familiĭ, carĭ maĭ aŭ încă ceva mijlóce, dar cari nu văd nicĭ o posibilitate de a 'şĭ ameliora sórta şi carĭ riscă orĭ de a perde aceea ce maĭ aŭ orĭ de a'l vedea istovindu-se, şi ele, se pregătesc asemenea de a emigra. Se póte precisa că, dintr'o populaţiune de 250 000 de suflete, *maĭ mult de cât treĭ sferturĭ* nu aŭ alt mĭjloc de scăpare de cât emigraţiunea.

«In timp de 20 de anĭ, Isdrailiţiĭ românĭ aŭ sperat că Puterile semnătóre ale Tractatuluĭ din Berlin vor îngriji de execuţiunea, de către România, a art. 44. După ce eĭ aŭ

www.dacoromanica.ro

vĕdut că acéstă speranţă a dispărut, — eĭ nu maĭ vĕd scăpare de cât în exiliŭ. Republica americană, care le oferă o atât amicală priimire a atras atenţiunea Puterilor asupra violaţiuneĭ Tractatului din Berlin. Nu este, precum suntem convinşĭ, inutil că ea s'a adresat Francieĭ: va fi vecĭnic spre onórea Francieĭ de a fi apărat în orĭ-ce epocă causa popórelor oprimate şi persecutate. Republica Francesă a luat o parte însemnată la decisiunile Congresuluĭ din Berlin, care a asigurat emancipaţiunea popórelor din peninsula balcanică. Ea este acea care a propus şi **a făcut să se adopte disposiţiunile Tractatuluĭ, carĭ asiguraŭ Isdrailiţilor românĭ drepturile de cetăţian**, de către acéstă înaltă Adunare.

«Nu credeţĭ dv. d-le Ministru. că tradiţiunea Francieĭ, că importanţa roluluĭ sĕŭ în negoţiaţiunile Tractatuluĭ din 1878, că respectul datorit unuĭ act diplomatic, care pórtă semnătura eĭ, trebue să conducă pe guvernul Republiceĭ de a termnia opera începută în 1878 şi de a cere complecta execuţiune a art. 44 din Tractatul din Berlin? Noĭ scim, d-le Ministru, termină Alianţa Isdrailită, că putem compta pe sentimentele d-vóstră de umanitate, pe libelalismul d-vóstră înaintat, pe iubirea d-vós-

www.dacoromanica.ro

tră de dreptate, pentru apărarea unei populațiuni muncitóre și oneste, *care este victima celor mai grósnice persecuțiuni.*

«Primiți, d-le Ministru, asigurarea profundului nostru respect.

pentru Comitetul central
Presidentul
Ger. N. Leven»

Iată, reprodus, în întregul lui și în mod fidel, acest faimos Memoriu, — cel mai sfruntat neadevĕr și cea mai négră calomnie, pe care dușmanii României și Românismului le-aŭ îndreptat, până acum, în contra nóstră.

România, închee așia—dar Alianța Isdrailită persecută pe Evreii *români*, în modul cel mai gróznic: *acestora nu le remâne de cât saŭ mórtea prin fórne, saŭ emigrațiunea.*

Dovada acestei grave afirmațiuni, o găsesce Alianța Isdrailită în emigrațiunile, în mase, efectuate de Evrei în 1900 și în emigrațiunile ce de atunci încóce necontenit aŭ loc.

Ori, tótă lumea scie, că emigrațiunile în masă, în bande — din 1900, aŭ fost înscenate și urzite de însăși Alianța Isdrailită.

Acésta voia să reînoiască, în secolul XX, spectacolul isgonirei Evreilor din Egipt, în timpul Faraonilor și nu s'a dat îndărăt de

www.dacoromanica.ro

la nicĭ o manoperă pentru a atinge scopul eĭ.

Eĭ voiaŭ să arate lumeĭ civilisate că România este ţara cea maĭ barbară de pe glob, căcĭ ea avea nevoe de o basă de fapt, pentru intrigele ce ea de atâţia anĭ, ţese în potriva nóstră.

Dar planul eĭ a fost cusut cu aţă albă,— tótă lumea l'a descoperit, de óre ce cea maĭ mare parte, — imensa majoritate a acestor falsĭ emigranţĭ,— s'aŭ întors tiptil în ţară, ear alţiĭ aŭ fost repatriaţi pe *spesele Statuluĭ român însuşĭ: nicĭ un Stat civilisat nu a voit să 'ĭ priméscă*, — atât de utilĭ, atât de bunĭ viitorĭ cetăţenĭ eĭ sunt!

Însăşĭ America,— patria tutulor certaţilor de justiţia europénă, — s'a cutremurat la ideia uneĭ emigraţiunĭ în mase a Evreilor— dişĭ acum *românĭ*, de Alianţa Isdrailită, — dar carĭ în fapt sunt Evreĭ leşeştĭ, veniţĭ abia de erĭ, din stepele Rusieĭ şi Galiţieĭ.

Din nenorocire, România nu va putea nicĭ odată scăpa de aceste parasite, carĭ sug măduva ţĕriĭ, fără nicĭ un folos, şi carĭ prin presenţa lor, şi *din cauza solidarităţeĭ lor religioase*—îngreunéză posiţiunea socială, economică şi chiar politică a coreligionarilor lor înşişĭ şi a tutulor celor-l'alţĭ streinĭ, — dintre carĭ unĭĭ sunt aşezaţĭ maĭ de demult şi carĭ, fără acest puhoiŭ

www.dacoromanica.ro

s'ar fi asimilat și absorbit deja în masa națiuneĭ române.

Dacă de aceștia Alianța Israilită se plînge și se preocupă, dacă causa lor, ea a luat-o în mîinĭ, daca ea crede că se va găsi în Europa un Stat civilisat, care să impună Românilor naturalizațiunea lor și veri un Romîn, care să o accepte — *afară de autorul faimosuluĭ Edict de Nantes*,— ea se amăgește amar.

Aceștia nu aŭ de cât să se ducă de unde aŭ venit saŭ aiurea,—dacă în România nu le place.

Alta însă este chestiunea de a se sci pentru ce Evreiĭ cu dare de mînă, pentru ce familiĭ întregĭ aŭ emigrat și emigră.

Ah! aceștia nu aŭ plecat niciĭ desculțĭ, nici nemîncațĭ, niciĭ fără să scie unde se duc.

Eĭ aŭ plecat cu chimirul plin de banĭ, adunațĭ din barbara Românie, și s'aŭ dus în America, pentru că acolo li se pare lor că le va prii maĭ bine.

Da,—România nu maĭ oferă un câmp destul de prielnic de exploatațiune, pentru diversele meșteșugurĭ cu carĭ Evreiĭ se îndeletnicesc în deobște.

Iată, pentru ce eĭ emigră.

www.dacoromanica.ro

Dar numaĭ Evreiĭ aŭ emigrat?

Nu,—şi aci stă infamia Alianţeĭ Israilite.

S'ar crede, citind memoriul seŭ, că în România Evreiĭ sunt arşi pe rug, că eĭ sunt rĕstigniţĭ pe cruce, că eĭ sunt schingiuiţĭ, că eĭ sunt împedicaţĭ cu forţa să-şĭ cîştige pînea prin muncă, că legĭ barbare îĭ légă cot la cot, etc., — *pentru-că eĭ sunt Evreĭ*, — adică de o credinţă religiósă diferită de aceea a Poporuluĭ român.

Ceea-ce de sigur, — orĭ-ce om de bună credinţă, — creştin saŭ evreu — va recunósce că este inexact.

Aŭ emigrat, într'adevĕr, nu numaĭ Evreĭ dar aŭ emigrat miĭ şi miĭ de alţĭ streinĭ,— Germanĭ, Ungurĭ, Italienĭ, Bulgarĭ Sîrbĭ, etc. — până *chiar şi Românĭ*.

Pentru ce? Pentru că viaţa, pentru că agonisirea traiuluĭ în România, *dintr'o dată* a devenit pentru *toţĭ*, Românĭ şi streinĭ, — fórte grea, dacă nu imposibilă.

România trece printr'o criză economică cu atât maĭ gravă cu cât ea este generală şi permanentă: ea îmbrăţişează tóte ramurile de producţiune naţională,—şi aceea ce este şi maĭ primejdios,—ea pare că s'a încuibat în mod statornic, în economia nóstră naţională.

www.dacoromanica.ro

Aceĭ, însă, carĭ ţin la vatra strămună, carĭ în decurs de veacurĭ — chiar în mijlocul tunetelor şi fulgerelor năvălirilor barbarilor — Turcilor, Tătarilor — şi altor naţiĭ, aŭ apărat, picior cu picior, solul român şi îl aŭ păstrat, remân ş'acum loculuĭ — ca o sentinelă vigilentă a moşieĭ strămoşescĭ, pe când *veneticiĭ*, aceĭ pe carĭ nicĭ un sentiment nu'ĭ leagă de pământul unde eĭ aŭ vĕḑut ḑiua, unde repausă părinţiĭ saŭ copiiĭ lor, aceia se duc peste mărĭ şi peste ţerĭ, căutând altă patrie: — *ubi bene, ibi patria!* [1])

1) Din „*Cronica*“ 21 Noembrie 1902.

www.dacoromanica.ro

XIII

Evreiĭ au emigrat şi emigră nu din causă că eĭ—ca Evreĭ—*sunt victima celeĭ maĭ gróznice persecuţiunĭ*, precum afirmă Alianţa Isdrailită.

Şi aŭ emigrat şi emigră, precum aŭ emigrat — însă fără surle şi trâmbiţi — miĭ şi mii de alţi streini—de tóte confesiunele şi chiar Românĭ.

Causa acestuĭ fenomen social—grav între tóte— este de ordine exclusiv economică, am ţis noĭ;—ea trebue căutată în dificultatea, în imposibilitatea chiar a agonisirei traiuluĭ, în România.

Carĭ sunt acum causele acesteĭ grave stărĭ de lucrurĭ?

Ele nu sunt una, ci multiple, generale.

Ele nu sunt, din nenorocire—timporale, —ci permanente; ele aŭ întrat în organismul nostru social şi economic —şi va trebui mulţĭ, mulţĭ anĭ, până ce rănile să se vindece, şi Naţiunea română să'şĭ reia din noŭ sborul.

www.dacoromanica.ro

Autorul acestei stări de lucruri este în primul loc Politicianismul—atât de înfloritor și pe malurile Seneï, ca și pe acelea ale Dîmboviței.

El a îngropat țara în datorii, el a ajuns să impună Poporului român cel mai greŭ bir, care apasă veri-un popor pe lume: 50 la sută din venitul național este prelevat de Stat, județ și comună sub formă de impozite.

El a început acea eră de lucruri publice nebune,—de lux desfrânat -- cari aŭ dat o vivacitate factice afacerilor, aŭ deșteptat apetituri, aŭ atras aici pe toți aventurierii din lumea întreagă—și când acestă bășică de săpun a priimit o simplă înțepătură—o singură rea recolta de grâŭ a fost suficientă pentru a resturna tóte aceste casteluri de cărți de joc, nimici visurile nebune a multora și restabili trista realitate a lucrurilor.

Ce este dar de făcut?

Acum se impune o politică de echilibru și de înțelepciune.

Pentru a scăpa Poporul român și Economia națională de desastru, nu este destul ca bugetul Statului să fie echilibrat, ci

www.dacoromanica.ro

trebue ca bugetul Naţiuneĭ —ca bugetele fie-căruia să acuse un excedent.

România se găsesce acum în faţa unuĭ noŭ drum, am ḑis noĭ.

Agricultura nu maĭ póte fi îndestulătóre pentru a asigura traiul Poporuluĭ român.

România trebue, sub pedeapsă de mórte economică, să intre pe calea industrială.

Orĭ, ea nu o póte face sub imperiul legislaţiuneĭ în vigóre,—legislaţiune isvorâtă, —nu din animositate faţă de Evreĭ,—acésta este o injustă calomnie,—dar dintr'un spirit de patriotism îngust, de şovinism rĕŭ înţeles, şovinism care bântue, aḑi,—trebue să se recunóscă,—tóte popórele.

România, pentru a putea incepe noua eĭ operă de viaţă şi de salvare, are nevoe de braţe, de inteligenţe şi de capitaluri.

România, dar, va trebui să'şĭ schimbe,—va trebui să adapte legislaţiunea eĭ noului concept economic; ea va trebui să reţină pe toţĭ muncitoriĭ, carĭ aḑi emigră, ea va trebui să reţină tóte capitalurile şi economiele, carĭ aḑĭ merg să caute aiurea o întrebuinţare,—maĭ mult încă: ea va trebui să deschidă braţele eĭ tutulor factorilor de producţiune, ce vor voi să vină în sânul eĭ, tuturor capitalurilor ce se vor îndrepta către Economia eĭ naţională.

www.dacoromanica.ro

Numaĭ făcênd acésta, România va putea eşi din văgaşul în care ea s'a potmolit, —va putea risipi norii falimentului naţional, ce se îngrămădesc pe capul ei,—va putea încă preveni desastre şi cataclisme mult mai intense de cât acelea ce am vedut până acum: miile de cereri de vênzeri de imobile, pendinte înaintea Trib. Ilfov şi înaintea tutulor tribunalelor din ţară, miile de luări în posesiune de imobile de Creditele funciare, nu sunt óre un simptom suficient, că o lichidare—adică o explosiune teribilă se pregătesce ?

Ce mai aşteaptă Guvernul ţĕreĭ ?

Ce maĭ aşteaptă Parlamentul eĭ ?

Voesc eĭ ca cuţitul să ajungă la os?

Voesc eĭ să vază miĭ şi miĭ de familiĭ, *murind*,—nu *în idee*, nu în mod factice,—ca falsiĭ emigranţi ţisdrailiţĭ, din 1900—dar *în fapt*, în realitate—de fóme şi de mizerie?

Nu vĕd eĭ că politica de şovinism a dat faliment ?

Adevĕratul patriotism, ţiceam noĭ altă dată, consistă în a spune naţiuneĭ *tot adevĕrul şi numaĭ adevĕrul*.

Acest adevĕr îl proclamăm noĭ aicĭ —şi înaintea luĭ se vor închina o dată toţi Româniĭ... numaĭ de nu ar fi prea târziŭ !

www.dacoromanica.ro

In ce consistă acésta legislaţiune îngustă, şovină ?

Ea nu consistă, cum pretinde Alianţă Isdrailită, nicĭ în legile privitóre la comerciul ambulant, nicĭ în acelea relative la debitanţiĭ de tutun, nicĭ în acelea, la agenţiĭ de schimb saŭ samsarĭ, droghiştĭ orĭ cârciumarĭ — precum nicĭ în acelea relative la avocaţi,—nu,—căci aceste legĭ sunt de ordine specială, a caror justificaţiune se află în cauzele lor proprii şi specifice.

Abolitiunea lor, chiar acordarea naţionalităţei române la câţĭ-va streinĭ mai mult, chiar la câte-va miĭ de Isdrailiţi, în fiecare an,—nu va schimba în nimic faţa lucrurilor în România! câţi-va streinĭ—Evreĭ saŭ alţiĭ, puţin importă—vor intra încă în baroŭ spre a muri de fóme împreună cu sutele de avocaţi nouĭ ce produc Facultăţile nóstre de drept, în fie-care an, câţĭ-va — doui-treĭ — vor deveni farmacişti în locul celor românĭ — câţĭ-va droghiştĭ streinĭ în locul celor existenţĭ, în fine, câţi-va otrăvitorĭ maĭ mult, prin comunele rurale, vor dobândi dreptul de a ucide populaţiunea rurală.

Nu, — aceste reforme nu vor avea nicĭ o importanţă pentru îndreptarea lucrurilor în România.

www.dacoromanica.ro

Reforma trebue se fie mai radicală și mai generală : ea trebue să proclame *libertatea muncei și libertatea capitalului*, ori-care ar fi posesorii lui : Români saŭ streini — : Evrei, Turci, Tătari, Germani, Italieni saŭ Francezi.

Ori-ce om să fie liber, în România, să se așeze unde el va crede, că-și va putea agonisi traiul,

Ori-ce om se fie liber a exercita ori-ce profesie, — și a o exercita cum el va voi și unde va voi — sub imperiul legilor penale ale țăreĭ.

Ori-ce om se pótă întrebuința capitalul sĕŭ, cum va voi și unde va voi, — avênd el singur direcțiunea și respunderea luĭ.

Ori-ce om să fie liber a-și cumpĕra o bucată de pămênt, *ori unde* nevoia 'l va povățui, pentru a-și face adăpostul luĭ, pentru a așeza pe dênsul o industrie saŭ un comerciŭ — saŭ pentru a putea face o exploatațiune agricolă.

Tóte legile, dar, carĭ violéză saŭ stângenesc principiul libertățeĭ economice al munceĭ și al capitalului trebuesc abrogate saŭ modificate.

Insuși faimosul art. 7 din Constituțiune trebue, am ḑis noĭ, revizuit.

El trebue revizuit în sens :

www.dacoromanica.ro

a) de a permite factorilor economicĭ—de or-ce credinţă saŭ naţionalitate, -- utilĭ Economiei nóstre naţionale, se devină Români—cu timpul şi pe *măsura asimilaţiuneĭ lor cu Românii.*

Nu este drept, nu este folositor ţĕreĭ, se înlăturăm pe aceia ce vin, cu bună credinţă şi cu iubire, la patria română, pentru motiv că Camerile nu aŭ timp să se ocupe cu cererile lor.

Ori-ce om cinstit, ori-ce producător, ori-ce om folositor ţĕreĭ are dreptul a alege România saŭ altă ţară ca patrie şi noi suntem datorĭ să-l primim saŭ să'l respingem.

Nu avem însă dreptul de a-l lăsa nejudecat.

Art. 7 trebue decĭ modificat în sens de a se menţine principiul naturalizaţiuneĭ individuale, dar luându-se Camerilor acéstă însărcinare pe care ele nu o pot exercita, nicĭ cu justiţie, nicĭ în cunoscinţă de causă şi nicĭ aŭ timp.

b) de a permite factorilor economicĭ şi capitalurilor de or-ce naţionalitate, se înfiinţeze în România industriĭ, exploataţiunĭ miniere, forestiere, agricole, etc. — *liber* şi *independent.*

O singură reservă am făcut, şi nu am fi departe se o generalisăm chiar pentru Ro-

www.dacoromanica.ro

mânĭ,—ea este privitóre la moşiĭ: noĭ credem că ele trebue să rămână ca o supremă reservă din care să se preînoiască şi să se întăréscă *Talpa Ţĕreĭ* nóstre, plugarul român, — pe care repausă tot edificiul nostru social şi economic. (v. studiile nóstre: *Talpa Ţĕreĭ*).

In fine, o ultimă observaţiune:

Nu există, am ḑis noĭ în nenumărate rânduri. chestiune evrească specifică, pentru că nu exista în România, din punct de vedere legal, nici Evreĭ, nicĭ mahomedanĭ, nicĭ catolici, nicĭ protestanţĭ nici chiar ortodoxĭ.

Nu există de cât ómeni: şi aceştĭ ómenĭ se împart în două categoriĭ: *Românii* adică cetăţenĭ aĭ Statului român, şi *Streinĭ*, orĭ care ar fi credinţa lor religiósă.

Aceştĭ streini — în numĕr de aprópe 500,000 — forméză, în sînul naţiuneĭ române, atâtea naţii destincte, câte credinţe religióse eĭ aŭ şi la câte State ei aparţin.

Presenţa lor în mijlocul nostru constitue un mare pericol naţional, acésta se învederéză aḑĭ maĭ mult de cât orĭ când, de órece eĭ turbură bunele nóstre raporturĭ internaţionale, cu tóte Statele lumei, eĭ umple

www.dacoromanica.ro

Universul cu ţipetele lor sfăşietóre contra Românieĭ.

Eĭ trebue se dispară !

— Cum ? Să-ĭ ucidem ? să-ĭ expulsăm ?

— Nu.

Şi în acésta stă gloria şi onórea Românieĭ.

România a fost şi este cea maĭ tolerantă ţară din lume şi dovéda chiar ne o dă presenţa acestuĭ mare numĕr de streiniĭ.

Sa-ĭ absorbim, — să ni-ĭ asimilăm încetul cu încetul, chiar *cu sila*, căcĭ acéstă o exige interesul nostru naţional, precum o proclama *Ion Câmpinénu*, încă, din 1879.

In România nu trebue să fie de cât Românĭ.

Cine nu vrea să fie Român nu are de cât se plece.

O nouă politică se impune dar şi Românilor şi streinilor aflaţĭ în România.

Românii trebue să înlesnéscă strienilor tóte mijlócele posibile pentru a deveni *în fapt*, iar nu numaĭ *în drept* Românĭ —adică, pentru a se putea asimila şi confunda în masa naţiuneĭ, — dar şi streiniĭ trebue să abjure la tóte piedicile carĭ se opun la asimilarea lor şi carĭ menţin diferenţiarea lor de restul naţiuneĭ, chiar atuncĭ cînd eĭ aŭ fost naturalisaţĭ, în drept.

www.dacoromanica.ro

Pentru acesta ei vor trebui să învețe limba română, se contracte și să practice obiceiurile române, să se impărtășească, cu sufletul și cu inima, la suferințele și la bucuriile poporului român, se contribue la formațiunea tradițiunilor istorice și, mai presus de tóte, se renunțe a invoca sprijinul și intervențiunea streinilor în afacerile interióre ale Românieĭ, căci pe aceĭ ce recurg la protecția streină, Românii în tot-de-una i-a oropsit și i-a numit, cu drept cuvênt, *Trădători de neam și de țară.*

Iată singura politică înțeléptă care va resolva arzătórea chestiune a streinilor în România [1]).

[1]) Din *Cronica*, 23 Noembre 1902.

www.dacoromanica.ro

XIV

Rolul tinerimeĭ evree

Este aprópe o jumătate de secol, de când Evreiĭ aŭ deschis Românieĭ un proces acerb înaintea Tribunaluluĭ opiniuneĭ publice a lumeĭ civilisate.

In ce constă acusaţiunea lor?

Care este objectul acestuĭ proces?

Eĭ acusă România de a fi făurit—în contra lor—o întrégă legislaţiune barbară, *care 'ĭ silesce la emigraţiune saŭ 'ĭ condamnă la mórte, prin fóme.*

Eĭ cer, pentru a scăpa *de acéstă grózničă persecuţiune,* naturalisaţiunea lor—*în bloc.*

Ce rĕspund Românii?

Că acéstă legislaţiune este generală şi nu privesce numaĭ pe Evreĭ, ci pe toţĭ streiniĭ în genere — orĭ-care ar fi confesiunea lor.

Că pentru a dobândi, *în drept,* naţionalitatea română, trebue ca să fiĭ maĭ întâĭ Român, *de fapt*—căcĭ naturalisaţiunea nu este de cât recunóscerea şi consacrarea acestuĭ fapt.

www.dacoromanica.ro

Că prin a fi Român, *de fapt*—se înțelege și în România, ca și în tóta lumea civilisată, să ai aceleași moravuri ca Românii, să aĭ aceleași tradițiuni istorice, să vorbescĭ limba românéscă, să simțĭ românesce, (v. *Précis du Droit des Gens par Th. Funk-Brentano et Albert Sorel*, pag. 11 și 12), adică să te contopescĭ *de fapt* în națiunea română, să facĭ trup cu ea, unul și indivisibil, căcĭ «aceea ce constitue o *națiune*, a ḑis cu drept cuvînt ilustrul Ed. Caro, (v. *Revue des Deux Mondes*, 15 Janvier 1871), este un mare și neperitor amor de patrie, *este uniunea acceptată, voită, consacrată de suferințe comune, și de devotamente reciproce, cimentată prin sîngele și lacrămile comune a maĭ multor generațiunĭ.* «**Patria este acolo și nu aiurea**».

Orĭ, tocmaĭ procesul de față nu este dovada cea maĭ patentă, că Evreiĭ nu s'aŭ contopit încă în națiunea română, că eĭ nu simt încă românesce, că amorul lor pentru patria română nu întrece marginele interesuluĭ lor egoist?

Și într'acest proces, nu stă óre crima și orbirea lor?

«*Fie pâinea cât de rea, tot maĭ bine în țara mea*», a ḑis poetul G. Cretzianu.

Orĭ-cât de vitregă și de rea mamă ar fi

www.dacoromanica.ro

România pentru unii dintre fiii ei, totuşi, nu este permis acestora, dacă ei într'adevĕr aŭ pentru ea «acel mare şi neperitor amor», să urzéscă intrigi în contra onórei şi demnităţeĭ eĭ, în contra vieţeĭ şi independenţeĭ Statului român; nu le este permis, sub nicĭ un pretext, de a invoca în contra *patrieĭ lor*, de fapt, sprijinul strĕinilor; nu le este permis să umple vazduhul cu ţipetele lor falacioase,— dar sfâşietóre.

Nu,—căci tóte acestea constituesc, în tóte ţĕrile din lume, crima cea mai mare, *crima de înaltă trădare*,—crimă contra siguranţeĭ, liniştei şi independenţeĭ patrieĭ lor— *dacă România este cu adevĕrat patria lor, de fapt, precum eĭ pretind.*

Socrate, fu condemnat la mórte de concetăţenii seĭ şi preferi să se supună legilor patrieĭ luĭ, şi să móră, în loc să-şĭ scape viaţa prin fugă, cum îl consiliaŭ unii amicĭ ai luĭ,—şi nicĭ un cuvînt nu a eşit din gura luĭ contra ucigaşilor sĕi legali şi contra legilor odstratice ale patrieĭ, a căror victimă însă el cădea!

Aristide—cel just—nu comisese nicĭ o crimă şi numai pentru că, graţie ascendentului sĕŭ asupra poporului, el ar fi putut deveni periculos cetăţeĭ el fu exilat: el

www.dacoromanica.ro

luă însă drumul pribegireĭ, fără însă a ridica pumnul contra patrieĭ luĭ ingrate.

Și Evreiĭ *românĭ* saŭ *Românii-Evreĭ*—cum ḑic eĭ înșiși,—umplu spațiul, de la Pacific pînă la Marea Négră—cu țipetele, calomniele și insultele cele maĭ triviale și nedrepte aduse patrieĭ lor—*România!*

Nu,—aceĭ carĭ ridică pumnul în contra patrieĭ lor, nu sunt fiiĭ eĭ.

Aceștia, în zadar, vor țipa, în zadar vor vocifera și calomnia, — *România nu-ĭ va recunósce, nu-ĭ va încălḑi la sînul sĕŭ!*

Cum trebue totuși resolvat acest litigiŭ, căci este cert, precum am dovedit, că el nu póte dura infinit? Că nu este just, în orĭ-ce cas, se solidarisăm, nicĭ pe toți streiniĭ aflați în România, cu toțĭ Evreiĭ, și nicĭ pe toțĭ Evreiĭ, cu toțĭ dușmaniĭ Românieĭ? Dreptatea cere ca să dăm fie-căruia ce este al seŭ: *suum cuique trebuere!*

Soluțiunea litigiuluĭ stă însă—în mâna streinilor înșiși,—și în special în mâna Evreilor.

Lor le incumbă datoria de a se pune în mĕsură să satisfacă exigențele, pe carĭ rațiunea și principiile Dreptuluĭ Ginților am vĕḑut că le pune: *de a da doveḑĭ că sunt în fapt deja Românĭ și încă bunĭ Românĭ*:

www.dacoromanica.ro

dacă voesc să pătrundă în cetatea română,— *ca fraţi Români.*

Pentru a pregăti acest resultat, rolul tinerimeĭ isdrailite instruite este considerabil.

In loc să aţâţe spiritele, să verse, în fiecare ḑi,—veninul şi ura lor contra Românieĭ şi Românismuluĭ — în presa lor din ţară şi în cea din streinătate, — în loc să inspire vrajba între Românĭ şi Evreĭ—eĭ trebue să se înhame la marea operă de asimilaţiune şi de contopire a Evreilor în masa română, —*fără de care asimilare să se scie bine că nicĭ odată Evreiĭ nu vor deveni cetăţenĭ Românĭ.*

Prima lor datorie este decĭ de a cerceta dacă póte,—cum se ḑice,—eŭ însă nu sciŭ, —în religia, în moravurile, în sentimentele lor, nu este ceva de revisuit, — dacă nu există verĭ un impediment întârziat, care să se opună la acéstă fusiune.

Eĭ vor trebui să deschidă cursurĭ publice, *ad usum Evreorum*, în care să le inspire sentimente românescĭ, să ĭi înveţe limba română, să le incumbe moravurile române şi iubirea de patria română, — *şi numaĭ de patria română.*

In acest scop, eĭ sunt în drept să facă apel la ómenii înveţaţĭ românĭ, carĭ cu

www.dacoromanica.ro

drag 'l vor seconda în acéstă operă de împăciuire socială

Să se convingă, într'un cuvînt, Evreii că altă soluțiune de cât acésta nu există,— și că cu forța și în potriva Voinței naționale — a Românilor, nici o dată, porțile cetățeĭ nóstre nu li se vor deschide!

In fine, să înceteze de a mai apela la intervențiunea străinilor — căci acésta nu póte de cât vătăma causeĭ lor și aceleia a coreligionarilor lor.

Acesta este, de alt-fel, — trebue să recunóscem, — și sentimentul tutulor Evreilor, carĭ într'adevĕr aŭ dor de țara acésta și se gândesc nu numaĭ la interesele lor vremelnice, ci la viitorul patrieĭ comune.

Acest sentiment 'l găsesc exprimat, în mod fórte just și laudabil, într'o scrisóre pe care mai mulțĭ Isdrailițĭ aŭ adresat'o directoruluĭ ziaruluĭ *Le Journal de Bucarest*, încă din *1874*. (Vedĭ No. 427 din 8 Octombrie).

«Am citit, dic eĭ, cu o adevĕrată satisfacțiune în stimabilul dv. ziar din 4 curent, un articol prin care desmințiațĭ asĕrțiunile uneĭ foĭ americane; *recunóșteți patriotismul Isdrailiților indigeni* din România și exprimațĭ convicțiunea că eĭ aŭ încredere

www.dacoromanica.ro

în guvernul şi legislaţiunea ţĕreĭ şi că ei sciŭ că acéstă chestiune se va resolva de *către ţară*, conform spiritului secoluluĭ în care noĭ trăim.

«In calitatea nóstră de Isdrailiţĭ indigenĭ, ne grăbim să ne exprimăm profunda nóstră recunoştinţă pentru buna opiniune ce aveţĭ de noĭ *şi vĕ asigurăm că nu v'aţĭ înşelat. Toţĭ iubim pămêntul Românieĭ, în care trăim, unde avem interesele nóstre morale şi materiale, şi suntem tot deauna gata să confirmăm sentimentele nóstre prin actele nóstre.*

«Mulţumindu-vĕ, încă o dată, D-le Redactor, pentru ideile emise în numĕrul din 4 curent, vĕ asigurăm, că aşteptăm cu încredere momentul, în care guvernul şi legislatoriĭ ţĕreĭ vor resolve, *din propria lor iniţiativă*, chestiunea Isdrailiţilor românĭ în spiritul secoluluĭ nostru.

«Primiţĭ, D-le Redactor, expresiunea profundeĭ nóstre recunoscinţe, şi stimă, cu totul particulare, ce vĕ păstrăm.

C. I. Halfon, M. Léon, A. Buchner, Em. Farchy, Israël I. Preciado, F. A. Focşanianu, Adolphe Weinberg».

Ce se întâmplase, într'adevĕr?

Şi atuncĭ, ca şi acum, o raquetă pornise,

www.dacoromanica.ro

tot din America, asupra capului nostru.

Un jurnal american *Jewish Messager*, din tam-nisam, acusă România de intoleranță religiósă; el o declară nedemnă de a trai, ca fiind *o pată pe carta Europei*, — sub pretext că noĭ am persecuta pe Evreĭ.

La acéstă acusațiune, *le Journal de Bucarest* rĕspunsese în termenii următorĭ— identicĭ în fond cu aceea-ce noi înșine am scris aici:

«Mesagerul isdrailit din New-York *(mutatis mutandis* — adĭ s'ar putea dice Alianța Isdrailită) — face un rĕŭ serviciŭ coreligionarilor sĕĭ politicĭ din România,— atacând, precum o face, guvernul român prin calomniĭ odióse. *Isdrailiții indigeni nu voesc de loc amestecul strein în afacerile lor; căcĭ eĭ sciŭ bine că un asemenea amestec ar fi o atentare la drepturile și la demnitatea Românieĭ și nu le-ar putea, în consecință, de cât face rĕu.* Ei aŭ încredere în guvernul și legile țĕreĭ, și eĭ sciŭ că o chestiune socială, *ceea-ce impropriŭ se chiamă chestiunea isdrailită*, se va resolva în țară și numaĭ prin țară, conform spiritului secoluluĭ.

«Încă o dată, nu prin violență și calomnie Isdrailiții *streinĭ* vor veni în ajutorul fraților lor din România, *ci consiliindu-le*

www.dacoromanica.ro

de a iubi ţara lor, de a se identifica cu legile sale, cu obiceiurile şi tradiţiunile ei».

Acest limbagiŭ leal, onest, animat de înalte sentimente de justiţie, de umanitate, de patriotism, l'a ţinut atunci *«le Journal de Bucarest»* şi'l ţinem noi, aḑi, Evreilor, din lăuntru şi mai ales din afară, şi acest limbagiŭ l'aŭ aprobat însăşi căpeteniile isdrailite de atunci.

Pentru ce nu se scólă, însă, şi aḑi din mijlocul tinerilor evrei— o pleiadă, care să rădice stindardul asimilaţiunei, să dea exemplu de iubire, de devotament şi de abnegaţiune pentru patria comună? Ce a mai mare parte, însă, tac, iar alţii clamă împotriva României.

Dar, cine sémănă vênt, furtună culege[1].

1) Din *Cronica* 24 Noembre 1902.

www.dacoromanica.ro

TABLA DE MATERIĬ

	Pagina
Ideea Română	3
Evreiĭ în România	7
Eróre Politică	15
Interviewurile D-lui Prim-Ministru al României	23
Emigraţiunile	33
Comitas Gentium	47
Nota Americană	59
Doctrina lui Monroë în România	73
Habemus reum confitentem	83
Tradătorul	91
Duplicitate şi Anarchie	107
Evreĭ în România	117
Alianţa Israelită şi Evreiĭ din România	125

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro